

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztő
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A kiegyezés és a függetlenségi párt.

Budapest, október 17.

— Nem számítottunk tapsra azért, hogy ezt a kiegyezést megkötöttük! — mondotta tegnap maga Wekerle Sándor, amikor az osztrák kormányval kötött megállapodásokat a képviselőház elé terjesztette. A képviselőház pedig fagyos némasággal hallgatta végig a megállapodás részleteit; alig hangzott föl némi bátortalan taps, a megnyugvásnak és az elismerésnek gyenge habozó jele. Parlament és kormány ebben a fontos történelmi pillanatban egyaránt érezte, hogy ez a kiegyezés messze a nemzet jogos aspirációi mögött maradt. S ez a kelletlen, elégedetlen hangulat a dolog természete szerint különösen a függetlenségi párt lelkét fekdte meg. A függetlenségi párt évtizedek óta küzd Magyarország gazdasági önállóságáért. S ime most, mint többségi pártnak, mégis neki kell elvállalnia egy újabb tízéves kiegyezés ódiáját. Meg kell szavaznia egy olyan szerződést, melyből hiányzik az önálló vámterület, a külön jegybank, a negyvennyolcás program két sarkalatos tétele. El kell fogadnia a fölemelt kvótát, holott a függetlenségi párt elvi ellensége minden közös-ügyes kiadásnak.

Emberileg érthető ezért, hogy ha a miniszterelnök előterjesztéseit a függetlenségi padokon kelletlen, megdöbben-

arcok fogadták, s hogy amidőn az egyes képviselők a kiegyezési kérdések lényegét tanulmányozták, ez a megdöbbenés és kelletlen hangulat csak fokozódott. A törvényhozás függetlenségi párti tagjai a párt programjához mérték az elért eredményeket s amidőn ezt tették, lehetetlen volt nem azt konstatálni, hogy az elért valóság a kitűzött és áhitott céloknak messze mögötte marad.

Ez a tapasztalat az első benyomások impressziója alatt forrongást és elégedetlenséget támasztott a negyvennyolcás táborban. A képviselőház folyosóján és a függetlenségi pártkörben tegnap és ma délelőtti nyomatékos hangok adtak ennek kifejezést.

Ma estére azonban pártértekezletet hívott össze a kormány s ezen a pártértekezleten Kossuth Ferencz előadást tartott a kiegyezésről. Megállapítható, hogy ez az előadás lényeges fordulatot idézett elő a párt hangulatában s bár az elégedetlenségek még nem tüntek el teljesen, nem kevésbé növelte annak az esélyeit, hogy a két kormány megállapodásaihoz a magyar parlament többsége is hozzájáruljon.

Kossuth Ferencz két eszközt használt föl, hogy pártja vélekedését ebben az irányban befolyásolja.

Az egyik eszköz az volt, hogy fölvetette a kabinetkérdést. A kormány lelkiismeretesen mérlegelve az adott helyzet összes eshetőségeit, úgy találta, hogy arányilag ez a kiegyezés biztosíthatja

leginkább az ország érdekeit és békés gazdasági fejlődését. A kormány azért ezzel a kiegyezéssel áll vagy bukik, a kiegyezés leszavazása ismét a legrémesebb kormány és alkotmányválságot idézné az országra. Ez a kijelentés mély benyomást tett a jelenlevőkre, akik közt aligha akadt valaki, aki ezzel a sötét kilátással szemben a felelősséget magára merete volna vállalni.

De nem kevésbé mély benyomást tett a függetlenségi párt tagjaira Kossuth Ferencz más irányu érvelése sem. Kossuth konstataulta, hogy a kiegyezésben foglalt megállapodások messze mögötte maradnak a függetlenségi párt követeléseinek s így igazuk van azoknak, akik az elért eredményeket a függetlenségi párt elveihez mérve, kevésnek találják. De rámutatott arra, hogyha ezeket az eredményeket az adott helyzet lehetőségeihez mérjük, egészen más eredményhez jutunk, annál is inkább, mert az új kiegyezés számos előnyt biztosít az országnak és különösen a függetlenségi párt részéről nagyra értékelt közjogi kérdésekben sok tekintetben előrehaladást jelent, szemben az eddigi állapotokkal.

A magyar kormány a legválságosabb körülmények közt kezdte meg a tárgyalásokat. A gazdasági fölényben álló, konszolidált osztrák közvéleménnyel szemben, egy energiában és anyagi erőben kimerült ország érdekeit kellett a külkereskedelmi szerződések által meg-

A gyógyult beteg.

Írta: Peterdi Sándor.

(Utánnomás filoz.)

I.

Kedves Barátom!

Két hónapi távollét után bizonyára szívesen veszel tőlem egy kis életielt. Irok, mert még azt lehetnének, hogy öngyilkos lettem. Pedig dehogyan! Ellenkezőleg! Tlee vagyok életkedvvel és néha olyan jókedvű vagyok, mint egy tizenhatéves tacsó kölyök. Megtaláltam ismét magamat! Lehullt a lelkeimről minden bilincs, minden lenyűgöző, megbénító köllöncz. Hidd el, kedves öregem, rettenetes napokat éltem át. Néha már teljesen kétségbeestem a jelenem, a jövőm felett. Olyan voltam, mint a lovas, akit megvadult paripája vissz az ólalkodó szakadék felé; látja a bajt, a reá várakozó veszélyt és nem kerülheti ki. Nincs ereje megfékezni fujtató lovát. Nyitott szemmel rohan a romlásába.

En is így voltam.

Szenvedélyem, amely teljesen urrá lett felettem, viitt, ragadott magával ellenállhatatlanul. Pedig éreztem, láttam, tudtam, hogy romlásom, átkom. A legszánandóbb teremítés voltam és a legneveztégesebb: — kizűzanodott szerelmes, aki imádottjának minden fogyatkozását, gyengéjét, hibáját, rossz tulajdonságát ismeri és — mégis szereti őt. Akit rettegéssel tölt el a gondolat, hogy ezzel a nővel kellene esetleg egész életét eltöltenie, aki őt meg nem érti, aki éppen ellentéte annak, amit ő keres: — és ezt a nőt szereti. Az ész kárörvendő mutat az oltárról lerántott, a földre

dobott képre és az ostoba gyenge szív megtisztogatja sártól, szennyfől és visszahelyezi az oltár magaslatára. Pedig az éznek van igazsa!

Igy tartott ez a játék, amely azonban kegyetlenül marcangolt. Sokat szenvedtem. Egyszer azonban erőt vettem magamon, összeszedtem férfias önézetemet és — felhasználva egy kínálkozó kiesényes alkalmat — szakítottunk! Huh! hogy változott az a Venusz-arcz hirtelen Megaerarczvá! A harag, a düh, a megsértett büszkeség kígyói sziszegtek felém! Milyen csunya volt az a nő! A lelki vihar pedig hogy felszínre vetette a szívében levő sarat! Mennyi rosszindulat lakozott ebben a nőben! Bámulatos, mennyire el tudta rejteni! Csak most örültem igazán, hogy férfias voltam és a megunt köllönczöt leráztam magamról. Aztán volt rá gondom, hogy azt a Megaerarczot minél gyakrabban lássam lelki szemeimmel, hogy az indulatos, durva szavak minél többször fülemben csengjenek.

Sikerült; — és a báványkép lehullott, öszszesztört.

Kiábrándultam.

Hogy teljesen felejtsek, elutaztam. Nem tagadom, nehezemre esett, de beláttam, hogy más-ként nem tudok felejtetni, nem tudok kigyógyulni.

Isten veled! Köszöntelek a távolból! Itj néhány sort, hogy vagytok. Róla csak annyit, hogy: — ha találkoztál vele, mit mondott? Beletörődött a helyzetbe? vagy talán már megvizsgáztalódt?

II.

Öreg czimborám!

Megkaptam leveledet. Köszönöm. Sok érdekeset írtál. Szóval gyakran találkoztok. Csak vi-

gyázz, bele ne szeress! Okulj rajtam! Volt imádoztam tud kedves, gyengéd, megvesztegető lenni; — veszedelmes a barátság!

Tanácsodon jól mulattam. Pedig mondasz valamit! Igazán szükségét érzem annak, hogy valakihez tartozzam, valaki iránt érdeklődjem. No majd akad valami gyengéd, ha nem is mély gyökeret eresztő kaland. Az még könnyebbé teszi a felejtést. Az igazán szép töle, hogy nem szid engem. Látszik, hogy okos leány és belátja, hogy viszonyunknak semmi értelme nem volt már. Nagyon megszoktuk egymást és a szerelemnek a megszokás a sirásója. Arról pedig soha szó se volt köztünk, hogy feleségül veszem. Ő talán gondolta, de hát . . . A feleséget a magunkfajta ember nem választja abból a körből, amelyhez volt imádoztam tartozik. Na, így csak majd renbe jön minden.

Hogy meddig tart utam, még nem tudom. Ameddig jól érzem magam. Aztán sietek haza.

Addig is ölel igaz barátod.

III.

Kedves pajtikám!

Ostoba dolog, hogy, amikor én megérkezem, te elutazol. Tanulmányutadra ugyan más-kor is mehetnél volna. Nagyon hiányzol. Veled, akivel óhajtottam találkozni, — nem sikerült; akit pedig kikerülni akartam, azzal mindjárt megérkezésemkor összehozott a buta véletlen. Tudod, kit gondolok. Nagyon jól néz ki. Valami lingár fiatal ember kísért. Csak úgy ordított ki szegény száncsosz szemeiből a szerelem. Nem tudom miért, de esküdni mernék, hogy száncsosz a nyavalyás. Ugy látszik, féltékeny a

kötött kézzel megvédelmeznie. Mig a kiegyezési harcot megvívta, ránehezedt egyfelől egy áldatlan gazdasági helyzet sulya, a pénzpiacz nyomasztó volta, másfelől pedig a magyar gazdasági viszonyok kulcsát kezében tartó Ausztria pressziója, mely az egész világra kiható kedvezőtlen finanziaális állapotokat Magyarország számára kész gazdasági válsággá fokozta. A magyar kormányának választania kellett egy kiegyezés vagy a kiegyezés meghiusulta nyomában járó gazdasági krach között. Lelkiismerete és felelősségének tudata arra sarkalta, hogy ne az utóbbit válassza.

E kedvezőtlen viszonyok daczára azonban a magyar kormányának sikerült elérnie, hogy a kiegyezés mérlege ne billenjen teljesen az osztrák érdekek oldalára. Kossuth Ferencz mai beszéde részletesen rámutat az elért eredményekre s ezek sorában mindenekelőtt a megszerzett közjogi vívmányokra.

Itt van elsősorban a szerződési formula s az autonóm vámtarifa. Nem vámszövetséget, csak vámszerződést kötöttünk Ausztriával s ezáltal Magyarország önálló állami léte hatásosan kidomborodott. Nemcsak azt értük el ezáltal, hogy 1917 után Magyarország Ausztria megkérdezése nélkül czikkelyezheti be új autonóm vámtarifáját s köthet új szerződéseket a külállamokkal, hanem azt is, hogy az osztrák közjogi törvények egy ferdítése egyszerismindenkorra kivégeztetett. Ezek a törvények egyoldalulag a magyar közjogtól eltérőleg a közösügyek közé sorozták a gazdasági és kereskedelmi ügyeket, mig most az új kiegyezés osztrák részről is világosan dokumentálja, hogy a Magyarország különállását kidomborító magyar törvényeknek volt igazuk.

Rámutatott Kossuth arra is, hogy az osztrákoknak juttatott gazdasági értékekkel szemben sikerült olyan rekomp-

penzációkat szerezni, amelyeknek értéke le nem kicsinyelhető. Ilyen a porosz vasutakkal való közvetlen összeköttetés biztosítása, a magyar államadóssági kötvények adómentessége, a védjegy és mustraoltalom önálló szabályozása, a magyar block konverziója, a magyar bortermeles védelme, stb.

Mindezek az érvek mély benyomást tettek a hallgatóságra, legnagyobb hatást azonban az önálló jegybank kérdésében adott nyilatkozattal sikerült Kossuthnak elérnie.

Hivatkozott arra, hogy a kiegyezés nyílt kérdésnek hagyja a bankszabadság meghosszabbítását s nyomban ezután hitvallást tett amellett, hogy ő az önálló magyar jegybanknak hive. A párt túlnyomó többsége ebből azt következtette, hogy jobb időkben, kedvezőbb konstellációk között a kormány erélyesen sikra készül szállni a megvédelmezhető nemzetjogok mellett. És ez a következtetés némi megnyugvást keltett ama függetlenségi képviselők körében, akik a jegybank önállóságát tartják a gazdaságilag független Magyarország fundamentumának.

Ha a Kossuth előadása, kisebb frakciók elégedetlenségét leszámítva, kedvezőbbé tette a függetlenségi párt hangulatát szemben a kiegyezési javaslatokkal, ugy ebben az érdem oroszlanrésze ennek a határozott és félre nem érthető kijelentésnek tulajdonítható.

Budapest, október 17.

Ministeri értekezlet. A képviselőház mai ülése után délben miniszteri értekezlet volt a képviselőház miniszterelnöki szobájában. Az értekezleten részt vettek dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferencz, Darányi Ignác, gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert és Günther Antal miniszterek.

Az adóreform benyújtása. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház keddi ülésén terjeszti elő az adóreformról szóló törvényjavaslatot.

göthős! Na, tölem ugyan ne féltse ideállát! Áldásom reájuk! Legyenek boldogok! Igazán örülök, hogy így történt! Ennél okosabbat ugy se tehettünk volna, miután beláttuk, hogy nem vagyunk egymáshoz valók.

Igaz ni! Tanácsodat megfogadtam: dühösen udvarolok egy leánynak. Nem olyan szép, mint ő volt, de kedves. Majd megismered.

Jó mulatást! Várva-várlak vissza!

IV.

Kedves öregem!

Milyen különös a sors! Hogy szeret mőkázni az emberekkel; szétválasztja azokat, akik örökké együtt szeretnének maradni és összehozza azokat, akik nem akarnak találkozni! Hamarosan háromszor is találkoztam vele. Ugy látzik, ő is a könnyebb és okosabb oldaláról veszi a dolgokat, nem adja a haragosat, a gyűlölködőt, hanem úgy viseli magát, mintha sohase történt volna közöttünk se jó, se rossz. Hát nem kedves dolog? Legutoljára, hogy találkoztunk — még beszélgettünk is. Ő kérdezősködött az új ideálmról, én pedig a lingár számcősöz hgy-létéről tudakozódtam. Hallom, hogy jövő hónapban már meg lesz az eljegyzésük. Persze a számcősöz boldog és olyan diadalmas tekinteteket vet reám! A vadállat! Azt hiszi, hogy irigylem tőle a szerencséjét! Nem rossz! Hiszen tagadhatlan, hogy szép feleséget kap a jámbor, de hahaj! Majd egyszer Megaera ő nagysága megmutatja, hogy mi rejlik a szende külső alatt!

Meg is mondtam különben utolsó találkozásunkkor ezt is. Intettem, hogy vigyázzon magára, titkolja szenvedélyes, lobbanó természetét, legyen nőiesebb, mert különben fuccs a ház-

ságnak! A nádkoró számcősöz ugy megjed, hogy Jeruzsálemig meg se áll!

Nagyszerű volt barátom, hogy a fejére olvastam hibáit! Valamennyit! De ő se maradt adósom; a tükröt ő is a szemem elé tartotta és volt mit hallanom! Csak most láttam, mennyi kiállhatatlan tulajdonságom van. Óva intett, hogy ezekről szokjam le, mert különben minden ideáalom a faképnél hagy.

Nagyon jól mulatunk, hogy így leszöltük egymást.

Néha a számcősöz is bele akart elegyedni a beszélgetésbe, de letorkoltam. Nem is értem, mit látatlankodik folyton körülöttem ez a meszelő nyél. Egyszer még megjárja.

Mikor jössz már? Siess!
Sokszor öllelek.

V.

Kedves druzsám.

Komolyan mondom, kedves barátom, semmivel se szerezhettél volna nagyobb örömet, mint a hírrel, hogy szekered rudját megfordítottad! Hiszen már három hete nem láttalak! A levélírás meg nem ér semmit. Az ember nem tudja ugy leírni a dolgokat, mint ahogy elmondaná. Különösen akkor hiányzik a jó barát, amikor más senki sincs, akivel az ember elbeszélgetne.

Mert nekem nincs.

Képzelem a kérdőjelet, amely arczodon, szemedben megjelenik, mikor ezt olvasod.

Bizony nincs senkim. Az új ideáalom? Volt, — nihnes. Otthagytam. Nagyon untatott. Folyton féltékenykedett, hogy kire, mire, magam sem tudom. Tehát ismét szabad ember vagyok és most már nem is kérnék semmiféle újabb ismeretséget. Nem kell! Senki sem kell! Minek?

Kossuth a kiegyezésről.

— A függetlenségi párt értekezlete. —

Budapest, október 17.

Rendkívüli érdeklődéssel várta az egész ország közvéleménye a függetlenségi pártnak mai értekezletét, amelyről előre jelezték, hogy Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter részletesen meg fogja világítani a kiegyezés javaslatait. Délután öt órára volt kitűzve az értekezlet. A pártkör tanácskozó termét egészen megtöltötték a képviselők, akik előtt aztán Kossuth Ferencz másfél óra hosszat tartó előadásban ismertette a kiegyezési javaslatok tartalmát.

Szigoruan objektív beszéde kiterjeszkedett a kiegyezés minden részletére, egyszerű szavakkal éles megvilágításba helyezve azokat az előnyöket, amelyek Magyarországra háramlanak. Kimutatta, hogy ezek az előnyök megérik azt a két százalékos kvótaemelést, amely olyan nagy izgalmat keltett. Rendkívül nagy hatást keltett az a nyomatékos kijelentése, hogy ő is rendületlen hive az önálló magyar jegybanknak, amelynek kérdését most kikapcsolták, de amelynek kérdésében, ha napirendre kerül, a pártnak teljesen szabad keze lesz. A nagyszabású beszéddel lapunk vezetőhelyén foglalkozunk, itt csak a hatásról számolunk be, amelyet keltett. Általánosan kidomborodott az a fölfogás, hogy ez a hatás megnyugtató volt.

Jellemezte ezt a megnyugvást már Holló Lajos beszéde is, aki Kossuth után szólalt föl és bár hangoztatta, hogy a pártnak nyomatékosan állást kell foglalnia az önálló jegybank mellett, az erre vonatkozó határozati javaslatot, amelynek eszméjét pedig ő vetette föl, nem nyujtotta be.

Izgalmat a következő szónok, Rátkay László keltett, aki fölvetete azt a kérdést, hogy a kvótafölemelés megszavazását pártkérdéssé teszik-e, mert ha igen, ugy ő, aki ezt meg nem teszi, levonia a konzekvenciát és kilép a pártból.

Ezt a felszólalást nagy mozgást követte és a hangulatot ismét megváltoztatni látszott. Többen helyeselték, de Kossuth Ferencz határo-

Vele is ritkábban találkozom. Egy hét alatt összesen kétszer láttam. Egyszer az októni számcősözzel jött karonfogva. Hogy nézett reám ez a számcősöz, mily boldog vigyorgással! Szerettem volna pofon ütni! Másodszor, mikor találkoztunk, a számcősöz elmaradt valahol. Egyedül voltunk és ő nagyon elpanaszkodott. A férfi nem hozzá való; esetlen, félszeg, gyámoltalan és tudom is én, még mi hibája van. Elmondotta, de én nem hallottam; csak azokat a könyvelt szemeket láttam. Te! milyen szép volt! És mily megható bizalommal tárta fel előttem keservét! Könyein át is mosolyogva kért, hogy ne haragudjam, ha nekem panaszkodik, de hát neki senkije sincs, akinek szívét feltárhathná.

Szegény leány! Ugy megsajnáltam! Igazán — minden rossz tulajdonsága mellett is — jobb sorsot érdemelne. Ugy fájt érette a szívem! Férjhez megy, mert már itt az ideje, mert nincs mire várnia.

Barátom! mennyi tragédiát rejt magában e néhány szó!

No, de reményem, hogy az a muja számcősöz megbecsüli a szerencséjét és tőle telhetőleg boldoggá teszi e nőt, különben — isten uescse! — leütöm a derekát.

VI.

Pajtikám!

Csak röviden! Rögtön indul haza! Jövő héten lesz az eljegyzésem, akarom, hogy te is jelen légy! Hogy ki a menyasszonyom, azt tudhatod. A bégető számcősözt soha se szeretted, csak engem! Siess! siess! Várlak, jobban: várunk!

Ezer ölelés.

zott válasza most sem volt eredménytelen. Kijelentette ugyanis, hogy bár most ez a kérdés még nem aktuális, mert a kiegyezéssel csak a bizottsági tárgyalás után fog részletesen foglalkozni a párt, de már most jelentheti, hogy a kormány igenis kabinetkérdést fog csinálni a kiegyezés elfogadásából. Nem azért dolgozott a kormány egész évig, hogy most elejtse azt, amit munkája eredményezett. Ezekkel a javaslatokkal áll vagy bukik a kormány. Szívesen átengedi helyét annak, aki jobban tudja megcsinálni, sőt még azt a piros bársonyt, amelyet miniszteri székéről lehuzatott, mert nagyon meleg volt, is visszahelyeztetni.

Ennek a kijelentésnek hatása alatt végződött a mai értekező, mert, bár még számosan jelentkeztek szólásra, Visontai Soma, Buzsáki Barna, Malatinszky György és mások felszólalása a következő értekezőre maradt, amikor érdemben veszik tárgyalás alá a kiegyezési javaslatokat.

Az értekező után a társalgó termekben a képviselők igen élénk vitát folytattak továbbra is. A nagyteremben, mialatt Kossuth beszédét javitotta, Szterényi államtitkár fejtegette egy csoport előtt a kiegyezés egyes részleteit. A hangulat általában javult és kétségtelenül konstatació volt, hogy Kossuth kijelentései jó hatást tettek.

Gróf Apponyi Albert nagyobb csoport előtt így nyilatkozott:

— A kormánynak a kvóta dolgában rendezett viszonyokat kellett teremteni, mert nem lehetett újabb bizonytalanságnak kiténi az országot. Igaz, hogy a két százalékos kvótaemelés jelentékeny anyagi terhet ró az országra, de egyezni minden évben új zavar támadna, mert az osztrák törvény értelmében a király csak évről-évre állapíthatja meg a kvótát s így az is megtörténhetné, hogy a király magasabb kvótát állapítana meg. A bank-kérdésben ma is kedvezőtlennek látja a viszonyokat, de Hollómai fejtegetései gondolkodóba ejtették.

Arra a kérdésre, hogy a kereskedelmi tengerészeti lobogót miért hagyták meg közösnek, kijelentette Apponyi, hogy a magyar lobogó elismerését nem vihették keresztül, mert attól tartottak, hogy akkor a magyar hajókat az osztrák kikötőkben kedvezőten elbánásban részesítenék.

Más csoportokban ma is hangos kifejezést nyert az elégtelenség. Így Nagy György kijelentette, hogy kilép a pártból és hogy holnap már el is küldi Kossuthnak a kilépést bejelentő levelét, amelyben a kvótafelémeléssel fogja kilépését indokolni. Rátkay László, amint felszólalásából is kitűnt, szintén a kilépni szándékosok között van, hasonlóképpen Zakariás János is.

Gál Gaszton kijelentette, hogy ő lemond a mandátumáról, mert egyrészt nem akar meggyőződése ellen szavazni, másrészt a vezéreket sem akarja dezavualni. Tehát csak ez a megoldás marad hátra.

Hoitsy Pál, Nagy Dezső és mások azt a tervet vetették föl, hogy népgyűlést hívnának össze és ott ismerjék meg a nép véleményét, amely aztán elhatározásukat irányítsa.

Szóval a pártkör ma is elég izgalmas volt, de távolról sem olyan izgalmas, mint tegnap. Kossuth beszédét röpirat formájában kinyomatják és a választóknak megküldik.

A mai értekezőről a következő jelentést adták ki:

A függetlenségi párt ma este öt órakor Kossuth Ferencz elnöklésével értekezőt tartott. Az értekezőt az elnöklő Kossuth Ferenczen kívül a kormány részéről jelen voltak gr. Apponyi Albert, Günther Antal miniszterek, Tóth János, Meskó László és Mezőssy

Béla államtitkárak. A jegyzőkönyvet Kovácsy Albert vezette.

Elnök megnyitván az értekezőt, kijelenti, mielőtt a kiegyezésre vonatkozó felvilágosításokat megadná, napirend előtt bejelenti, hogy boldogult Bartha Miklós siremlékét, melyet a közönség áldozatkészsége emelt, e hó 19-én, szombaton délelőtt 11 órakor avatják fel a Rákóczi-uti temetőben. Erre az ünnepélyre meghívja a párt tagjait, hogy ezzel is beigazolják, hogy megőrizték emléket annak az embernek, aki sokáig küzdött a hazáért és a függetlenségi elvekért. A párt, elnökének e bejelentését élénk helyesléssel veszi tudomásul.

Ugyancsak napirend előtt Kossuth Ferencz indítványozza, hogy azon horvát képviselők helyére, akik bizottsági tagságukról ma a képviselőházban lemondottak, a párt szavazzon újból ugyanazoknak megválasztására, akik ma ezen állásukról lemondtak.

Halász Lajos és Sággy Gyula felszólalásai után a párt ezt helyeslőleg tudomásul veszi.

Ezek után Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter a következő beszédet mondotta:

Kossuth beszéde

— Tisztelt barátaim! Midőn a kormány megkezdte a kiegyezési tárgyalásokat Ausztriával, nehéz helyzetben volt. Szembe találta magát az erős és fejlett Ausztriával, amely el volt határozva kihasználni előnyeit és mögötte egy hosszú küzdelemben kifáradt ország állt. Egy reggeli lap szerencsés hasonlatával élve: törvénytíró kormányok elsüllyesztették az állam hajóját és a nemzeti kormányra a buvár szerepe jutott. Be kellett hatolnia az iszap fenekére, hogy felhozza a felszínre és visszaadja a nemzetnek a megmentett roncsokat. Sokat sikerült megmenteni, többet, mint amennyit remélhettünk, de erős akarattal, hazafiságunk és ügyünk igazsága erős várnak bizonyultak és hathatós fegyvernek, mely a hosszú tárgyalások alatt megvédett az egész vonalon.

Ha nem sikerült volna a szerződést megkötni, az ország igen súlyos helyzetbe került volna, mert igaz ugyan, hogy az esetben a status quo fentartása lett kikötve, midőn a jelen kormány megalakult, de ennek keretén belül erős guerilla-harcot folytathattak volna az osztrákok ellenünk.

Részletesen elsorolta ezután Kossuth miniszter mindazt, hogy mivel károsította volna Ausztria Magyarországot és különösen kiemelte a pénzhitel megvonásának alig kikerülhető következményeit. Megemlékezett ezután a védekezési eszközökről is, de csak futólagosan, mert így kívánja ezt az ország érdeke.

Oly kép tárult élénk — folytatta Kossuth — hogy hazafiságunk, lelkiismeretünk nem engedték volna, hogy kitegyük hazánkat igen nagymérvű megvárakoztatásnak és megfoszjunk a békés haladás lehetőségétől, ha fennállott annak a lehetősége is, hogy elfogadható megegyezés legyen létesíthető. (Élénk helyeslés.) Ez a lehetőség megvolt, sőt a kiegyezés nemcsak elfogadható, de számos irányban előnyös. Közgazdasági érdekeink kellőleg meg lettek védve, közjogi követeléseink, melyek mind a függetlenségi párt álláspontját honorálták, számos esetben kielégítést nyertek és éppen e téren oly jelentős eredményeket értünk el, amilyenekhez hasonló kereskedelmi tárgyalásoknál eddig nem ért el az ország soha. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A vámszerződés.

Elsősorban a közjogi vívmányokat fogom ismertetni. (Halljuk! Halljuk!) Itt állunk az előtt a tény előtt, amelyről már annyit írtak a lapok, hogy a közvélemény csaknem elfáradt e tekintetben. Pedig a Bánffy, vagy a Széll korszakban az ország nagy diadalnak tekintette volna magát azt a tényt, hogy nem vámszövetség, hanem vámszerződést köt Ausztria Magyarországgal. (Éljenzés.) Most elfáradt a közvélemény eziránt, mert sokan, akik nem tanulmányozták tüzetesen a közigazdasági kérdéseket, az alatt a benyomás alatt állanak, hogy az önálló vámterület és a vámszerződés szinonim gondolat, pedig ez nagy tévedés, mert ha ez így volna, Angliának nem volna önálló vámterülete, mert ott nem szednek vámot. A vámszerződés és az önálló vámterület egyáltalában nem szinonim dolgok. A tényállás az, hogy most vámszerződést és nem vámszövetséget kötöttünk Ausztriával és nagyon kiemelendő, hogy ezen szerződési formának, amely a mi állami önállóságunkat kidomborítja, egészen a részletekig ment a keresztülvétele. Így pl. fel kell említenem azt az igen fontos tényt, hogy ez a szerződés úgy mint bármely külállammal, a két szerződő állam által aláírva czikkelyeztetik be, nem úgy, mint az eddigi vámszövetségi kötések, amelyek megegyezés alapján ugyan, de egyoldalulag a két szerződő állam által aláírva czikkelyeztetik be törvénybe iktatva. (Élénk helyeslés.) Sőt az 1892-iki érmeegyezmény, amely egyezmény és szerződési jellegű bir, szintén nem lett aláírva és nem így lett beiktatva. A nemzetközi jogállás teljesen biztosított akkor, amidőn szerződés kötöttetett, amidőn a szerző-

dés a két állam által aláíratott és aláírva szerződési alakban terjesztetik a Ház elé, mintha akárcsak Oroszországgal, vagy Németországgal kötötték szerződés. Méltóztassanak ennek jelentőségét felfogni és a függetlenségi párt szempontjából mérlegelni. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A magyar autonóm vámterület.

Tisztelt barátaim! A külön magyar autonóm vámterület törvénybe iktattatik. A szerződés a külön magyar vámterületre vonatkozik és az a vámterület, amely a szerződéshez csatolva van, azzal csatolattik oda, hogy ez tárgyalási tarifa, amely azonos a magyar és az osztrák vámterületével. El van tehát ismerve az osztrákok által annak dacára, hogy ők már törvénybe iktatták a közös vámterületi vámterületét, az, hogy van egy külön magyar általános vámterület és hogy a szerződési vámterület azonos a két államnak külön megállapított és törvénybe iktatott vámterületével. Kérdem, hogy ez nem vívmány-e? (Élénk helyeslés és éljenzés.) Ez az általános magyar vámterület az 1917-en tul szóló időre bármikor felszerelhető egy újra alkotható vámterülettel, ha ezt az ország jónak látja, anélkül, hogy erre az osztrákoknak bármilyen befolyásuk lehetne. Ezzel a magyar állam rendelkezési jogát erősen kidomborítottuk, mert eddig sohasem volt lehetséges teljesen önállóan Ausztriától autonóm vámterület állapotán meg. (Élénk helyeslés.)

Az önálló vámterület.

Az egy vám- és kereskedelmi terület, valamint az egy közös vámhatár: ezek a fogalmak a jövőre megszűnnek, még pedig nemcsak az által, hogy nincsenek megemlítve, hanem megszűnnek expressis verbis és a szerződés életbelépésével Ausztria által is elismertetik az önálló magyar vámterület jogi állapota. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Ezt a jogi állapotot kimondta ugyan az 1899:XXX. t.-cz., de csak egyoldalú magyar törvényvel, amelyet az osztrákok csakis császári rendelettel ismertek el, amely császári rendeletnek hatályaa jelen év végével megszűnik. Ezentul a jogi állapot osztrák részről is elismert, elvitázhatatlan törvénynyé válik. (Élénk helyeslés.)

A külkereskedelmi szerződések.

A külállamokkal kötendő kereskedelmi és hasonló tárgyú szerződéseket, ideértve a konzuláris szerződéseket is, a jövőben nem csupán a külügyminiszter, illetve közös közeg fogja aláírni, hanem a külügyminiszteren, illetve közös képviselőjén kívül a két kormány egy-egy képviselője is. A nemzetközi szerződésekben tehát Magyarország, mint önálló aláíró állam szerepel. (Élénk helyeslés.) A konzuláris szerződéseknek is érvényesül a magyar államiság, ami tudvalevőleg eddig noli me tangere volt. A magyar kormány külön képviseltetése kifejezésre juttatja tehát kifelé is az állami önállóságot, mert ha alá van írva a közös külügyminiszter és alá van írva Magyarországért és ez az Ausztriáért és ez az, akkor Magyarország világosan, mint külön állam jelenik meg a külföld előtt. (Éljenzés.) Ezt sohasem akarták az osztrákok koncedálni és most nemcsak koncedálták, hanem saját törvényükbe iktatják be. (Éljenzés. Felkiáltások: Ez nagy vívmány!)

A külön államokkal együttesen kötendő közigazdasági szerződések nem csupán francia nyelven, hanem magyar és német eredeti szövegben állítandók ki, még pedig úgy, hogy felharcában német és a középben aláírattik. Kimondja továbbá a szerződés, hogy a harmadik államokkal együttesen kötendő közigazdasági szerződések a két államra való joghatályllyal kötendők. Ezt becikkelyezik az osztrákok. Eddig a szerződéseket rendszerint a király nevében kötötték és csak egységes terület nevezetett meg, t. i. Ausztria-Magyarország. Ezentul kötelezőleg be lesz iktatandó minden szerződésbe, hogy a két állam számára kötik és ezért írja alá külön a két állam képviselője is. (Felkiáltások: Nagy vívmány!) Ezzel azt hiszem, joggal mondható, hogy a magyar állam, mint önálló állam jelenik meg a külföld előtt. E mellett az a körülmény, hogy a két állam törvényhozásának jóváhagyása a külföldi szerződések érvényességéhez feltételként fentartatik, az eddigi állapothoz képest nagyobb biztosítékot nyújt abban az irányban, hogy esetleg rendeleti uton életbeléptetett külföldi szerződések külföldi vonatkozásai nem lesznek érvényesek, mert a két állam közötti szerződés képezvén alapot a harmadik államokkal kötendő szerződéseknek, ennek rendelkezései nyerne alkalmazást a nemzetközi jog szempontjából is. (Helyeslés.) Nem történhetik meg tehát többé, ami megtörtént, hogy Németország egyszerűen nem vett tudomást az egyoldalú 1899:XXX. t.-cz.-ről, mert most ez jogbiztosíték gyanánt benne van a szerződésben Magyarország és Ausztria között és így teljes lehetetlenség, hogy a külállamok bona fide szerződést kössenek az Ausztriával megkötött ezen szerződés figyelmen kívül hagyásával. (Éljenzés és taps. Felkiáltások: Ez is alkotmánybiztosíték!)

A közösügylek megállapítása.

Szabatosan lettek megállapítva az 1867: XII. t.-cz.-nek a közös egyetértéssel intézendő ügyekre vonatkozó homályos rendelkezései. Azok az ügyek,

amelyekben a két államnak közös egyetértéssel és együttesen kell megkötnie külső szerződéseit, pontosan precizizozva lettek. Tudvalevőleg az osztrák 67-iki törvény és a magyar kiegyezési törvény divergáló. Az osztrákok a 67-iki kiegyezésből kifolyólag közösnek minősítették minden kereskedelmi vonatkozású ügyet, míg az 1867. XII. t.-cz. szerint csak a szabatosan meghatározott ügyek intézendők közös egyetértéssel. Az osztrákok folyton az összbírodalom eszméjét töltik előtérbe, mi pedig ezen tárgyalásoknál az önállósítási törekvéseket hangoztattuk mindig, úgy, hogy midőn ezen téren diadalmaszkodtunk, az volt a felfogás, hogy ez a győzelmünk az eddigi osztrák felfogás csödjét jelenti. (Helyeslés és taps.) A mostani szerződéssel az osztrákok évtizedes álláspontja dől meg és a megegyezés során lekötötték a magyar álláspontnak megfelelőleg azok a közös intézendő ügyek, amelyeken kívül más közösen intézendő ügy ezentul nem lesz, holott az osztrákok eddig folyton azt a felfogást kívánták érvényesíteni, hogy minden nemzetközi ügy közös legyen. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Azon ügyek sorából, amelyekre nézve eddig közös szerződéseket kellett kötni, kivettük a posta- és távirat-egyezményeket, mert eddig ezek is ide tartoztak, másrészt megnevezetten belevonattak az állategészségügyi és tengeri halászati ügyek, amelyek tekintetében tényleg együttesen kötötték a szerződéseket és amelyekre nézve az együttes és egyetértő eljárás elsősorban éppen Magyarország érdeke, azért, mert ha nem együttesen kötötték ezek a szerződések, Ausztria képes lett volna megkötöni valamely szerződést Oroszországgal, vagy akár mely állammal a mi hátrányunkra. (Éljen és taps.)

A szerződések felmondása.

Szerződésileg biztosítva van, hogy a legutóbb megkötött öt kereskedelmi szerződés — méltóztatások jól figyelni, mert óriási fontosságú az a vívmány, amelyről most tesztek említést — lejáratá 1917 december 31-vel esik össze és hogy ha ezeket valamely külállam korábbi időre mondaná fel, mint 1917 december 31, úgy Ausztria által se legyen köthető szerződés 1917 december 31-én túl terjedő hatállyal. Ilyenmíli biztosítékot 1907-re vonatkozólag tartalmazott ugyan az 1899. XXX. t.-cz., de ez a biztosíték teljesen egyoldalú volt és Ausztria nem volt köteles azt tiszteletben tartani. Nem is tartotta tiszteletben és így jött létre például az olasz és a német szerződés, holott az 1907 vége még ma sem következett be. (Élénk helyeslés.) Ennek a biztosítékknak két oldalú szerződésben való foglalása egyik legfontosabb garanciális rendelkezés e tekintetben, hogy a szerződések határidő feltétel nélkül összeessenek és újabb kényszerhelyzet ne legyen teremthető. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés.) Három irányú garanciát is szereztünk most erre. Először maga a szerződés nem folyik tovább automatice úgy, mint a vámszövetségek. Az eddigi automatice tovább folytatók. Másodsor Ausztria nem köthet külállamokkal 1917 december hó 31-én túl terjedő időre semmiféle kereskedelmi szerződést, harmadszor a lejáratú idők nélküli szerződések 1917 december 31-ére felmondhatók lettek. Ezzel elértük azt, hogy 1917 év végére szerződésileg biztosított teljes tabula rasa az ország számára. (Élénk helyeslés.) Nem egyoldalúlag mint 1899-ben, hanem két oldalú szerződésben törvényileg lett ez a jog biztosítva. Megjegyzendő, hogy eddig az osztrákok soha el nem ismerték, hogy a fix lejárat nélküli szerződések egyoldalú kívánatra felmondhatók. (Élénk helyeslés. Felkiáltások: Ez novum.) Ezt a felmondási jogot most biztosítottuk és annak révén az összes fenálló szerződések 1917 december 31-én való felmondhatóságának nincsen és nem lehet többé akadály, ami lényeges garanciális biztosíték, mert e nélkül a helyzet az lett volna, hogy 1917-ben lejártak volna a lejáratú idők szerződések, de nem jártak volna le a lejáratú idők nélküliek, aminek következtében a szerződések egész sorozata továbbra is a közös vámterületre szólt volna és így az önálló vámterületre már ezen oknál fogva azért sem térhetünk volna rá, mert szerződéseinknek nagy része továbbra is a közös vámterületre szólt volna. (Élénk helyeslés.) Hogy példákat említsék, ilyen a francia és ilyen az amerikai szerződés. Ezért volt olyan nehéz, — mondhatom rendkívül nehéz — ennek az önálló felmondási szerződésnek a megszerzése. Ezzel a lánccal, amely minket az osztrákok számára lebilincsel, kettétörtött. (Élénk helyeslés.)

A választott bíróság.

Állami önállóságunkat pregnánsul kidomborítja az, hogy valamint két teljesen szuverén állami vitás kérdések eldöntését sokszor választott bíróságra bizza, így lesz ez ezentul a vám- és kereskedelmi ügyekre nézve Magyarország és Ausztria között is, anélkül, hogy a választott bíróság hatásköre a közjogi kérdésekre kiterjeszhetné. A választott bíróság eljárási szabályai az első hágai békekonferencia egyezményében megállapított szabályok mintájára készülnek. (Élénk helyeslés.) Képzelték el, mennyire kidomborította ez a magyar államiságnak. Most nem miniszteri tanácskozások határoznak a vitás kérdések tekintetében, hanem éppen úgy választott bíróság dönt, mintha a véleményeltérés közöttünk és

bármely külállam között forogna fenn. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Állami önállóságunk.

Tudvalevőleg az ország a külállamokkal létesített szerződések által le van kötve 1917-ig abban a tekintetben, hogy vámsorompókat Ausztriával szemben nem állíthat. Gondoskodni kellett arról, hogy a függetlenségi párt sarkalatos programjának, az önálló vámterület megvalósításának útjába 1917-ben többé semmi akadály sem álljon. Meg kellett ezt tenni úgy, hogy nem egyoldalú intézkedések védjék az ország szabad akaratának érvényesülését, hanem kétoldalú szerződés védje azt meg a nemzetközi jog szabályai szerint. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Ezt biztosítják azok a kötések, amelyeket az imént érintettem. Emellett az volt a feladatunk, hogy a magyar államiságot az adott helyzetben is mindenütt, ahol csak lehetett, a függetlenségi párt programja szerint domborítsuk ki, vagyis úgy, hogy a magyar állam önállósága pregnánsul nyilvánuljon meg még a kffejzésekben is. És ha olvassátok a vámszerződést, figyeljétek meg jól, hogy a kifejezéseknel is vigyáztunk, hogy többé ne legyen lehetséges az, hogy elhomályosodjék a magyar államiság. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

Kifejezésre jut az előbb említettekén kívül az is, hogy szemben az eddigi szövetségkötésekben foglalt államterület kifejezéssel, amely a birodalmi eszmét hordozta magában, a jelen szerződésben minden alkalommal a két államtól és nem két államterületről van szó. (Élénk helyeslés.)

Megszünteti az új szerződés azt az eddigi állapotot, amely szerint a tengeri magánjog, valamint a tengerészeti betegséglegélyezés és baleset elleni biztosítás terén Ausztriával egyetértő eljárást kellett követnünk. Most teljesen önálló lettünk e tekintetben és teljesen felszabadult ezen a téren is Magyarország önálló rendelkezési joga. (Élénk helyeslés.) Éppen úgy a kikötő rendszere és a tengerészet szolgálati viszonyaira vonatkozó szabályok tekintetében az a megállapodás jött létre, hogy önrendelkezési jogunk ezen a téren is teljes mértékben érvényesült. Itt most még kisebb fontosságú, de igen jellemző kidomborításra térek át a magyar önállóságnak. Ilyen természetű kikötés, hogy a vándoripar és a házalás terén az eddigi lekötés, amely az egyenlő elbírás és az egyenlő szabályozást írta elő, megszűnt, ezen a téren a független rendelkezési jog biztosított és ezzel egy 1859. évi császári pátenst helyeztünk Magyarország hatálya alá. (Éljen és taps.) E mellett kispárunkat és háziiparunkat ezentul saját viszonyaink szerint fogjuk védhetni kizárólag. Azelőtt az osztrákoktól kellett engedelmet kérni arra nézve, hogyan védelmezzük azt meg. Állami önállóságunkat érvényesítettük tovább a szabadalmi és védjegyjogunk terén és meg fog szünni az, hogy a magyar hazafiságnak tetsző védjegyekkel, pl. Rákóczi arcképekkel árasztják el a magyar ipart, tényleg osztrák áruval. (Élénk helyeslés.) Biztosítottuk ezekben az ügyekben is a magyar törvényhozás függetlenségét és a magyar bíróságok védjegyek ügyében hozott ítéletének végrehajtását Ausztriában is. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Az eddigi vámszövetségek szerint a magyar posta és távirat is bizonyos tekintetben le volt kötve abban az irányban, hogy több vonatkozásban Ausztriával együttesen kellett eljárnia. Az új szerződés a magyar postának, belcértné a táviratát és telefont is, teljes önállóságot és szabad rendelkezést biztosított. (Éljen és taps.)

A függetlenségi program érvényesülése.

A fentemlített vívmányok a függetlenségi programnak fokozatos megvalósításai. (Élénk helyeslés és taps.) A mai helyzetben a függetlenségi programnak egyszerre való megvalósítását talán túllünk nem remélték. Azokkal, amiket most előadtam, bebizonyítottam, hogy mi, akik a függetlenségi álláspontot képviseltük a tárgyalások alatt, helyt állunk a függetlenségi eszmékért, helyt állunk lelkiismeretesen és erősen előrevittük a magyar államiságnak kívánását. (Éljen és taps.)

Keresztülvittünk olyan dolgokat, amelyek az eddigi osztrák közjogi felfogásnak likvidálását jelentik. (Éljen és taps.) Tettük ezt abban a tudatban, hogy mögöttünk egy hazafias és ezeltudatos függetlenségi párt áll s különösen én, kire a kiegyezési tárgyalások alatt a kötelesegteljesítés sulya erősen nehezedett, számítottam az én függetlenségi pártomra, (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) számítottam ennek tág és széles látókörére, számítottam arra, hogy be tudja látni, hogy nehéz körülmények között mennyit vittünk ki az ország államiságának kidomborítása terén. (Lelkes éljenzés és taps.) Felemelt fővel mondhatjuk mindnyájan és mondhatom talán én, aki nagy részt vettem e tárgyalásokban, hogy ha valaha függetlenségi szempont erősen meg lett védve, úgy ez most volt, még pedig sok tekintetben diadalmaszkodva. (Élénk helyeslés.)

Az igazság szempontjából meg kell jegyeznem azt a valóban örömdetes tény, hogy a kormány azon nagy harcokban, amelyek a fent elsorolt vívmányokat eredményezték, elfogadta a függetlenségi álláspontot és a tárgyaló miniszterek és magas hivatal-

nokok éppen olyan erővel és elhatározással védtek az említett függetlenségi szempontokat, mintha mind-egyik függetlenségi képviselő volna. És tisztelt Barátnim, engedjétek meg, hogy a minisztereken kívül kiemeljek egy embert, aki a legnagyobb erővel tette ezt és ez Sztéryni József. (Lelkes éljenzés.)

A bank-kérdés.

Attérek most a pénzügyi részre. (Halljuk! Halljuk!) A pénzügyi téren létrejött megállapodásokat a miniszterelnök részletesen kifejtette, de talán nem lesz felesleges erre nézve is egy pár felvilágosítással szolgálnom. (Halljuk! Halljuk!) Ki kell emelnem első sorban, hogy a bank-kérdésben a függetlenségi párt álláspontja teljesen érintetlen maradt és úgy a kormánynak, mint a törvényhozásnak elhatározásai szabadsága tökéletesen fentartott. Ennél többet függetlenségi párt a mai helyzetben nem követelhetett és a függetlenségi álláspont érvényesítése ilyen irányban tényleg óriási nehézségbe ütközött. Sokáig lehetetlennek látszott ez az érvényesítés, végre az utolsó napon sikerült. Megmondom nektek, miért foglaltam el ezt az álláspontot. (Halljuk! Halljuk!)

Azért, mert feltétlenül szükséges volt az, hogy a bank-kérdés megoldása a mostani vám- és kereskedelmi szerződés keretéből kikapcsolassék azért, mert ha ez nem történt volna meg, az osztrákok éppen úgy, mint a kvótaemeléstől, a bankközösségtől tették volna függővé a vámszerződés megkötését és mivel, mint jeleztem, óriási érdeke volt az országnak az, hogy a vámszerződés megkötessék, ennél fogva azoknak, kik, mint én, feltétlenül hívei a magyar nemzeti önálló banknak, (Szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps) minden áron arra kellett törekedniük, hogy ez a kérdés kikapcsolassék és ne legyen hozzáűzve olyan kérdéshez, amelynek megoldhatása valóságos életkérdés az országra. (Igaz, úgy van!) Azt hiszem, itt bővebben nem szükséges immorálnom.

Az értékpapírok adója.

Kijelentem továbbá, hogy kivittük, ami eddig tényleg nem volt elérhető soha, hogy a magyar állampapírok Ausztriában ne legyenek külön járadékkal sújtva. E vívmány fontosságát megállapítja az, hogy a járadékadó az érték két százaléka és némely esetekben tartományi és helyi adókkal együtt négy százalékra emelkedik. (Igaz! Ugy van!) Megállapítja továbbá ennek fontosságát az a körülmény, hogy Ausztriában a magyar állampapíroknak legjelentékenyebb része van elhelyezve. Ez a vívmány állampapírjaink értékét fogja emelni a pénzpiacra, ami viszont igen nagy visszahatással lesz az ország hitelügyére. (Hosszantartó, élénk helyeslés.) Ezt nem lehet eléggé hangsúlyozni. Az egész világon minden hozzáférő elfogadja azt a tételt, hogy az államok hiteltelgye kifejezést nyer az állampapír árfolyamában. Ha a magyar állampapírok árfolyomát növelni tudjuk, ha el tudjuk érni, hogy ugyanolyan értékű legyen, mint az osztrák állampapíroknak, akkor Magyarország kifélé és annak következtében az ország pénzügyi helyzetét rendkívül emeljük. (Élénk helyeslés. Felkiáltások: Ez igen nagy dolog!) Méltóztatassanak ennek a vívmánynak óriási fontosságát belátni. Igaz, hogy ez a vívmány benne volt a Széll-Körber-féle egyezményben, de papíron maradt, mert sohasem lett törvényy, most pedig remélhetőleg törvényy fog válni Ausztriában.

A magyar blokk.

Rá kívánok mutatni az államadossági járadék, vagyis az ugynevezett blokk kérdésére. Ez egy oldatott meg Magyarországra nézve, az osztrákok által támasztott és fájdalom a kiegyezésben közreműködött államférfiak által többé-kevésbé elismert követelésekkel szemben, hogy kerek számban 57 millió tökemegtakarítás éretett el. Igaz, hogy annak a tökesítésnek az ideje most nincs meghatározva és éppen ezért, mert nincs meghatározva, — illetőleg csak a véghatáridő van meghatározva, — ha olyan lesz a pénzügyi helyzet, hogy az lehetővé válik például hat hónap múlva, akkor megvalósulhat hat hónap múlva. S minthogy ez a pénzügyi helyzet az időpont tekintetében összeköthető az osztrák konverzióval és mint-hogy Ausztriának természetesen igen nagy érdeke, hogy a maga műve mielőbb létrejöhön, annak következtében ez erősen fogja segíteni a mienket is, úgy, hogy nem ad grékas kalendás van elhalasztva az ügy, hanem belátható időn belül birtokába jutunk ennek az 57 millió megtakarításnak.

A dománális kölcsönt úgy rendeztük, hogy azzal évi 2.280.000 koronát takarítsunk meg. (Élénk helyeslés.) Ezek az eredmények nagyon jelentékeny mérvben kompenzálják azt az áldozatot, amelyet a kvótaemeléssel kellett hoznunk, azért, mert ezen áldozat nélkül a szerződés semmi szín alatt nem volt megköthető, az ország helyzete pedig feltétlenül kívánatosá tette a szerződés létrejöttét. (Igaz! Ugy van!)

A fogyasztási adók.

A fogyasztási adók terén is kompenzációt nyerrünk először az által, hogy ezen adókat önállóan állapíthatjuk meg, ami igen fontos dolog, tekintve, hogy budgetünk fájdalom igen növekszik és az államnak

szüksége van arra, hogy jövedelmi forrásait növelhesse olyan módon, amelyen a polgárság legjobban tudja az adót elviselni. Ezelőtt kénytelenek voltunk az osztrákok beleegyezését kérni, ha valamit e téren tenni akartunk, ezentul megtehetjük egész szabadon. Másodszor az utalási eljárásnak jogkihasználása által legalább is egy félmillió korona több bevétele lesz az országnak. Alacsonyra számított ezt az összeget, mert vannak olyanok, még pedig kompetens emberek, akik négy millióra teszik ezt az összeget. Én csak félmillióra becsülöm a több bevételt. Fontos vívmánynak kell tekintenem a függetlenségi párt szempontjából a surtax kérdéseinek megoldását. Ezzel a kifelé egységes vámpatháron belül a vámpoz hasonló illeték szedését állapítottuk meg, illetőleg tartottuk fenn. Meg volt eddig is ez a jog, de csak papíron, most pedig meg lesz, s nem papíron, hanem a valóságban, még pedig Magyarország javára. Meg kell itt jegyezni, hogy a csak papíron koncedált cukor-surtax Ausztria javára szedtetett volna be, vagyis eddig az osztrák cukor után, amely hozzánk bejön, az osztrák kincstár huzott volna hasznát a magyar helyett. Most ha bejön az osztrák cukor, az engedélyezett 225,000 mázsán felül a surtaxot a magyar kincstár fogja beszedni. Pedig nagy különbség, hogy az osztrák szedi-e be, vagy magyar. (Élénk helyeslés.) (Halljuk! Halljuk!) Az ipari és kereskedelmi ügyek terén Dalmáciában eddig csak a magyar liszt után szedtetett fogyasztási adó, ami egyoldalú terhet jelentett a magyar malomipar számára. 1910 végétől kezdve ez az egyenlőtlen verseny meg fog szűnni, vagy pedig az osztrák liszt is egyenlően fog megadóztatni. (Igaz. Ugy van!)

Az ipar és kereskedelem terén a viszonyosság akként szabályoztatott, hogy számos eddig felmerült vitás kérdés kiküszöböltetett. Így kifejezetten biztosított az utazók iparigazolmányainak kölcsönös elismerése és elismertetett, hogy a gyógyszerész és ügyvédi iparra a viszonyosság nem terjesztetik ki. Biztosított a tisztességtelen verseny elleni kölcsönös oltalom és szabályoztatott a megtévesztő áru-megjelölések kölcsönös kizárása. A kereskedelmi társaságok kölcsönös bebecsátása tekintetében az eddigi szabályok, amelyek az év végén megszűntek volna, továbbra is fentartották és a korlátolt felelősségű társaságokra is kiterjesztettek. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Az annabergi csatlakozás.

A vasúti ügyekben utalok a miniszterelnök ur által a képviselőházban mondottakra, de azt hiszem itt is szükséges bővebb felvilágosítást adnom. (Halljuk!) Ezen a téren a kivétel tekintetében teljes mértékben megóvtuk a magyar gazdasági érdekeket. (Élénk helyeslés.) Csupán a kassa-oderbergi vasútra nézve tartom szükségesnek kiemelni, hogy a porosz vasutakkal az eddigi egy csatlakozás helyett két csatlakozás lesz. A mostani hatvan vonal helyett huszonnégy óránként minimális kilenczvennégy vonalnak a lebonyolítása biztosított szerződésileg. Erre nézve az osztrák kormány garanciát vállalt és minthogy huszonhat vonal személyvonat, a hatvanból levonva a huszonhatot, eddig harminczhat tehervonat volt, ezentul megduplázódik a tehervonatok száma, ezentul hetvenkettő lesz a tehervonat. (Helyeslés és éljenzés.)

Ugyancsak szerződésileg biztosítottuk azt is, hogy élő állatok és romlandó áruk soronkívül fognak mindig a legrövidebb utirányon át Németországba továbbítani. (Élénk helyeslés.) Ezenkívül a kassa-oderbergi vasút legnehezebb részén, hegyi pályán egészen Teschenig ki fog épülni a második vágány és Teschenig jön létre az említett elágazás Siedtz felé. Megemlítem, hogy Hruschaunál egy rendező-pályaudvar építetik, amelybe egyenesen belefutnak Annabergből a magyar vonatra szánt tehervonatok és innen egyenesen folytatják útjukat a kassa-oderbergi vonalon, a nélkül, hogy előbb az oderbergi fejállomásba befutnának. (Élénk tetszés és helyeslés.)

A hajózási ügyekre vonatkozólag a segélyezett folyamhajózási vállalatok paritásos eljárása biztosított az esetre, ha az érdekelt két vállalat saját forgalmára nézve egymás között megegyezik. Ezt nagyon fontosnak tartom azért, mert a magyar hajózási ügy Ausztria és különösen Bécs polgármestere részéről nagy velezációnak volt kitéve. (Igaz! Ugy van!)

Az állategészségügyről csak annyit kívánok kiemelni, hogy a szabad forgalom teljes mértékben biztosított és a hazai borok védelmére a legmesszebbmenő biztosítékot szereztük. (Élénk helyeslés.)

A kiegyezés mérlege.

Ha ezek után fel kell állítanom a kiegyezés mérlegét, úgy azt kell mondanom, hogy biztosítottuk gazdasági érdekeinket, megóvtuk az országot pénzügyi és gazdasági válságtól, azonfelül pedig igen jelentékeny közjogi vívmányokat értünk el. Mindezt nagy árat kellett adnunk, még pedig a függetlenségi párt szempontjából rendkívül terhes alakban, a kvótaemelés alakjában. (Halljuk! Halljuk!) Megjegyzem, hogy maga a kvóta ellenkezik a függetlenségi állásponttal, a kvótát nem szavazta meg a függetlenségi párt soha, teljesen eltekintve

attól, hogy ez kicsiny volt, vagy nagy és hogy mikor és mennyire emeltetett. Most azonban ismeretes az a helyzet, amely a függetlenségi párt hazafiságát a legnagyobb mértékben igénybe veszi, és amelynek folytán az alatt az átmeneti korszak alatt, melyre a koalíciós kormányzás alakult, olyan törvényalkotásokhoz is hozzájárul, amelyekhez elvi álláspontjából kifolyólag nem járult volna hozzá soha. Most is azzal a fentartással teszi azt, hogy az ország legvitalisabb érdekeinek hozza meg ezt az áldozatot és hogy vissza fog térni legtisztább függetlenségi álláspontjára, mihielyt az áldozat meghozatala nem lesz többé elkerülhetetlenül szükséges. (Élénk helyeslés.)

Senki közülünk ne akarjon nálamnál jobb függetlenségi lenni és senki se akarja, t. barátaim, nálamnál jobban szeretni hazáját. (Lelkes éljenzés.) Mindez nevémmel, lényemmel teljesen összeforrt. Én tehát át tudom érezni a függetlenségi pártnak nehéz helyzetét, midőn azért, hogy az országot óriási anyagi megrázkódtatástól óvja meg, kénytelen megszavazni a felemelt kvótát, de bízom eléggé a függetlenségi párt hazafiságában és a függetlenségi választók józanságában, hogy ne legyen kétes előttem az eredmény. Ti meg fogjátok találni hazafiságtokban az áldozatkészséget, amelyért hálás nektek és a mai függetlenségi pártnak a nemzet és a történelem. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) Egyébiránt az az ár, amelyet a kvóta felemelésével adunk az anyagi vívmányokért és a függetlenségi felfogásnak számos, már felzett kidomborításáért, visszatérül a pénzösszegekben is, mint ahogy az a következő mérlegből kitűnik. (Halljuk! Halljuk!) A 2% kvóta kitesz 4,800,000 koronát. Az osztrák hajózási vállalatok szállítási adójának megszüntetése kitesz 350,000 koronát. Megszűnik ugyan a magyar hajózási vállalatok szállítási adója is, de ez a magyar kormánynak magyar vállalatokkal szembeni viszonya és itt nem jöhet számításba. Ez tehát összesen évi 5,150,000 korona.

A cukor surtaxnál nem vesztünk semmit, mert ami jött volna Ausztriából cukor, ezért a surtaxot Ausztria kapta volna. Ami ezután esetleg jöhet, azt mi fogjuk kapni.

Vegyük már most az ellenértéket. A dománialis kölcsönmegtakarítás kitesz 2,280,000 koronát, a fogyasztási adókból évenként az átutalási eljárás jogkihasználása folytán származik legalább 500,000 korona. A járadék adómentesség megszüntetése kerül Ausztriának legkevesebb számítva ugyanannyiba, mint a szállítási adó, vagyis 750,000 koronába. A blokknál a tüke-érték megtakarítás, amely létrejön, mihielyt a hitelviszonyok megengedik ezt a konverziót, kiteszi kerekben ötven milliónak 4%-át, vagyis 2 millió koronát. Összesen kitesz mindez 5,530,000 koronát, amivel szemben a passzív 5,150,000 korona.

Az előadott mérleg bizonyítja, hogy pénzügyben sem képvisel tehernövekedést a 2%-os kvótaemelés, mert megtérül, sőt több térül még meg, mint ez az összeg. (Igaz! Ugy van!)

Tisztelt Barátaim! Fontolják meg azt, amit előadtam és amit ilyen részletesen a miniszterelnök, könnyen megérthető okokból, a parlamentben nem adhatott elő. Határozatok lelkiismeretesen, de abban a tudatban, hogy bár a kvóta és kiegyezés törvényileg ninesen összefüggésben, egymástól elválaszthatatlanokká tette azokat a legnagyobb erővel és megmáshatatlannal kimondott az osztrák elhatározás, hogy a kiegyezés megszavazását a kvótaemelés megszavazásától elválasztani nem lehet. És ha a kormány a kiegyezést ilyen teherrel aláírta, igen természetes, hogy ennek és az ezzel összekapcsolt kvótaemelésnek megszavazásából kabinetkérdést kell, hogy csináljunk. (Helyeslés.) De aki ezt a helyzetet előidézi, az vállalja is el a helyzetért a felelősséget és ha több erőt érez magában, mint a mi erőnk, ha azt hiszi, hogy jobban fogja tudni képviselni a magyar érdekeket, mint mi, álljon elő és üljön helyünkre. Mi szívesen távozzunk és ha a merész vállalkozónak sikerül többet kivívnia annál, mint amit kivívtunk mi, mi leszünk az elsők, akik tapsolni fognak. (Lelkes éljenzés. Felkiáltások: Éljen Kossuth!) De vigyázzon az esetleges vállalkozó, mert a kapitóliumot a tarpéji sziklától csak egy lépés választja el. (Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.)

A többi főszóalók.

Holló Lajos köszönetet mond Kossuth Ferencnek azon részletes előterjesztésért, amelylyel meggyőzte a párt tagjait arról, amiről különben is meg voltak győződve, hogy a kormány a legnagyobb lelkiismeretességgel és a legodaadóbb munkával védte a kiegyezési harcban az ország érdekeit. Hangoztatja, hogy Ausztria mindig a terrort fogja alkalmazni akkor, ha arról lesz szó, hogy Magyarország gazdasági függésből felszabadíttassék. Evvel számolni kell és evvel szembe kell állítani azokat a feyvereket, amelyek ennek az országnak a rendelkezésére állanak, amelyekkel hamarabb, vagy később ki kell vívni az ország gazdasági emancipációját. Második megjegyzése arra vonatkozik, hogy bármennyire hirdessék is Ausztriában, hogy Magyarország gazdasági élete váltányargalásokból és váltóspekulációkból áll, ninesen egyetlen állam, amelynek hitelének nagyobb biztonsága volna, mint itt nálunk. Mindezt Ausztria csak azért hangoztatja, csak

azért fenyeget bennünket, hogy a kiegyezésből ki vegye azt a merkantil hasznát a maga számára, amit legitím uton nem szerezhette meg. A kvóta felemelése anyagilag is sújtja az országot, de ennél sokkal fontosabb annak politikai oldala. Ha az ország ezt vállalja, akkor ezzel szemben ellenértéket kell nyújtani és ez nem lehet semmi egyéb, mint az önálló jegybank megalapítása 1910-ben. (Hosszan tartó lelkes éljenzés.)

Rátkay László kéri, hogy a felemelt kvóta megszavazása pártkérdéssé tétetik-e.

Kossuth Ferencz elnök röviden reflektál Holló fejtegetéseire, majd Rátkaynak kijelenti, hogy a tárgy előbb meg kell hogy vitassék és csak aztán lehet szó arról, hogy annak megszavazása pártkérdés-e vagy nem. Előbb a bizottságok tárgyalják a dolgot és akkor azután, ha felvetették ez a kérdés, úgy ez nemcsak pártkérdés, hanem kabinetkérdés lesz, amint az nem is lehet másként oly kérdésnél, ahol a kormány minden tagja elkövetett mindent, hogy az ország érdekében a lehető legjobbat alkossa. Különben a mai értekezletnek nem volt egyéb célja, minthogy erről a fontos kérdéstről felvilágosításokkal szolgáljon a párt tagjainak.

Az értekezlet Kossuth Ferencz elnök életével véget ért.

Budapest, október 17.

A képviselőház bizottságaiból. Az állandó igazoló-bizottság ma délelőtt a képviselőházban az elnöki irodában ülést tartott. Az ülésen Déry Zoltán, Lukáciu László és Papp Béla mandátumait vizsgálták meg. Déry Zoltán és Lukáciu László mandátumait a bíráló-bizottsághoz utasították, Papp Béla mandátumát pedig igazolták. — A pénzügyi bizottság október 18-án, pénteken délelőtt 10 órakor az Országház I-ső számú termében ülést tart. Tárgyai: 1. Az autonom vámtarifáról; 2. másodosztályú kereseti adóról, valamint a tőkekamat és járulékadóról szóló törvények némely intézkedésének módosításáról és 3. Köszöntelepeknek a királyi kincstár részére való megszerzéséről szóló törvényjavaslatok, illetőleg jelentés.

A közigazgatási bizottság október 22-én délután 5 órakor az Országházban, a delegáció-teremben ülést tart. Tárgy: A m. kir. közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről, a hatásköri bíróságról, az állami és törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonyosságának szabályozásáról és a vármegyei közigazgatás rendezéséről szóló 1891:XXXIII. t. cikk hatályon kívüli helyezéséről szóló törvényjavaslatok tárgyalására előadók választása és esetleg ezen javaslatok érdemleges tárgyalása.

A képviselőházi bizottságok megalakulása. Ma délelőtt megalakultak a képviselőházi bizottságok. A pénzügyi bizottság elnöke Széll Kálmán, jegyzője Hoitsy Pál, a közigazgatási bizottság elnöke Hammersberg László, a közlekedési bizottság elnöke gróf, Andrássy Géza jegyzője Molnár Jenő, a földmívelési bizottság elnöke Papp Elek, a kérvényi bizottság elnöke Hrabovszky Guidó, az igazságügyi bizottság elnöke Holló Lajos, jegyzője Markhot Aladár, a közigazgatási bizottság elnöke gróf Batthyány Tivadar, a közoktatási bizottság elnöke Sághy Gyula, a védőerőbizottság elnöke Thaly Kálmán, a mentelmi bizottság elnöke Malatinszky György, a munkásügyi bizottság elnöke Giesswein Sándor.

A képviselőház szünete. A képviselőház legközelebbi ülést a jövő héten kedden tartja, hogy addig a bizottságoknak idejük legyen a hozzájuk utalt törvényjavaslatokat plenáris tárgyalásra előkészíteni. A keddi ülés napirendjére a kvótabizottság megválasztása és a bíráló-bizottságba pótlólag beválasztott tagoknak és az összerühetlenségi bizottság tagjainak eskütétele van kitűzve.

Berlini lap a kiegyezésről. Az osztrák-magyar kiegyezésről a Vossische Zeitung — mint nekünk táviratozzák — ma így nyilatkozik:

Az új kiegyezésben, amely Ausztria és Magyarország közt létrejött, nines győztes, nines legyőzött. Ezt hangoztatják a Lajtán innen és túl. És amennyiben ez a két szerződő államra vonatkozik, jogosult is. Ausztriának is, Magyarországnak is szüksége van a kiegyezésre, amely mind a két államnak olyan előnyöket biztosít, amelyek más uton nem volnának elérhetők. A kiegyezés esetleges meghiusulása mind a két államot súlyosan sújtotta volna és annak felismerése, hogy kiegyezés nélkül minő gazdasági és politikai rázkódtatásoknak lettek volna kitéve, birta rá a két államot, hogy ha nem is szívük érzésével, de az ész tanácsára egyezséget kössenek.

Egy legyőzött azonban mégis van. Aki terítékre

került, az a függetlenségi párt. Nem Ausztria terítette le, hanem a viszonyok kényszere győzedelmeskedett fölötté. Mint pártszervezet fennállhat bizvást tovább is, de akár áll be szakadás kebelében, akár elzüllik, mindez édes-keveset jelent azzal a ténnyel szemben, hogy az egyetlen közjogi ellenzék, amely életerejét és létjogosultságát az Ausztriával való közösség ellen viselt harcából merítette, ezt a közösséget további tíz évre szerződésileg biztosította. Bármennyit beszél is Kossuth ur a párt alapelveinek fenntartásáról, eziránt senki sem lehet kétségben, hogy a 48-as párt vezetési 67-es kiegyezést kötötték.

A nemzeti Pegasus, amely toporzékolva akarja magát tultenni minden földi szükségességen, be van fogva az állam szekere elé és javában huzza azt. Ezzel letűnt Magyarországra nézve a pusztá érzelmi politika korszaka és kilátás nyílik arra, hogy végre Magyarországon is szilárd alapon, megfontolva fognak tovább építeni és a politikai szótárban más igéket is fognak találni, nemcsak azt, hogy: követelni, kívánni, keresztyülvinni és kikényszeríteni. Európa térképének azt a helyét, ahonnan — a keleti államokat kivéve — eddig a legtöbb nyugtalanság indult ki, ezental bizonyára barátságos szemmel lehet majd szemlélni.

A t. Házból.

I. A nagy nap után.

Eppen egy hete, hogy a parlament megnyitott. Akkor is csütörtök volt, a miképen ma. Csakhogy akkor a kávéházak rollói le voltak eresztve, a lapok nem jelentek meg és a becsületes munkások káromkodtak, hogy nem kapnak reggelit és újságokat. Ma minden nyitva. Az újságok kirakatai ragyognak. A kereskedelemben a fényes nyomorúság tündöklök. A nagy forgalomra dolgozó lokalitásokban előzékeny kiszolgálás. Újság több van, mint kéne. Megsemmisült egy idea, amely a revanche szellemében született volt, hogy e csütörtökre tele legyenek a falak plakátokkal és a plakátokon kihirdessék: „Polgárok! Csütörtökön, a vörös csütörtök emlékére, általános fogyasztási és szolgálat kérésű szünet!” Oh, az embereknek más gondjuk van. A boszuállás nem kenyerre a nyomorgóknak. Az csak a demokratáknak való, akik gazdagságban usznak és fejedelmi allűröket szereznek.

Igen. A demokraták uralták ma is a várost. A parlamentben gyülekező politikusok foglalkoztak velük, tárgyalták a dolgukat, hogy milyen ördögös talmud-növendékek, amikor szédülnek a nagyok a kiegyezés miatt, a kvóta miatt és a bank miatt, akkor ők magukra tudják vonni a figyelmet és megreszkettetik hatalmukkal a világot. Ki van hirdetve, hogy a demokraták ellenséges állásban vannak a parlamenttel szemben. Mert nem Vázsonyi a belügyminiszter, hanem Andrassy. És a Vázsonyi nemes barátai és barátainak a rokonai ezt a mellőzést nem tűrhetik. Be van jelentve, hogy most előbb csak Budapest főpolgármesterét akarták kiborítani a székből, de ez csak próba volt, majd kísérletet tesznek a miniszterelnökkel, sőt esetleg a király ő felségével is, amíg feljebb juthatnak.

Kis okokból keletkeznek a nagy következmények. Hisz mindössze az történt, hogy a parlament környékén megint felszedték a járdákat s az utcák köveit, aszfaltoznak, csatornáznak, tisztogatnak, sineznek, hüvelyeznek. Ha jobbra akarsz menni, balra kell fordulnod; ha balra volna dolgod, jobbra kell kerülnöd. Végre megadták, hogy a parlament környékén mindig szabad az út, valahányszor a képviselőháznak szünete van. De rögtön ásnak, furnak, aszfaltoznak, csatornáznak, mihelyt a képviselőház ülészik. Ebből kombinálták aztán, hogy Vázsonyiék haragot tartván a parlamentre és ők dirigálván a városházán, aképen rendelik a munkákat az utcákon, hogy kellemetlen legyen a parlament környéke.

Mondhatjuk, nincs igazuk. A demokraták nem igen tudják, hogy mi történik a földön. Ők sokkal nagyobb urak, semhogy a lábuk elé nézzenek. Ők is inkább a mult csütörtökre gondolnak saványúan, mint amaz áldozatok, kiktől e nap emlékére a kávéházi és éttermi vendégek megvonták a borraivalót.

Hogy a parlament tagjai közül néhányan velük foglalkoznak, az onnan van, mert a maguk baját akarják elaltatni vele.

Hisz a nagy nap után, (nem a mult csütörtököt értve, hanem a tegnapit) annyira baj. Csirkumspektumos urak nehezen tudnak megegyezni önmagukkal, hogy jajgassanak és elégedetlenkedjenek-e, avagy helyeseljenek. Jobb jajgatni, mint hallgatni, de esetleg hasznosabb helyeselni, mint hallgatni. Van-e még olyan képviselő, aki ne folyosózott, avagy ne pártkörösködött volna a maga álláspontjával? Van-e még valaki, akinek a nyilatkozatát fel ne jegyezték volna a szemfüles és barátságos hírlaptudósítók? Van-e, aki ne irt volna egy gyönyörű vezércikket az égető kérdésekről? Véletlenül az elnök bejelentette, hogy Bartha Miklósné meghívta a Házat a férje szobrának a leleplezésére. Elénk helyeslés.

— Ah, a kolléga... Elmegyünk — sóhajtják legalább kétszázan, képviselők valamennyien, vezérek irók, mint Bartha Miklós volt. (Csak éppen írni nem tudnak.)

Van-e még, aki körül csoport még nem keletkezett, avagy aki egy miniszterrel a félkörben szemben nem állott?

Folytatódta ma is a csoportosulások. Harogtak a pártitők, ragyogtak a kapacitálók. S a viták melegében hírül hozták a hareziasak köréből ezt a rezolúciót:

— Nem nyugszunk! Nem szavazzuk meg a kvótaemelést és követeljük az önálló bank felállítását. Miután pedig itt akarunknak nem szerelhetünk érvényt, tehát elme gyünk választóink közé. Elmegyünk a kerületbe, feltárjuk ott a helyzetet. Elmondjuk, hogy a kiegyezés és a kvótaemelés megszavazását követeli tőlünk Kossuth Ferenc és megkérdézzük választóinkat, hogy mit tegyünk: megszavazzuk-e, avagy letegyük a mandátumot?

— És aztán?

— Aztán? Nos, hát aztán természetesen az elhatározás szabadságát fenntartjuk magunknak.

Böles beszéd volt. A legokosabb konkluzió. Mert hol van az a választókerület, amelyik, ha felteszik a kérdést, hogy letegye-e a képviselő a mandátumát, ne azt válaszolná, hogy: „Hej követ ur, csak tegye ön le!” Mert ebből az következik, hogy új választás lenne és friss pénz. Tehát a képviselő csak meghallgatja, hogy mit óhajt a kerület, de magát a tanácsot nem követi.

Ilyen licitációk folynak a csoportokban, amíg bent a teremben Justh Gyula megayitja az ülést és különböző jelentéseket terjeszt elő.

Aki azt hiszi, hogy most már csend lesz, az csalódik. A teremben is épp úgy vitatkoznak a csoportok, mint künn a folyosón. Justh Gyula rájuk csördít a csengetyűivel:

— Tessék helyeiket elfoglalni.

Wekerle engedelmesen elszalad. A többi azonban nem mozdul.

— A házszabályok szerint a képviselő urak tartoznak az elnöki figyelemzetésnek engedelmeskedni! — kiáltja Justh Gyula. — (Tessék példát venni Wekerlétől.)

— Na, ne tessék úgy haragudni — szólnak fel hozzá. — Csak egy kis kvótát nyelünk és bankot rókázzunk.

Mind kvótát nyelnek és bankot rókáznak ma is.

Az elnök nem tudja megakadályozni a buz-

galmukat s minthogy több nap, mint bank, hozzálát az elnöki bejelentésekhez. Ime, bejelenté, hogy Szunyog Mihály lemondott a naplóbiráló bizottsági tagságról. Megtudtuk ebből, hogy sérelem esett rajta, amikor képességeit csak a naplóbirálóságig becsülték. Elfeledkeztek róla, hogy a koalíció a szunyogokat elefántokká fujta fel.

Nagy mozgalmat nem keltett az eset. Ellenben öröm keletkezett az aspiránsok sorai között, amidőn azt jelentették be, hogy az összes horvátok lemondottak az összes bizottsági tagságokról. Ez már valami. Megüresednek kitűnő helyek. Egynéhány mellőzött ember ambícióját ki lehet elégíteni. Csak az fájt nekik, hogy Popovics Dusan, aki szintén horvát, nem mondott le a jegyzőségről. (Pedig ez lenne a java, az ezerkétszáz forintos állás.)

— Hát Popovics Dusan? — kérdezték szárazakat nyelve. — Az miért nem mond le, hisz az a legnagyobb horvát.

Hiába várták. Popovics csak mosolygott, de nem ejtette ki szájából az ezerkétszáz forintos sajtót.

Még egy horvát ügyet kellett elintézni. Potocsnyák Ferencz levelet írt, tudatván, hogy hiába határozta el a Ház, nem fogja megkövetni. Legnevezetesebb volt, hogy Justh Gyulát így szólította:

— Magas elnökség!

Ha véletlenül Buza Barnát, a legtörpébb képviselőt választották volna meg időközben elnöknek, ugyancsak nagy derűtség keletkeznék a „magas” megszólítás miatt. Így azonban megtiszteltetésnek tekintették és majdnem megbocsátották érte, hogy Potocsnyák a t. Házat az utcai koldus nivóján alul helyezte, kijelentvén, hogy az utolsó utcai koldust is hajlandó megkövetni, ha megsértette, de a t. Házat nem, sehogyan sem, tehát ünnepélyesen sem.

Ezért Potocsnyákot megint kiadták a mentelmi bizottságnak.

Potocsnyák azonban nem busul. Nem bánja, ha akárhányszor is „kiadják a mentelmi bizottságnak”, csak a fizetését utalványozza ki a magas elnökség s akkor meg van elégedve.

... Valamint a nagy nap után gyorszámoló művészek ültek a pamlagokon és kiszámították, hogy tulajdonképpen a kvótaemelést könnyebben lehet elviselni, ha a képviselőházi pénztárba be lehet menni és a minisztériumokban egyet-mást ki lehet járni, mint hogyha az ember lemond a képviselői javokról...

II. Návay panasza.

Návay Lajos v. b. t. t., a képviselőház elnöke, a kiváló közigazgatási tekintély és alkotmánypárti notabilitás ma délelőtt hosszasan tanácskozott Justh Gyula v. b. t. t. képviselőházi elnökkel, a kiváló függetlenségi párti társvezérrel és közigazgatási, közjogi stb. stb. notabilitással.

— Nem lehet az, kegyelmes kollégám és felfettes elnök-princzipálisom, hogy hü kartársad rangkissebbitést szenvedjen. Panaszom van...

— Panaszod van? Tán nincs étvágyad? Vagy a fejed fájt? Vagy nagyon sok neked is a kvóta?

— Nem az. Nem az. De az automobil...

— Az automobil?

— Igenis az automobil! Méltóztatsz emlékezni: a tavaszon Rakovszky István v. b. t. t. al-elnöktársam a képviselőházba jövet gyalog találkozott a Dunaparton egy automobilal összeütközött vele és akkorát lódított rajta aczélkarijával, hogy az automobil felfordult. Akkor Rakovszkyt erősen irigyeltük és Rakovszky tényleg tovább folytatta erőművi mutatványait, legyűrte a horvátokat. Most te elintézted a magad részét, kegyelmes princzipálisom. A kocsiddal neki mentél nem is egy közönséges automobilnak.

hanem egy egész automobil-omnibusznak és sér-tetlenül legyőzted, Rakovszkyt lefőzted. De itt vagyok én. Én is az elnökséghez tartozom. Nekem is épolj jogaim vannak. És én még semmiféle automobilal nem ütköztem össze. Én ezen a bajon segíteni akarok. Én méltó akarok lenni hoz-zátok. Adjatok nekem módot, hogy a mulasztást helyreállíthassam. Mert mit szól hozzá az alkot-mánypárt és mit szól hozzá a kerületem, ha meg-műia, hogy Justh Gyula már összeütközött egy automobilal és Rakovszky István is félrelékött egy automobil, csak egyedül Návay Lajos nem tüntette ki magát még ezen a téren.

Justh Gyula méltányolta a panaszt és azt in-dítványozta, hogy a képviselőház keddig ne tart-son ülést.

Sokan azt hiszik, hogy valami más oka volt annak, hogy az üléseket keddig elhalasztották. De tévedés. Semmi más oka az újabb négy napi szünetnek nincs.

Békés ülés, indulatos folyosó.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, október 17.

Alig egy-két leirajzolásra érdemes vonás az ülésteremben, vélekedések megütözése a folyo-són: ez volt a mai ülés és környéke. Persze, a környék volt az érdekesebb, mert itt kvótáról, bankról, kiegyezésről disputáltak.

Még mindig akadtak, kik nem tudták lelki-ismeretüket megnyugtatni. Okos argumentumok hallatszottak pro és kontra.

Kmetty Károly például ezt ragadta ki az események sokaságából:

— Nem tetszik nekem az a formáság, amely-lyel a külföldi szerződéseket megkötik. A válto-zás nem kedvező, mert a jövőben a külügyminiszter aláírása után írja alá a két miniszter-elnök a külföldi szerződéseket, mintha itt biro-dalmi kancellár volna s a két miniszterelnök csak szakszervek gyanánt szerepelne.

Eber Antal ezzel szemben így érvelt:

— Nem szabad az alakiságra nagy súlyt vetni. A fő dolog az, hogy a külföld tudomást szerezzen arról, hogy a magyar miniszter-elnök nélkül szerződést kötni nem lehet.

Sok fejtörést okoz a nemzeti bank. Mikor lesz nemzeti bankunk? Erről már most kellene határozni a Háznak.

— Nem lehet, — szállott ezzel a vélekedéssel szembe megint csak Eber Antal, — a függet-lenségi párt hozhat erről határozatot, de a képv-iselőház nem, mert a kormánynak amugy is tárgyalást kell indítania, amikor a bank privi-légiumának meghosszabbítását kéri. A párt te-hát követelheti a külön bankot, mert program-májában van, de a Ház nem blamáhatja magát.

Ugyanezzel a témával foglalkoztak benn a Házban is, amikor az ülés megnyitási forma-ságaival volt elfoglalva. A miniszterelnök kis csoportnak magyarázta, miért volt tegnap oly rezervált:

— Nem tehettek szemrehányást, hogy teg-napi beszédemben száraz és hideg voltam. Így kellett viselkednem, mert ha csak egy kicsit elragad a hevem, nagy baj van a kiegyezéssel Ausztria-ban. Beck is azért volt tegnap önértetes, hogy a bajnak elejét vegye.

Ezt akceptálták. Hanem Buza Barnának volt egy aggodalma:

— Mi lesz kegyelmes uram, ha a jegybank önállóságának aktuálissá válása esetén a két kormány a szétválasztás feltételeiben nem tud megegyezni?

Akkor e nélkül csináljuk meg

az önálló bankot — hangzott a határo-zott válasz.

A kis csapat még sokáig vitatkozott volna, ha az elnök szét nem zavarja.

Aztán megint a folyosóra helyeződött át az érdeklődés.

— Nagyon nehéz a mi helyzetünk — szo-morkodtak a negyvennyolczasok Andrásynak — nagyon nehéz.

A belügyminiszter bölintott a fejével és az-tán nyugodtan magyarázni kezdte:

— Belpolitikai szempontból és a független-ségi párt szempontjából mindenesetre kelle-metlen a dolog. De van egy kedvező mo-mentum is és pedig a külfölddel szemben. Általá-nosan ismeretes dolog, hogy Ausztria mindig azon panaszkodik a külföld előtt, hogy Magyar-ország a terhére van, az ő gazdasági erejéből él s éppen Magyarország szipolyozza ki Ausz-triát. A kvóta emelésével ez a panasz elesik s a külföld látja, hogy éppen Magyar-or-szágnak kell megfizetni minden jogos kívánságát.

Mig Andrassy így beszélt a folyosó egyik oldalán, addig a másik részén Kossuth Ferenc vette sorra az embereket és élénken argu-mentált.

— Nem tehetünk mást, nem tehetünk mást! — ez volt a refrénje minden közgazdasági ér-vének.

Ezalatt a teremben csöndesen folydogált az ülés. Azaz, nem is olyan nagyon csöndesen. A horvátokkal volt baj. Lemondottak a bizottsági tagságukról, mert a pénzügyi bizottságba nem azt választották, akit ők jelöltek.

Aztán fölolvasták Potocsnyák levelét, amelyben a horvát képviselő elmondja, miért nem engedelmeskedik a Ház határozatának. A levél hangja impertinens volt, meglehetősen föl-zaklatta a kedélyeket. (Potocsnyákot újból a mentelmi bizottsághoz utasították.)

Az osztályok megalakulásáról tett az elnök még jelentést és az igazságügyminiszter a pol-gári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot terjesztette a Ház elé.

A legközelebbi ülés holnap lesz.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délután egynegyed egy órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Hencz Károly, Hammersberg László és Szentkirályi Zoltán.

Az elnök: Az ülést megnyitja.

Bemutatom a főrendiház elnökének az átiratát, mely szerint a II. ülészakra háznagygyá báró Rud-nyánszky Józsefet választották meg. (Csenget.) Fel-kéri a Ház tagjait, hogy helyeiket foglalják el. Mint-hogy több képviselő, köztük Wekerle Sándor minisz-terelnök nem mozdul, erőlyes hangon ismét felszó-lítja őket. (Nagy derűltég.) Wekerle Sándor minisz-terelnököt a Ház megéjlenzi.

Bemutatom a Bartha Miklós-szoborbizottság meg-hívóját, melylyel meghívja a képviselőházat Bartha Miklós síremlékének e hó 19-én, délelőtt 11 órakor, a Rákóczi-uti temetőben történő felavatására.

Javasolom, hogy a Ház Barabás Béla képviselőt bizza meg az ünnepségen résztvenni kívánó képv-iselők vezetésével és a Ház koszorújának elhelye-zésével.

Méltóztatnak javaslatomhoz hozzájárulni? (Igen.) Akkor azt határozat erejére emelem.

Bemutatja Szunyogh Mihály levelét, melyben a naplóbíráló bizottságban elfoglalt tagságáról lemond. Bemutatja a horvát képviselők levelét, melyben ösz-szes tagsági állásukról lemondanak.

A horvát képviselők lemondása.

Hammersberg László jegyző felolvassa a horvá-toknak a képviselőház elnökéhez intézett levelét, mely így szól:

Önagyméltóságu elnök ur!

Tisztelettel tudomására hozzuk Nagyméltósá-godnak, hogy lemondunk azon bizottságokban viselt tisztségünkől, melyekbe a képviselőház folyó hó 16-án tartott ülésében megválasztattunk. És pedig:

Barcic Erasmus az igazságügyi és kivándorlási, dr. Magdic Pero a kérvényi, dr. Surmin Gyuró tanár a közgazdasági, Moacevic Grga a közlekedésügyi, Tuskán Grga a közlekedésügyi, dr. Mazuranic Bogoszlav a mentelmi, Babic Ljuba a naplóbíráló, dr. Vinkovic Bozó a vízügyi és országos iparta-nácsi, Zagorac István az országos közlekedésügyi ta-nácsban, Rojc Milán a számvizsgáló, Budiszavlyevic Bude a véderői, dr. Bauer Antal tanár a zárszámadási vizsgálo-bizottsági tagságokról.

Lemondásunk okai a következők:

Az országgyűlési többség clubja írásbeli felhi-vást intézett a horvát delegátusok clubjához, hogy nevezze meg jelöltjeit az országgyűlés egyes bi-zottságaiba, egy-egy helyet jelölve ki a különböző bizottságokban a horvát delegátusok clubja szá-mára. A horvát delegátusok clubja megfelelt ezen felhívásnak és az országgyűlési többségnek írás-beli válaszában tudomására hozta a maga jelöltjeit. A kontinens összes parlamentjeiben szigorú parla-mentáris korrektség kérdését képezi az, hogy a megnevezett jelölteket úgy fogadják el, amint őket az illető pártok előterjesztették és hogy a megállá-pított megegyezés szerint szavaz mindenki — te-kintet nélkül az egyesek rokon- vagy ellenszen-vére. Így jártak el a horvát delegátusok clubjának tagjai és minden változtatás nélkül leszavaztak a többi pártok jelöltjeinek előterjesztett listájára. A parlamenti többség azonban nem ragaszkodott a mindenütt elismert, korrekt parlamentáris eljárás-hoz. Daczára annak, hogy a hivatalos listájában a horvát delegáció clubjának jelöljei úgy vétettek fel, amint ezt a club előterjesztette, az országgyű-lési többség a saját szakállára a legfontosabb bi-zottságok egyikéből törölte clubjának jelöltjét s egy olyan jelöltet vett fel a helyébe, akit ő akart és akit meg is választott. Az országgyűlési többség ezen illoyális eljárása következtében, mivel nem tartotta be a saját kezdeményezésére magára vál-lalt kötelezettségét, leteszszük a fenti bizottságok-ban viselt tisztségünket.

Fogadjon nagyméltóságu elnök ur tiszteletünk kifejezését.

Budapest, 1907. október 17-én

(Következnek az aláírások.)

Az elnök: Javasolja, hogy a megüresedett bizott-sági tagságokat töltsék be.

Felkiáltások: Popovics Dusan miért nem mond le a jegyzői állásáról? (Nagy zaj.)

Az elnök bemutatja Hentaller Lajos sürgönyét, melyben a mentelmi bizottságban viselt tagságáról lemond. Tudomásul veszik. Bemutatja Potocsnyák Frank horvát képviselő levelét, melyben bejelenti, hogy nem követi meg a Házat.

A renitens horvát.

Hencz Károly jegyző felolvassa Potocsnyák le-velét:

A levél így hangzik:

„Magas elnökség! A magas elnökség 3776. sz. a. átvette nyilatkozatomat, mely szerint a t. Házat megkövetni hajlandó nem vagyok, amint az 1907. június 20-án megtartott 160. sz. ülésen a t. Ház hozott határozatával nekem meghagyatott. — Ezen nyilatkozatom 1907. július 22-én kelt 7349. sz. át-irattal visszaadott azon megjegyzéssel, hogy az országgyűlés hivatalos nyelve csakis a magyar lévén, az országgyűlés elnöke más nyelven irt be-adványt nem fogadhat el. (Helyeslés balföld.) A budapesti országgyűlés, midőn a magyar és hor-vát ügyekről tárgyal (a kiegyezés 63 szakasza), az államközösség országgyűlése (a kiegyezés 1. szakasza) és benne a horvát és a magyar nyelv egyenjoguak. (Zaj és ellenmondások a szélsőbal-oldalon.)

Lengyel Zoltán: Hát Horvátországban miért nem egyenjogu a magyar nyelv?

Hencz Károly jegyző (olvassa): mint nyelvei azon két egyenjogu tényezőnek, akik közjogi pak-tumot, a kiegyezést kötötték. A közös országgyű-lés egy közös szerv és épp ahogyan a közös kor-mány közgeinek respektálniuk kell a horvát nyel-vet, sőt ezen a nyelven még az elintézéseit kiadni kötelesek (a kiegyezés 57. és 58. szakaszai), ugy-szintén ezen kötelezettség a közös szervre, a kö-zös országgyűlésre is ráhárul.

Midőn tehát horvát nyelven kezdtem a nyilat-kozatomat, csak jogomat gyakoroltam, amint azt már előbb egy alkalommal megselekedtem, mi-dőn is ugyanezen elnök ur minden akadály nélkül ezen beadványomat elintézte, habár is tévesen magyar nyelven. (Mozgás.)

Elnök ur ellen, ki az én törvényszabta mó-don beadott nyilatkozatomat elutasítja, nincs hatal-mam küzdeni és mert kívánságom, hogy nyilatko-zatom kompetens fórum elé jusson, beadom ezt mindkét egyenjogu nyelven. A fentemlített beadvá-nyommal beadott nyilatkozat így hangzik: Magas

Elnökség! Van szerencsém elismerni, hogy az 1907. június 20-án megtartott 180. számú gyűlésről szóló jegyzőkönyvi kivonatot átvettem.

Mivel ezen kivonat magyar nyelven közölve lett, lefordítottam, a mi egyéb elfoglaltságom mellett ezen nyilatkozatom készítését idézte elő.

Az említett kivonat arról értesít, hogy Héder-váry Lehel képviselő ur külön indítványa elfogadása folytán köteles vagyok ünnepesen megkövetni a Házat.

Sem magában a kivonatban, sem pedig a mentelmi bizottság javaslatában, melyet a bizottság előadója, Balogh képviselő ur benyújtott, javasolva a Ház harmincz üléséről való kizárásomat, sem Héderváry Lehel képviselő ur külön indítványában nem említetik semmiféle indok, melyneki fogva az indítvány nyújtatik be, a krimen semmiféle kritériuma, melyben vétkes lettem volna.

A Ház előtt való ünnepes megkövetés, ha proprio motu részemről nem is történné, involválna magában ama logikai föltevést, hogy megsértettem vagy a társadalmi illemszabályokat, vagy egyáltalában a bonos mores, vagy pedig a képviselőház szabályait. (Mozgás.)

A tisztelt Ház által rám rótt büntetés ezt az egyik és másik tekintetben növeli. Ha ebben a tekintetben akármilyen is állana, úgy egy percig sem haboznék, hogy megkövessem a tisztelt Házat. Utolsó utcai koldust, utolsó szolgát megkövetem, ha akár őt személyesen, akár az ő érdekeit megsértetem. (Zaj a baloldalon.)

Holló Lajos: Ezt az ostobaságot itt hallgatni.

Hentz Károly jegyző (olvassa): Lelkülszerelem teljesen ment minden vádtól, amely szerint én bármely irányban is megsértettem volna a tisztelt Házat.

Ha ez ügyben valaki vétkezett, úgy azon az oldalon történt, amely tölem minden ok nélkül megvonta a szót oly perczen, amidőn jogommal éltem és mint a horvát királyság delegátusa a közös országgyűlésen kötelességemet teljesíttem. (Mozgás.)

Egry Béla: Hanem a magyar nyugtát aláírják, mikor a fizetséget felveszik.

Hentz Károly jegyző (olvassa): A tisztelt Ház előtt részemről való meghajlás bűnös beismerését és a magas elnökség eljárásának helyességét jelentem.

Engem nem érhet semmiféle vád, sehogyan sem tehettem és nem is akarok tenni, hogy a hamisított vádnak beismerésével a hibát a valódi bűnös válláról levegyem. (Mozgás.)

Nem ereszkedem egyéb mozzanatok taglalására, melyek magától lépnek előtérbe, mert a rám rótt kötelesség ellen teljes lelkem, öntudatom és jogi érzésem fölzudul és ezért van szerencsém a magas Elnökségnek mély nyilvánítása mellett kijelenteni, hogy a tisztelt Házat sehogyan sem fogom megkövetni, tehát ünnepélyes módon sem. (Zaj.)

A mentelmi bizottságba!

Az elnök: Mielőtt javaslatomat megtenném, kötelességem a képviselőház előtt eljárásomat igazolni. (Halljuk! Halljuk!)

Ugyanis Potocsnyák képviselő ur kifogásolja azt az eljárást, hogy az ő horvát nyelvű beadványát a tárgyalás alapjául nem fogadtam el. (Élénk helyeslés.) Engem e tekintetben irányított az 1868. XL. t.-cz. I. §-a (Helyeslés), mely azt mondja, hogy a magyar országgyűlés tanácskozási és ügykezelési nyelve ezentúl is egyedül a magyar. (Ugy van!) Én tehát teljesen törvényesen jártam el vele szemben (Ugy van!) s kijelentem, hogy idegen nyelvű beadványokat ezentúl sem fogok tárgyalás alapjául elfogadni. (Élénk helyeslés és taps.)

Javaslatom pedig a következő:

Miután a Ház határozata ellen engedetlenség esetében a házszabályok 222. §-a szerint a képviselőház a házszabályok 258. §-a rendelkezései értelmében intézkedik, az utóbbi szakasz alapján kérdem a tisztelt Házat, kívánja-e ezen ügyet javaslatommal végett a mentelmi bizottsághoz utasítani.

Kérem azokat, akik a mentelmi bizottsághoz kívánják utasítani ezt az ügyet, méltóztassanak fölállani. (Megtörténik.) Többség, ennek alapján kimondom, hogy Potocsnyák Ferenc képviselő ügye a mentelmi bizottsághoz utasítottatik. (Helyeslés.)

Több elnöki előterjesztés után

Szentkirályi Zoltán jegyző felolvassa a nyári szünet alatt beérkezett feliratok lajstromát.

Az osztályok megalakulása.

Az elnök bejelenti, hogy az egyes osztályok közül megalakultak az:

I. osztály: Elnök: Geréb János. Jegyző: Hoffmann Ottó.

III. osztály: Elnök: Thaly Ferencz. Jegyző: Nehrebeczky Ferencz.

V. osztály: Elnök: Papp Elek. Jegyző: Herman Ferencz.

VI. osztály: Elnök: Bernáth Béla. Jegyző: Moskovitz Iván.

VII. osztály: Elnök: Rátkay László. Jegyző: Hódy Gyula.

VIII. osztály: Elnök: Bizony Ákos. Jegyző: Simkó József.

A meg nem alakult osztályokat felhívja, hogy keddig okvetlen alakuljanak meg.

Bejelenti aztán az egyes bizottságoknak a következő módon történt megalakulását:

Az elnök bejelenti, hogy Benedek János mentelmi jogának megsértését hozta tudomására.

Vita nélkül a mentelmi bizottsághoz utasítják.

Güntner Antal igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjeszt be a polgári perrendtartásról s kéri annak kinyomatását, szétosztását és napirendre tüzését.

Okolicsányi László, az állandó igazoló-bizottság előadója bejelenti, hogy a bizottság megvizsgálta Décsy Zoltán, Lukács László és Papp Béla mandátumait, amelyek közül csak Papp Béla mandátuma igazoltatott véglegesen.

Nevezett három képviselőt az osztályokba sorolják.

A bíráló-bizottságba pótlólag beválasztották Fenyvesi Somát és Ráth Endrét. Fenyvesi Soma nyomban leteszi az esküt.

Majd az összehírdetlenségű állandó bizottság tagjai közül Gaál Sándor, Hellebronth Géza, Sztojanovits Iván báró, Okolicsányi-Zsedényi Ede leteszik az esküt.

Az elnök felkéri a tagokat, hogy a következő ülésen okvetlen megjelenjenek, hogy az esküt letessék. Megállapítja aztán a következő ülés idejét és napirendjét s az ülést egy órákor bezárja.

Könyvtári bizottság: Elnök: Justh Gyula.

Jegyző: Halász Lajos. Gazdasági bizottság:

Elnök: Justh Gyula. Jegyző: Rátkay László. Kérvényi bizottság: Elnök: Hrabovszky Guidó.

Jegyző: Zakariás János. Közlekedésügyi bizottság:

Elnök: Gróf Andrassy Géza. Alelnökök: Kubik Gyula és Kállay Lipót. Jegyző: Molnár Jenő.

Közgazgatási bizottság: Elnök: Hammersberg László. Jegyző: Horváth József (marosújvári).

Mentelmi bizottság: Elnök: Malatinszky György. Előadó: Héderváry Lehel. Jegyző: ifj. Wekerle Sándor. Számvizsgáló bizottság:

Elnök: Fenyvesi Soma. Jegyző: Wildfeuer Károly. Közoktatásügyi bizottság: Elnök: Malatinszky Gyula.

Jegyző: Vertán Endre. Munkásügyi bizottság: Elnök: Giesswein Sándor.

Jegyző: ifj. Madarász József. Közgazdasági bizottság: Elnök: Gróf Batthyány Tivadar.

Igazságügyi bizottság: Elnök: Holló Lajos. Jegyző: Markhot Aladár. Kivándorlási bizottság:

Elnök: Ugron Gábor. Jegyző: ifj. Madarász József. Földművelésügyi bizottság: Elnök: Papp Elek.

Jegyző: Burda Szilárd. Pénzügyi bizottság: Elnök: Széll Kálmán. Jegyző: Hoitsy Pál.

Védőbizottság: Elnök: Thaly Kálmán. Jegyző: Bakonyi Samu.

A horvátok árulása.

— Osztrák képviselőkkel szöveteznek. —

Budapest, október 17.

A horvátok elhatározták, hogy a kiegyezés ellen közös akcióval kezdenek a Reichsrath délszláv klubjával. Őt osztrák képviselő, a reichsrathbeli délszláv klub tagja már Budapestre érkezett és ma délelőtt közös tanácskozásuk volt a horvátokkal. A tanácskozás célja, ahogy őszintén bevallják, a kiegyezés dolgában való állásfoglalás. Más szavakkal ez azt jelenti, hogy a horvátok megdöbbenően vakmerő nyíltsággal osztrák képviselőkkel összeesküdtek ellenünk. A horvátok immár lépten-nyomon dokumentálják, hogy Magyarország elleni gyűlölködésükben Bécsben keresnek szövetségestársakat.

A horvát-szerb koalíció ma délelőtt értekezletet tartott, amelyen behatóan foglalkoztak a kiegyezési javaslatokkal s végül azt a határozatot hozták, hogy a kiegyezési javaslatok ellen foglalnak állást.

Ez eseményekről a következőkben számolunk be:

A horvátok értekezletén Medákóvics Bogdán elnököt s résztvettek azon Hribar laibachi szlovén, Rybars trieszti szlovén, Tresics és Bjeladonovics dalmát osztrák reichsrathbeli képviselők, akik az osztrák Reichsrath délszláv klubjának megbízásából érkeztek Budapestre, hogy itt megtudják a horvát képviselők felfogását a kiegyezési javaslatokra nézve s erről jelentést tegyenek. Az értekezleten élénk vita fejlődött ki s végül egyhangulag olyan megállapodásokra jutottak, hogy a kiegyezési javaslatokat nem szavazzák meg, még pedig közjogi, politikai és gazdasági okokból. Legjobb sérelmük az, hogy Horvátország nem volt

képviselve a kiegyezési tárgyalásokban s hogy a kiegyezésben teljesen horvát autonóm ügyeket is intéztek el Horvátország részvétele nélkül; ilyen autonóm ügyek az állatforgalomra vonatkozó megállapodások és a mezőgazdaság keretébe tartozó kérdések. Az értekezlet 10-től 12-ig tartott s azon az osztrák képviselők mindvégig résztvettek. Az értekezlet után a horvátok felmentek a képviselőházba, ahová magukkal vitték vendégeiket is.

A horvát-szerb koalíció tagjai a bécsi Reichsrath délszláv klubjának itt időző tagjai tiszteletére a Continental-szállóban lakomát rendeztek, melyen számos pohárköszöntő hangzott el. Dr. Magdics Pero üdvözölte a vendégeket, mire Hribar osztrák képviselő, laibachi polgármester meleg szavakban felelt, kifejtve, hogy a délszláv klub tagjai nagy rokonszenvvel kísérik a horvátok nemzeti küzdelmét és minden esetben készek nemcsak szóval, de tettekkel is bebizonyítani, hogy a horvátok küzdelemben nem állanak egyedül. Beszédet mondott dr. Medákóvics, a horvát országgyűlés elnöke, kinek szavaira dr. Rybars trieszti képviselő és dr. Treszics dalmát képviselő válaszoltak. A horvátok részéről felszólaltak még gróf Kulmer, Zagorác, Popovics Dusan és Supilo Ferencz. Supilo nagy politikai beszédet mondott. Beszédében kifejtette, hogy az országgyűlési függetlenségű párt most már nem követi régi hagyományos politikáját, hanem oly elvek előtt kapitulált, melyek ellen annak előtte folyton küzdött. Ezen helyzetben a horvátok politikája is változást szenvedett. Mi, horvátok — ugymond — nagy küzdelem előtt állunk. Nekünk nagy erkölcsi erőt nyújt az a tudat, ha látjuk, hogy testvéreink mily szeretettel viseltetnek irántunk, hogy tehát elszigetelve nem vagyunk. Mi, nemzeti jogaink szent kérdésében nem engedünk és győzelmünk a szövetség testvérek erősítésére is fog vezetni. Hribar és Rybars szlovén nyelven beszéltek, mely nyelvet a horvátok, mint legközelebbi rokonnnyelvet igen jól megértették. Néhány percczel a lakoma vége előtt megjelent a teremben Hodzsa Milán orsz. képviselő, ki csak azért jött el, hogy a délszláv képviselőket üdvözölje. Az osztrák képviselők a délutáni gyorsvonattal visszautaztak Bécsbe.

Az osztrák képviselők ideutazásának célja az volt, hogy a délszláv klub tagjai a közvetlen érintkezés folytán teljes információt nyerjenek a kiegyezési javaslatokkal szemben követendő eljárásra nézve, nehogy esetleg oly érdekeknek ártalmára legyenek, melyek a horvátokat közelről illetik. Az eszmecsere folyamán lényegesen azt az impressziót nyerték, hogy a lényeges pontokra nézve a felfogások teljesen megegyeznek. A délszláv klub tagjai azonban nem foglalhattak el még végleges álláspontot, mert a klub maga még a kiegyezési javaslatokkal nem is foglalkozhatott. Hítfőn este a délszláv klub Bécsben a tárgyalás értekezletet fog tartani és akkor fogják eldönteni, hogy az osztrák képviselők újból lejönnék-e Budapestre, vagy pedig, hogy a horvát-szerb koalíció itteni klubja fog-e viszonzásul küldöttséget Bécsbe menesztetni.

A horvátországi képviselők az éjjeli vonattal valamennyien hazautaztak, a jövő hét közepén azonban újból Budapestre érkeznek vissza, hogy a képviselőház tanácskozásaiban résztvegyenek. Potocsnyák Ferencznek a képviselőház mai ülésében felolvasott levele kellemetlenül lepte meg a horvát képviselőket. E levélről előleges tudomásuk nem volt, mert Potocsnyákkal, ki időközben a pártnak tagja lenni is megszünt, semmiféle érintkezést nem tartanak fenn. A levél fennhőző hangját is csak Potocsnyák rendkívül kifejlődött hűségének tulajdonítják.

Nagy meglepetést keltettek a horvátok körében azok a közbeszólások, melyek a horvátok levelének felolvasása közben a függetlenségű párt egyes tagjai részéről elhangzottak. Különösen bántók voltak ezek Popovics Dusanra nézve, kit a képviselőház csak legutóbb, a szombati ülésben jegyzővé választott és akit azon szemrehányással illettek, hogy a jegyzői fizetés miatt nem mond le a tisztségről. Popovics már az ülés alatt el volt tökéltve, hogy jegyzői tisztségéről lemond, de elhatározását fentartotta, míg ügyét a koalíció elé terjeszti. Ez délután meg is történt és a koalíció foglalkozott is az ügygyel. Hribar a jegyzőkre történt szavazás szabályszerűen folyt

le és így Popovicsnak a bizottsági választásoknál történt incidens nem szolgáltatna okot a lemondásra, az értekezlet mégis méltányolta Popovics azon felfogását, hogy a hallott interpellációkra való tekintettel, egy percig sem óhajtja a jegyzői tisztiséget megtartani. Egyhangú helyesléssel vették tudomásul Popovics azon elhatározását, hogy Justh Gyula képviselőházi elnökhöz intézendő levelében lemondását bejelenti és erre nézve indokait is kifejti. Popovics Dusán a levelet holnap küldi el Justh Gyula képviselőházi elnöknek.

A polgári perrendtartás javaslata.

Budapest, október 17.

Günther Antal igazságügyminiszter ma terjesztette be a képviselőházban a polgári perrendtartás javaslatát terjedelmes indokolással.

Lehetetlen örömmel nem fogadni ezt a javaslatot. Birák és ügyvédek egyaránt sulyosan érzik a mai eljárás hátrányait. A perrendtartás, ahogy az ma érvényben van, 1868-ban hevenyében készült s a sok toldozás-foldozás dacára még ma is érvényben van.

Minthogy már negyven év előtt csak ideiglenes törvénynek készült, ez alatt a negyven év alatt számos javaslatot dolgoztatott ki az igazságügyminiszterium a perrendtartás végleges szabályozására, de ezekből nem lett törvény, részint azért, mert a javaslatok nem voltak megfelelők, részben pedig azért, mert a parlamentnek már nem volt ideje azokat letárgyalni, mint ahogy a legutolsó javaslatot, melyet Plósz Sándor 1902. januárban nyújtott be s amelyet már az igazságügyminiszter is letárgyalt, a Ház nem tárgyalhatta az obstrukció miatt.

Ez a javaslat azoknak a módosításoknak alapján készült, melyeket az igazságügyi bizottság az előbb említett Plósz-féle javaslaton tett, a szövegen azonban Günther több, különösen igazságügyi politikai szempontból mélyreható módosítást tett, így például kiterjesztette a járásbírói hatáskört, leszállította a felsőbb bírósági tanácsok tagjainak számát, felemelte a Kuria felülvizsgálati értékhatárát és a javaslatot az elveszett okiratok megsemmisítésére irányuló eljárással és a községi bíraskodással bővítette.

A közvetlenség és a szóbeliség, mely a sommás perekben oly fényesen bevált, alkalmazza a javaslatot a rendes eljárásra is. Ez felel meg a közóhajnak, mert az a formalizmus, mely a mai rendes eljárásunkban uralkodik s mely a szó teljes értelmében megnehezíti az anyagi igazság kiderítését, nagyon veszélyeztette a jogbiztonságot. Másrészt az írás utján való közvetett érintkezés az egyszerű ügyeket is bonyolódottakká s az eljárást hosszadalmassá tette.

Igazán váratlanul érte a jogászvilágot Günther javaslata. Minden előzetes kürtölés, minden pöz nélkül terjesztette be, pedig negyven év óta nem volt ilyen nagyjelentőségű igazságügyi javaslat a Ház előtt.

A javaslat történeti előzményeit és főbb alapelveit a következőkben ismertetjük:

A most beterjesztett törvényjavaslat átdolgozása a polgári perrendtartás azon törvényjavaslatának, amelyet a képviselőház igazságügyi bizottsága előadói közreműködésével az 1903. évben elfogadott és az 1903. év július hó 28-án a képviselőház elé terjesztett.

Midőn törvényhozáskunk az 1868 : LIV. törvénycikkkel szabályozta a polgári peres eljárást, abból indult ki, hogy ez a szabályozás csak ideiglenes lesz. Tudatában volt annak, hogy ez a perrendtartás nem felel meg teljesen a kor igényeinek.

Ez magyarázza meg ennek a perrendnek nagy fogyatkozásait. Hibás a rendszer, amelyre a peres eljárás építve van és hiányos a kivétel.

Az 1881 : LIX. törvénycikk csak a legsürgősebb szükségnek akart eleget tenni; törvénykezési rendtartásunknak csakis egyes intézkedéseit módosította és épp azért nem némitotta el a panaszokat.

Nagy lépést tett a peres eljárás reformjának megvalósítása felé a Szilágyi Dezső igazságügyminisztersége alatt alkotott 1893 : XVIII. t.-cz., amely a szóbeliség és közvetlenség elvét a sommás eljárásban teljesen és a felelbitelben is érvényre juttatta s a kötött bizonyítási rendszer helyébe a bizonyítékok szabad mérlegelésének rendszerét léptette. Ugyanakkor a törvényhozás az 1893. évi XIX. t.-cikkkel szabályozza a fizetési meghagyásokat is.

A jelen javaslat előkészítése alkalmával az 1902. évi javaslatnak az igazságügyi bizottságban megállapított szövegét vettem alapul, e szövegen azonban (a járásbírói hatáskör kiterjesztése, a felsőbb bírósági tanácsok tagjainak leszállítása, a Kuria felülvizsgálati értékhatárának felemelése érdekében stb.) mélyreható módosítást tettem és a javaslatot az elveszett okiratok megsemmisítésére irányuló eljárásról, továbbá a községi bíraskodásról szóló két új fejezettel bővítettem.

Nem szorul ma már bővebb indoklásra, hogy a polgári perrendtartás reformja legsürgősebb igazságügyi feladataink közé tartozik.

Minthogy az 1893 : XVIII. t.-cz. a peres eljárás reformját csak a járásbírói elé tartozó ügyekben valósította meg, a törvényszékek elé tartozó rendes perekben a régi eljárás lényegében megmaradt, sőt az új eljárásnak a rendes eljárásra is kiterjedő néhány szabálya, mint nevezetesen a bizonyítékok szabad mérlegelése éppen az írásbeliség nyúgánál fogva nem érvényesülhet eléggé.

A rendes eljárásban még mindig az írásbeliséggel járó formalizmus uralkodik, mely éppen a legfontosabb perekben gyakran végzetessé válik az anyagi igazság érvényesülésére, mert egyrészt korlátozza a bíró szabad közreműködését a peranyag tisztázása körül, másrészt az esetlegességi elvnek keresztülvitelével a felek legcsekélyebb mulasztását az igazság hátrányára sulyos következményekkel sújtja. Az írás utján való közvetett érintkezés az egyszerű ügyeket is bonyolódottakká és az eljárást hosszadalmassá teszi.

Emellett fenmarad az a számos kérdés, amelyben az 1868-iki perrendtartás az igazságszolgáltatás érdekében javítható és amelyre az 1896-iki reform czéljánál fogva ki nem terjedhetett.

Azok az okok tehát, amelyek peres eljárásunk reformját az 1868 : LIV. t.-cz. megalkotása óta szükségessé teszik és amelyeknél fogva azt a közvélemény folyton sürgette, legalább a rendes eljárásra nézve lényegileg ma is fenforognak; sőt az a körülmény, hogy amíg a kisebb perekben az igazságszolgáltatásnak tökéletesebb módja van alkalmazásban, addig éppen a nagyobb és fontosabb ügyek elavult és hibás eljárás szerint tárgyaltnak, mondhatni, tarthatatlanná teszi a helyzetet.

Hozzájárul ehhez, hogy az 1893 : XVIII. t.-cz. életbeléptetése óta a bírák és az ügyvédek az általános peres eljárás körében is teljesen felesleges módon kétféle, különböző alapelveken nyugvó és részletekben is nagyon eltérő eljárás kezelésével vannak megterhelve. Ez bénítólag hat az igazságszolgáltatás közegeinek működésére és megakadályozza azt, hogy a sommás eljárás körében a törvényhozás által már életbeléptetett üdvös javítások teljesen érvényesülhessenek és fejlődjenek.

Az 1907 : XVII. t.-cz., amely a kfr. Kuria munkatérhén kíván segíteni, csak ideiglenes jellegű és ha a Kuria munkatérhén részben könnyít is, a mai peres eljárásból származó bajokat nem orvosolja.

Ha azután ehhez még hozzávesszük, hogy az eljárás különös nemel, mint a váltó-, kereskedelmi-, bányai-, házassági és egyéb eljárások is számos felesleges és az ügyek különböző természetével meg nem okolható eltéréseket mutatnak fel az általános eljárástól, akkor már csak ez a körülmény is kétségtelenné teszi, hogy peres eljárásunk újabb kodifikálása immár elodázhatatlanul szükséges.

Perjogunk rendszeres szabályozása azonfelül a Fiuméra és kerületére nézve még mindig fennálló jogkülönbséget is meg fogja szüntetni.

Az irányt, amelyet az új perrendtartás alkot,

sánál követni kell, a közvélemény és a törvényhozás világosan kijelölte. Már az 1868 : LIV. t.-cz. alkotásakor világos volt jogászközönségünk előtt, hogy az írásbeli per elejtésével a szóbeli, a közvetlen eljárásban keresendő a megoldás. A nemzetiségi egyenjogúság tárgyában hozott 1868 : LIV. t.-cz. 9. §-a kimondja, hogy a szóbeli eljárás behozataláig törvénykezésünk rendezése csak ideiglenesnek tekintendő. Az 1870 : XVI. t.-cz. 1. §-a pedig az itélő bírák számát a felelbiteli bíróságoknál megállapítván, rámutat arra, hogy a felelbiteli bíróságok szervezetének végleges megállapítása csak akkor fog megtörténni, mikor a törvényhozás törvénykezési rendszerünket a szóbeliség és közvetlenség alapjaira fekteti. Azóta jogászgyűlések, a napi és szakmai folyóvást hangoztatták ezt az eszmét. Már fentebb meg volt említve, hogy a képviselőház 1880. év április 23-án határozat utján is utasította az igazságügyi kormányt a szóbeliség, közvetlenség és nyilvánosság elvein alapuló perrendtartás előkészítésére. A képviselőház igazságügyi bizottsága pedig több alkalommal kifejezést adott annak a véleményének, hogy a polgári perjog gyökeres reformja a szóbeliség elvére fektetendő. Az 1893 : XVIII. t.-cz. megalkotásakor sem volt kétség arra nézve, hogy a szóbeliség a polgári eljárás egész vonalán megvalósítandó és midőn a törvényhozás a teljes reform azonnali életbeléptetésére irányuló erős áramlattal szemben a részleges reformot határozta el, ezzel nem a teljes reform elejtése, hanem annak csupán elhalasztása mellett foglalt állást, arra az időre, amikor az átmenet idejének leteltével a mélyreható változás káros rázkódattással nem fog járni. Most, amikor a bírói szervezet kiépítésével a teljes szóbeli per előfeltétele már meg van teremtve, amikor az új eljárás alapelvei a sommás eljárás fennállása alatt a köztudatba már átmenetk, amikor a sommás eljárás megnyugtató eredményei ez alapelveknek a helyességét igazolják: a teljes reformnak semmi sem áll többé útjában.

KÜLFÖLD.

Oszták képviselőház. A képviselőház több órás vita után, melynek folyamán a szocialdemokraták és a keresztényszocialisták között ismételt szóharcok folytak le, elfogadta a cseh radikálisok javaslatának sürgősségét, ugyszintén a javaslatot is, amely a kormányt felszólítja, hasson minden eszközzel oda, hogy az oszták vasuti alkalmazottak szerződési munka és bérvisszonyai rendeztessenek. A vita során Derschatta vasutügyi miniszter kijelentette, hogy ő oda törekedett, hogy a vasuti alkalmazottak összes jogosnak elismert követelése diadalra jussanak. Sajnos a kormánynak a magánvasutársasággal szemben felhasználható eszközei elégtelenek és sürgős szükség van a törvényes uton való rendezésre. A kormány rokonszenvvel viseltetik az előterjesztett sürgős javaslat iránt. Az ezen tárgyra vonatkozó s a ház elé terjesztett kezdeményező indítványok a vasutigazgatóság beható tanulmányozásának beható tárgyát képezi. Ezután Ellenbogen képviselő az államvasutársaság forgalmi viszonyaira vonatkozó sürgős javaslatát indokolja. Utalt arra, hogy a társaság sok tekintetben hátra van, hogy a kocsianyag elégtelen s korhad, valamint, hogy a felső építményekben sok hiány mutatkozik, továbbá, hogy az egész forgalomban nagy a bizonytalanság. Sajnálja, hogy a vasutügyi miniszterium helyet adott a főfelügyelőség lelkiismeretes vizsgálata után az államvasutársasághoz intézett felszólítás ügyében beadott felfolyamodásnak, ami által nemcsak a főfelügyelőség tekintélyének ártott, hanem prejudiciumot teremtett az államosítandó magánvasutársaságoknál netán előforduló hasonló esetekre nézve. A kormány jogilag is, tényleg is elégtendő eszköz felett rendelkezik, amelylyel a szerződéses kötelezettségeknek meg nem felelő vasutársaságok felett eljárhat. Elvárja a jelen vasutügyi miniszter erélyességétől, hogy ily esetben a szükséges szigor fogja alkalmazni. A tárgyalást erre megszakították. A legközelebbi ülés holdad.

A szász trónbeszéd. A király ma trónbeszéddel nyitotta meg a szász parlamentet, amelyben fivérének második házasságáról, cannesi tartózkodásáról, a Spanyolországba és Portugáliába teendő utazásáról emlékezik meg. A trónbeszéd ezután több, a parlamentnek előterjesztendő törvényjavaslatot nevez meg, ezek között a második kamara képviselőinek választására vonatkozó határozatok megváltoztatását és végül azon kívánságának ad kifejezést, hogy a német nép a jövőben is élvezni fogja a béke áldásait.

A marokkói bonyodalom. Berlinbe tegnap az a hír érkezett Tangerből, hogy Abdul Aziz szultán azért, hogy Muley Hafid ellenszultán jelenleg Berlinben időző követségének tagjait megbüntesse, azoknak a nejeit és gyermekeit elfogatta, megkínnoztatta és meggyilkoltatta. Azt persze, hogy mennyiben felel meg ez a hír a valóságnak, ebben a pillanatban innen nem lehet ellenőrizni. Amikor a követség vezetője, aki eddig Rabatban adószedő volt, a hírt este, amikor a Wintergartenből visszavért a Bristol szállodába, megkapta, nagyon megijedt és így szólt a tolmáchoz: „Ez igaz lehet! Nem is vártunk egyebet.“ A követség ma reggel elhagyta Berlint és Rómába utazott.

A „Matin“ egyik marokkói tudósítója érdekesen írja meg Muley Hafid ellenszultánna való kiáltásának történetét. A levelező, aki a forrongás fészkebe, Marrakesbe utazott, hogy Muley Hafid szultánnal beszélgetést folytasson, jelenti, hogy a lakosság hangulata ott föltöbb harcias. A déli Marokkó igazhívó népe harcban áll az északi Marokkóval, amelyet eladtak a francziáknak. Ha Muley Hafid a népszellemnek nem fog hizelegni, úgy ő is olyan gyűlöltté válik hamarosan, mint a testvére: Abdul Aziz. Az algezirasi konferencián az összes déli törzsfők valami titkos szövetséget kötöttek az uralkodó szultán megdöntésére. Még Abdul Aziz miniszterei között is van kettő, akik az ellenfél pártján vannak. Dr. Mauchamps megölése után Rehanna hatalmas törzsének követsége Muley Hafidhoz ment és felszólították, vegye át az uralkodást, mert ellenkező esetben mást tesznek meg szultánnak. Ez az összes mozlimok felzárkását, a keresztények lemészárlását, testvéreinek halálát és az uralkodóház megdőlését jelentené. Másnap száz katona vette körül Muley Hafidot a nagymecset körüli téren és felszólították, vegye föl a szultán címet. Ha vonakodott volna, az összes fegyverek keresztjébe került volna. Muley Hafid ennél fogva elfogadta a szultáni méltóságot.

A spanyol külügyminiszter megczáfolja a Santa Olalla őrnagy visszahívására vonatkozó híreket és hozzáteszi, hogy Olallát, aki az algezirasi egyezmény szellemében és a szultán jóváhagyásával végzi a rendőrségi funkciókat, Spanyolország a szultán beleegyezése nélkül nem hívhatja vissza.

A Rambouilletben ma tartott miniszteri tanácskozón Pichon külügyminiszter közölte Regnault és Liautey tábornoknak Abdul Aziz szultánnal történt megbeszélésre vonatkozó táviratát. Ezek szerint a tanácskozás folyamán szóvá tették mindazokat a kérdéseket, amelyek Franciaország és Marokkó érdekeit az Algir határnál érintik. Abdul Aziz szultán minden intézkedést megtett, hogy az ellenséges törzsek ellen, ezek meghódítására elégséges mehallakat küldjön.

A dumaválasztások. A szenátushoz intézett czári ukáz a dumaképviselők választását Pétervározt, Moszkvában, Kiebben, Odeszszában és Rigában október 30-ára tűzte ki.

Francia pénzügyek. A Rambouilletben ma tartott minisztertanácsn Cailloux pénzügyminiszter ismertette a pénzügyi helyzetet és ismertette, hogy az 1906-iki pénzügyi év 14 millió frank deficiitál zárult. Ha tekintetbe veszik a súlyos katonai terheket és azt a körülményt, hogy az 57 millió franknyi obligációk kibocsátása, amelynek célja a zárszámadási egyensúly helyreállítása volt, nem történt meg, a helyzetet teljesen kielégítőnek kell találni. Az 1907-iki pénzügyi év azonban a marokkói katonai operációk és az elemi csapások daczára, amely Dél- és Közép-Franciaországot érték, föltétlenül fölösleggel fog zárulni és az 1908-iki pénzügyi évben anélkül, hogy újabb adót vetnének ki, vagy kötelezvényeket bo-

csátanának ki, a pénzügyi egyensúly fenn lesz tartható. Briand közoktatásügyi miniszter a legutóbbi időkben templomrablásokkal foglalkozott és törvényhozási intézkedés szükségességét hangsúlyozta, amely szerint a templomokban lévő nagyértékű műemlékek az illető departementek muzeumaiban lennének elhelyezendők.

A Filippini szigetek parlamentje. Taft amerikai hadügyminiszter tegnap nyitotta meg a Filippini-szigetek első parlamentjét. Megnyitó beszédében többek között a következőket mondta: — Nem hiszem, hogy a filippinók, legalább a mostani generáció, alkalmas legyen az önkormányzatra, de az ügy teljesen az észak-amerikai kongresszus hatáskörébe tartozik.

Azután megczáfolta azt a hírt, hogy az Egyesült-Államok a Filippini-szigeteket elszándékoznak adni. Ő maga föltétlenül bizik a filippinokban és föltézi róluk, hogy elismerik annak szükségességét, hogy az Egyesült-Államok kormányát a lehető legteljesebb mértékben támogassák.

A király betegsége.

Budapest, október 17.

A mai hírek is csak a betegség stagnálásáról szólnak, ami annál aggasztóbb, mert a betegség makacsságáról tesz tanúságot. Könnyebb természetű hűlés még ebben a korban is hamarabb fordul a határozott javulás útjára. A tartózkodó közlések pedig nem igen biztatnak javulással. A beteg királynak állandóan láza van és oly erős köhögés kínozza, hogy nem tud aludni. A hurut is megállt és egyáltalában nem tud visszafejlődni. Más oldalról kedvezőbb hírek érkeznek, amelyek, ha csekély mértékben bár, de javulásról tudnak.

Részletes tudósításunk a következő:

A király állapota.

A király ma reggel háromnegyed hatig maradt ágyban. Ő felsége az éjszakát jól töltötte s ámbár többször erős köhögés zavarta meg nyugalmát, mégis jól aludt. Ma reggel nem volt láza s a reggel szubjektív érzése is jobb volt. Dél előtt gróf Paart, báró Bolfrast és lovag Schisslt fogadta, akik előterjesztéseket tettek neki. Ő felsége egész délelőtt dolgozott s az első futár már reggel nyolczadfél órakor vitt elintézt iratokat a Burgba. Reggelre a király öt kiló marhahusból és két csirkéből készült levest és borjűhust kapott. A király többször kifejezte azt a kívánságát, hogy a parkban sétálhasson, de az orvosok ezt csak szebb, verőfényesebb időben fogják neki megengedni. A schönbrunni galériákat, a kis és a nagy galériát már befűtötték, abból a czélből, hogy a király ott sétákat tehessen. Egyelőre azonban ezek a séták elmaradnak azért, mert az ég borús és csak ritkán süt a nap. Remélik azonban, hogy a legközelebbi napokban az idő ismét kiderül és akkor lehetővé válik, hogy a király a galériákban tervezett sétákat megtarthassa.

Más oldalról jelentik, hogy a király az éjszakát jól töltötte. Ma reggel a király állapota lényegesen jobb volt. A láz, mely tegnap este jelentkezett, az éj folyamán visszafejlődött. A királynak ma reggel nem volt láza és hangulata is jobb volt. Az orvosok azt hiszik, hogy immár csak a láz intenzitásának ingadozásairól van szó és a király lassanként felépüléséhez közeledik.

A hivatalos forrás a beteg állapotáról a következőket jelenti: A katarrhus változatlan. A tegnapi nap folyamán láz lépett fel. Tegnap délután óta azonban ő felségének ismét nincs láza. Az éjszaka valamivel nyugalmasabb volt, ezért a felség szubjektív érzése jobb.

A tőzsdén.

A tőzsde főtükára a következő hivatalos jelentést olvasta fel a király állapotáról: Az éjjel elég jól töltötte. Láza nem volt. Állapota kielégítő.

Délután fél két órakor a következő jelentést adták ki. A király állapota változatlan.

Érdeklődők a betegágyánál.

A délelőtt folyamán Frigyes főherceg megjelent a schönbrunni kastélyban és gróf Paarnál tudakozódott a király állapotáról. Mária Valéria főhercegnőn kívül, aki maga is teg-

nap csak rövid ideig időzött a királynál, több kívülről jött látogatás fogadását egyelőre nem tervezik, mert a királyt még meg kell kimélni az ezzel járó izgalmaktól és különösen sok beszédetől, mely nagyon megerőlteti. Így a király legalább a legközelebbi időben unokáját, Windischgraetz hercegnét és leányát, Gizella bajor hercegnőt sem fogja fogadni.

Mária Valéria főhercegnő, akinek a látogatását már tegnap jeleztük, tegnap délután fél 3 órakor férje, Ferencz Szalvator főherceg kíséretében ment Schönbrunnba, ahol háromnegyed 3 órakor lépett be a király lakosztályába. A főhercegnő 35 percig maradt ott. Fekete toilett volt a főhercegnőn és tollas kalapja is fekete volt. A király, mint ahogy az udvar köreiből beszélik, lakosztálya küszöbén várta a főhercegnőt és a legszívélyesebben üdvözölte. A király mélyen meg volt indulva. A főhercegnő atyját kérdésekkel halmozta el állapotára vonatkozólag és minduntalan újból előállt azzal a kérdéssel, hogy hogy érzi magát. A király ismételve megnyugtatón igyekezett a főhercegnőt és azt mondta, hogy reméli, hogy a betegsége nem sokára kiheveri. Félóra mulva a főhercegnő a legszívélyesebb bucsuzás közepette távozott a felség lakosztályából.

Ujabb hírek.

A király környezetéből a ma délután szárnyra kelt aggasztó hírekkel szemben a király állapotáról azt állítják, hogy a riasztó jelentéseknek nincsen semmi alapjuk. Olyan udvari méltóságok, akiknek naponta van alkalmuk látni a királyt, azt mondják, hogy a viszonyokhoz képest jól érzi magát: a hurut és az időnként fellépő hőemelkedés távolról sem volt olyan következményekkel, aminőtől tartani lehetett az uralkodó agkorára való tekintettel. Igaz, hogy az uralkodó nincs jó színben. Arcza nem telt, pirosposzsgásabb, sőt ellenkezőleg lesoványodott és sápadt, de testi erejét nem támadta meg a betegség és a bágyadság nem viselte meg, olyanira, hogy a mikor jól érzi magát, állva üdvözli a kihallgatásra jövő udvari méltóságokat és az ajtóig kíséri őket. Ő felsége nagyon sokat tart katonai edzettségére és ebben annyira bizakodik, hogy egyáltalán nem akar változtatni megszokott életrendjén. Az étkezésekben most csak az az eltérés, hogy sok aludtjeget eszik és a sült hús bőven befőtött; napközben egy-két pohár pezsgőt is iszik, holott eddigelé csak nagy lakomákon ivott champagneert.

Délután 5 órakor a király állapota változatlan volt. Igaz, hogy még délig teljesen normális volt a hőmérséklet, délután valamivel emelkedett, de csak egészen jelentéktelenül. A hurutos tünetek ma délután sem terjedtek és az erőállapot megnyugtató.

Délután hat órakor Neusser és Kerzl udvari orvosok megvizsgálták a királyt. A vizsgálat igen sokáig tartott és eredménye kedvezőtlen. A délután folyamán beállott csekély fokú láz estig emelkedett. A közérzés nem kielégítő. Étvágy nagyon csekély. Az expektoráció kismértékben választatik ki. A köhögés száraz és rendkívül erős. A kedvezőtlen hírek nagy izgalmat kellettek egész Bécsben és lázasan lesik a király állapotáról szóló híreket.

A „Fremdenblatt“ holnapi száma írja: A jól értesült helyről ma este nyert információk szerint ő felsége állapotában a mai napon jelentékeny változás nem állott be, minek következtében az utóbbi napok kedvezőbb jelentései nem szenvednek változást. Az uralkodó ma is majdnem egész napon át lázmentes volt, mert az időről-időre, de mindenkor csak rövid időre tapasztalható hőfok-emelkedés a betegség természetéből folyik és ilyenképpen nem tekinthető komolyabb szimptomának. A hurutos affekcióban ma este csekély csökkenést lehetett tapasztalni s azt remélik, hogy ez a teljes javulás kezdetét jelenti. A felség ma egész napon át dolgozott és több jelentést hallgatott meg. Az evés idejét kivéve a felség kora reggeltől estig szakadatlanul dolgozott, csak úgy mint az előző napon, minthogy teljesen jól érezte magát. Kezelőorvosai és környezetének több személyiségei természetesen nem helyeslik a megerőltető munkásságot és ism-

telten kérték a felséget, kimélje jobban magát és főleg minél kevesebb személyiséget fogadjon. Az uralkodó azonban e tekintetben semminemű konzesszióra nem hajlandó és értesüléseink szerint a felség a napokban egy udvari főméltóságnak, aki arra kérte az uralkodót, hogy kimélje magát, azt válaszolta, hogy: Egy oly öreg katona, mint én, egy nátha miatt nem fogja életrendjét megváltoztatni!

Hajza Tittoni ellen.

Budapest, október 17.

Említést tettünk már arról a hajszáról, melyet az olasz szélső radikális párt *Tittoni* külügyminiszter ellen indított, E hajza most sem szűnt meg, dacára a miniszter és az őt támogató sajtó nyilatkozatainak. *Vita*, a szélső radikálisok vezére a miniszter nyilatkozatát kibúvónak mondja és parlamenti bizottság kiküldését követeli, mely előtt bizonyítani kívánja, hogy Olaszország késznek nyilatkozott beleegyezni abba, hogy a vatikán követet küldjön a hágai békekonferenciára, olyan ellenszolgálat fejében, hogy a választásokban a kormány érdekeit támogassa. Hogy mennyire igaztalanok a radikális pártnak ezek a támadásai, melyek különben megméltelyezik Olaszország politikai világát, kiviláglik abból, hogy a kormányellenes lapoknak tisztességes része elítéli a hajszát, melyet a Giolitti kormány a két mérsékelt konzervatív minisztere ellen indítottak. *Gianturko* földművelésügyi miniszterről például széltében terjesztik, hogy gyógyíthatatlan májbjaja miatt képtelen miniszteriumát vezetni. De engesztelhetetlen gyűlöletük mégis csak Tittoni ellen irányul. Az a biztosság, melylyel a radikálisok állítják, hogy képesek lebonyolítani Tittoni és a Vatikán paktumát, arra enged következtetni, hogy szövetségeik vannak a klerikálisok közt. Vatikáni körökben ugyanis azt hitették, hogy a két mérsékelt klerikális miniszter némi befolyást fog gyakorolni a kormányra a klerikálisok érdekében. Mivel azonban ez nem történt meg, gyűlöletük egész erejével fordultak a két miniszter ellen. Jellemző különben Olaszország politikájára, hogy a radikálisok és a forradalmárok nem egyszer szövetkeztek már legszélsőbb ellenfeleikkel a klerikálisokkal, az alkotmányos kormány megbuktatására.

Hogy milyen bizonyítékokat süttöttek ki a radikál-kerikális boszorkány konyhában Tittoni ellen az még titok, de kétségtelen, hogy Tittoni politikailag mindenáron halottá szeretnék tenni. Ebbe belejátszik különben az irredenta gyűlölet is, melyet Tittoni azzal vont magára, hogy helyreállította a barátságos viszonyt Ausztria-Magyarország és Olaszország között. Tittoni különben ezzel az ügyes politikájával akkor tekintélyt szerzett magának az olasz államférfiak között, hogy a mostani kevés vezető politikai között őt tartják a jövő miniszterelnökének. Ezt akarják megakadályozni a radikálisok és ezért indították a legkiméletlenebb harcokat a külügyminiszter ellen. Azt hiszik ugyanis, hogy Tittoni mint miniszterelnök kissé klerikális politikát űzne. Olyan ember azonban — és erre számítanak a radikálisok — kire rábizonyítják, hogy paktált a vatikánnal, sohasem lehet Olaszország miniszterelnöke.

Még egy indító okuk van a klerikálisoknak Tittoni üldözésére. Róma községi választások előtt áll és a liberális pártok, ha szövetkeznek, határozott győzelmet aratnának a konzervatív és klerikálisok fölött. A radikálisok azonban tudják, hogy Tittoni, ki mint ősrégi római család sarja, nagy befolyást gyakorol a községi ügyekre, sose egyezne bele az alkotmányos pártoknak, a köztársaságiakkal és a szociálistákkal való szövetségébe.

Nem érdektelen felemlíteni, hogy némelyek Ferdinandó Martini képviselőt, ki a régi Giolitti-kormányban közoktatásügyi miniszter és Eritrea kormányzója volt, azzal gyanúsítják, hogy a Tittoni ellenes mozgalom vezetőivel érintkezésben áll, mert köztudomású, hogy Tittoni neki politikai vetélytársa. Ezek azonban mind olyan kombinációk, melyeknek semmi alapiuk sincs.

A legerősebb kötelék.

☉

Embereket sok minden kapcsol össze; a valóság, az anyanyelv, valamely kitűzött cél, amely ugyanegy érdeket szolgál, a szülőföld, — és lehet még sok más kötelék, amely mind közös munkálkodásra készítet. Ahol ily kötelék fennáll, ez ledönt válaszfalakat, áthidal távolságokat, elsimít ellentéteket. Teljesen idegen emberek is hű szövetségesek, megbízható fegyvertársak lesznek. Am az ily kötelékek — nem szilárdak, ideig-óráig tartanak és talán éppen akkor bomlanak szét, amikor leginkább szükség volna a kölcsönös támogatásra.

De az oly kötelék, amelyet közös érzelmek, barátság vagy gyűlölet teremtenek meg, az ily szövetségek aczónál erősebb kapcsolattal fűznek össze legkülönbözőbb természetű, vérmérsékletű, gondolkozású embereket. Minden, de minden egyéb mellékessé válik, csak egy marad irányadó, életfő, energiát, tettvágyat ébrentartó, serkentő: — a közös érzelmek. Az érzelmek közt pedig a gyűlölet a legerősebb; akik gyűlöletben találkoznak és szövetkeznek, azoknak nincs szükségük arra, hogy frigyüket vérszerződéssel megpecsételjék; a gyűlölet furiája szinte elválaszthatatlannal és örök életre egygúy teszi őket.

Itt a példa.

Björnson hetekkel ezelőtt nekirontott a magyaroknak és Apponyi Albertnek. Nem ártott vele az öreg senkinek, csak magának. Ő lett nevésségessé; az ütések, amelyeket nekiünk szánt, az ő fején koppantak nagyokat. Björnson már azóta bizonyára belátta, hogy az ifjonti hév és elhamarkodás zsákutczába kergette; észrevette, hogy a kik fülebe sugdosnak egyet-mást rólunk, azok komiszak és gyávák voltak. Komiszak, mert hazugságokat, ferdítéseket, tudatos együgyűségeket beszéltek; gyávák, mert Björnsonnak háta mögé bujtak. Az öreg, hátulról rángatott Paprika Jancsit — kifütyülték, kinevették mindazok, akik az igazságnak barátai.

De mégis akadtak, akik a bunkóval hadonászó Vitéz Lászlónak tapsoltak. Bravó Laczi! üsd a magyart! Előre! jól teszed! igazad van! Éljen! Éljen! le a magyarokkal!

Ellenségeinknek természetesen tetszett a rágalomból, hazugságból összekevert, rosszindulatban feleresztett piszok, amelyet Björnson felénk freccsentett. Ellenségeink diadalmas hozsannában törtek ki; és a hozsanna visszhangra talált mindazoknál, akik — gyűlölnék. Senki sem űrtatta, kérdezte, hogy kicsoda, milyen vallású, milyen nemzetiségű, aki Björnsont ünnepli kirohanásáért. Csak egy volt a kérdés: miért örülsz? És ha a felelet az volt: mert gyűlölöm a magyart! — már testvéri szeretettel ölelték keblükre akárki volt az, akárhol van is hazája.

És csak ilyenkor látni, hogy mily sokan vannak a szövetségesek, akiket minden köteléknél erősebben fűz össze egy kapocs: — a magyarok elleni gyűlölet. Aspirációik különbözők, a jövőről alkotott vérmes álmaik szétágazók, sőt talán ellentétesek, de nem baj: — egyben megegyeznek; hogy gyűlöljék a magyart. Ime: a Horvátországban keletkezett, Björnsonnak adrekszált zsviára Csehországban a visszhang. Jó későn, miko már mindenki napirendre tért felette: — akkor érkezik híre, hogy a cseh egyetemi és műegyetemi tanárok és más testületek tagjai értekezletet tartottak, amelyen arról tanácskoztak, hogy miképpen fejezzék ki hálájukat Björnsonnak a magyarországi nemzetiségek dolgában kifejtett állásponzáért. Végül azt határozták el, hogy hálafeleletet intéznek hozzá cseh és francia nyelven.

Björnsonnak már aligha lesz kedves ez a hálafelelet; nem fogja berámázni és a paradés szobájában felakasztani. De nekiünk jó lesz. Mi is hálafeleletet intézhetnénk a letört Vitéz Jánoshoz, mert megfizethetetlen szolgálatot tett nekiünk: alkalmat adott, hogy néhány barátilag felénk vigyorgónak igazi arczát megismerhettük.

Ez pedig igazán hálára méltó cselekedet...

AZ EGYETÉRTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 700. szám.

EGYHÁZAK.

— (Egyházkerületi közgyűlés.) A dunamelléki ev. református egyházkerület ma, tanácskozásainak ötödik napján, befejezte közgyűlését meghallgatta és tudomásul vette a közgyűlés a jogakadémiai bizottság, a theologiai választmány, a missziói bizottság és a számszék jelentéseit. Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után a napirend kimerült és a tanácskozást Baksay Sándor püspök ájtatos imája rekeszte be. A jegyzőkönyv hitelesítése után a közgyűlés tagjai széjjelmentek. Itt említjük meg, hogy a magyarországi református egyház egyetemes konventje e hó 22-én, délelőlt 10 órakor kezdi meg több napra tervezett közgyűlését a Lónyay-utcai gimnázium dísztermében. A közgyűlésen a világi elnöki széket báró *Bánffy Dezső*, a legidősebb főgondnok, az egyházi elnöki széket pedig *Kun Bertalan*, a legidősebb püspök fogja betölteni. A konvente fontos teendők várnak, különösen az új zsinati törvények életbeléptetése körül.

— (A görög-katolikus lelkészek kongrua-kiegészítése.) A görög-katolikus lelkészek, tekintettel a rossz és aránytalan fizetési viszonyokra, mozgalmat indítottak a kongrua rendezése tárgyában. Lengyel Endre prépost, vikárius elnöke alatt a hajdudorogi vikáriátus jogköréhez tartozó Hajdu, Szabolcs és Szatmár vármegyék görög-katolikus főesperesei, esperesei és lelkészei Nyíregyházán jöttek össze, hogy a kongrua végleges rendezése érdekében készítenő memorandum szövegéről tanácskozzanak. Az értekezlet elnöke, a megjelentek nagy helyeslése közben, fejtette a görög-katolikus papság szánalmas helyzetét és rámutatott arra, hogy az eddigi kongrua-rendezés, amely a görög-katolikus papság dotációját elvben 1600 koronában állapította meg, tényleg azonban csak 1206 koronáig egészítette ki, nem méltó a görög-katolikus klérus képzettségéhez, vallás erkölcsi, hazafiai és társadalmi tevékenységéhez és ahhoz a pozícióhoz, amelyet a társadalomban elfoglalnia kell.

— (Püspöki ut.) Scholz Agoston ev. püspök holnap fejezi be szlavóniai inspekciós utazását. Az itteni ev. egyházközségek legnagyobb része a Magyarországtól való elszakadást és önálló horvát ev. egyház alakulását mondta ki. Scholz püspök Mitroviczában a jegyzőkönyvek aláírása után kijelentette az ottani egyházközség tagjainak, hogy az elszakadás a magyarországi támogatás elvesztését fogja maga után vonni.

— (Vallásos est.) Forgács Gyula e hó 18-án, pénteken este fél nyolcz órakor Erzsébet-körút 7. sz. alatt felolvasást tart.

— (A görög-keleti magyar nemzeti egyház) szervezésének a nemrég hirtelen elhunyt dr. Reiner Zsigmond által fölvetett kérdésében s annak megvalósítása érdekében ismét több törvényhatóság foglalt állást. Vas-, Torontál- és Békés vármegyék, valamint Debreczen és Győr sz. kir. városok törvényhatósága legutóbb tartott közgyűléseikben tárgyalván e nagyfontosságú kérdést, egyhangu lelkesedéssel határozták el, hogy ez egyház létesítése érdekében feliratot intéznek a képviselőházhoz.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Árvavármegye törvényhatósági bizottsága most tartotta meg Csillaghy József főispán elnöklésével őszi rendes közgyűlését. A közgyűlés a közigazgatás minden ágára kiterjedő részletes alispáni félévi jelentést helyeslőleg vette tudomásul s a tárgysorozat egyes tételénél az állandó választmány határozatait fogadta el, nagyrészt egyhangulag. A közgyűlés a kijelölt törvényhatósági bizottsági tagok választására a határnapot e hó 29., 30. és 31. napjaira tűzte ki, kijelölve egyszermind a választási elnököket is. A választások előreláthatólag igen nagy küzdelemmel fognak járni, mert a nemzetiségek majdnem minden körben jelöltek állítottak fel s azok érdekében féktelen izgatást folytatnak.

A négy fal.

Budapest, október 17.

A legkiálthatatlanabb tudomány a statisztika, kiálthatatlan és kegyetlen. Nem hagy magával alkudni; történjék bármi, ég és föld megindulhat: a kétszer kettő — kétszer kettő marad. Ez a matematika és a statisztika alapja. A számok birodalma fagyasztó, rideg: — elhervaszt mindenféle színes reményt, tarka virágot, fellengző ábrándot és a légvárak világából lehoz mindenkit oda, ahol a komoly élet: — a valóság van.

Dicsékszünk azzal, hogy közegészségügyünk jó? A statisztika odatartja elénk az igazságot és kérelhetetlenül ránczafól, kimutatva azt, hogy mennyi a fertőző beteg s a baj mily százalékkal növekedett.

Nagyra vagyunk a közbiztonsággal, iparunkkal, kereskedelmünkkel? Csak statisztikai évkönyveket kell kézbe venni és azonnal meglátjuk, mennyi a nagyozás és mennyi az igazság.

Szeretünk fejlődésünkkel, haladásunkkal is előhozakodni. Pedig a statisztika erre is ránczafól. Szívtelenül kimutatja, hogy szegények vagyunk, nagyon szegények, nem csak, hogy alig tudunk megélni, de alig van, ahol lehaitsuk fejünket.

Az otthon. A fészek! a tűzhely! mennyi szépet, kedveset tudnak a poéták az otthonról írni! Mily kívánatos képét tudják festeni a puha, meleg fészeknek, ahol fárasztó munka után megpihenhet a fáradt ember, hol felvidulhat, hol — urnak érezi magát a legszegényebb is. Az otthon — az ő kis birodalma, hová bánatában visszavonul, hol boldogságát nyugodtan élvezheti; hol terveket szőhet, ábrándjaiba merülhet.

Mindez nagyon szép így elmondva, vagy rimes sorokba szedve; de milyen másképen fest a dolog a — valóságban. A statisztika pokoli kacajjal sivit fel és csontos ujjával rámutat a számokra.

Oh mily más az igazság, amelyet a lakásviszonyokról ez a statisztika elénk tár. A főváros most adta ki statisztikai évkönyvét és abban nagyon elszomorító bizonyítékait látjuk a lakosság szegénységének.

A főváros lakóinak 82.60 százaléka lakik kis — egy-két szobás — lakásokban és egy-egy kis lakásra átlag öt-hat személy esik. Egy szobás lakás az összes lakásoknak 58.8-át teszi, tehát több mint felét!

De ez még a kedvezőbb kép! Néhány lapot fordítva a statisztikában, még rémesebb dolgokat tudunk meg. Körülbelül 80.000 embernek még egy szobás lakásra se telik, hanem ezek pinczelakásban kénytelenek meghuzódni. A büszke paloták, a fényes urilakok hiába hívalkodnak, — 9518 pinczelakásból kiált feljüket a nyomor, az inség. Nyolczvanezer ember 9518 pinczelakásban, tehát egy-egy odura 8—9 ember jut.

Nem iszonyatos ez? Nem kétségbeesítő állapot? Nem kiabál-e a lélegkétségbeesettebben gyors segítségért ez az egészségre is kárhuzatos helyzet?

És hiába hangoztatják, hogy az „illetékes körök” szívkön viselik a lakosság lakásviszonyait. Nem igaz! nem igaz! — harsog a statisztika és kimutatja, hogy a zsufolt lakások száma 4785-ről 9518-ra, tehát 100 perczenttel emelkedett s majdnem megkétszereződött a zsufolt lakásokban meghuzódó szegény emberek száma is, mert míg 1880-ban csak 43.815-en, addig 1900-ban 77.696-an laktak zsufolt lakásokban Budapestben.

Tanulságosak ezek a számok nagyon. Mutatják, hogy az a négy fal, amely után mindenki áhitozik, az otthon áldása, amelyet mindenki élvezni akar, hány embertől tagadtatott meg. Hány szegény nyomorult vár az otthonban új keserűség, megalázás és a pihenés helyett lelket és testét még jobban megtöri, egészségét megmérgezi.

Okuljanak a statisztikából azok, akiknek hivatása a kis emberek sorsán segíteni, nyomorukat enyhíteni. Hol a baj: — azt tudják; a statisztika odamutat a sebekre, amelyekre gyógyszer kell. Az illetékes hatóságoknak minél előbb kellő eréllyel kell hozzáfogni a kis lakások építéséhez, hogy azoknak is lehessen otthonuk, akiket a sors annyi mást megtagadott. Mert ma sajnos! a fővárosban olyanok a viszonyok, hogy nemcsak olcsó lakások nincsenek, de drága pénzért sem kapni lakást.

Nem mi mondjuk; hanem a statisztikai adatok. És ezek údváriatlanok, gorombák — de igazmondóak.

Mozgó képek

Ez egy ős?

SZÉNKERESKEDŐ: Holzer ur, Holzer ur!

HOLZER: Tessék, főnök ur!

SZÉNKERESKEDŐ: Holzer ur, ez így nem mehet tovább. Én önt fölfigadtam, mert önnek jó bizonyítványai vannak és tessék: ez egy ős? Ezt tudja ön produkálni? Holzer ur, ön el van csapva...

HOLZER: Boocsánát, főnök ur...

SZÉNKERESKEDŐ: Ne beszéljen, Holzer ur. Vagy ért valaki a branchelhoz, vagy nem. Hát mi vagyok én, nyári vendéglős, uszodás, vagy szalmakalapereskedő? Holzer ur, ez egy ős?

HOLZER: Nem szállhatok porbe az uristenel...

SZÉNKERESKEDŐ: A Kereskedelmi törvényszék előtt mindent lehet, végre is nekem házi ügyvédem van. De ez különben is mellékes. Ön arra szerződött, hogy ön szemet fog eladni és mi történik? Ön a szemet mint souvenir-t osztogatja, ön a szemet diszkreditálja, ön a szemet legyaláztatja a sárga földig. A szén már nem ur, aki előtt reszketve rogy térdre az emberiség, a szén egy piszkos kő, amit megvetéssel töm egy zsákba egy fekete legény.

HOLZER: Kérem, én arról nem tehetek, hogy ilyen meleg van.

SZÉNKERESKEDŐ: Elég. Ön megöl minket. Ha Ön ügyes üzletember volna, akkor most kint fagyna, ropogna, csikorogna, akkor most a szemet Gerbaud-papirosban árulnák, akkor most száz kiló szén harmincz kiló volna, akkor most engem egy hívnának: méltóságos ur és magát így: titkár ur. Ön azonban egy paczter és kint meleg van, mint augusztusban, Wampetics szórakozik, a budakeszi sváb újra kiadja a kutyaólat a pestieknek, én egy szegény tatár vagyok, aki piszkos fekete köveken ülök és úgy örzöm öket, mintha volnának valamik és maga egy senki, akit, ha ajtóról-ajtóra megy és kérdi: kell szén, szemem röhögnek. Holzer ur, Holzer ur, ez egy ős?

HOLZER: Boocsánát, főnök ur...

SZÉNKERESKEDŐ: Ezt tud: boocsánát főnök ur... De annyi tekintélye nincs a szakmában, hogy most hideg legyen. Az emberek kint ülnek a terrazon: ez egy ős? A marónisok a szegényházban ülnek: ez egy ős? Ez egy svindli! Ez egy közönséges csirkefogás ezzel a meleggel, egy szerződés-szegés. Azt a naptárt nem azért csinálta a holdogult Gergely pápa, hogy maga tudja, hogy mikor van a nevenapja. Az azért van, hogy mindenki tudja, mikor van a szezonja: az uszómester, az ibolyáslány és a szénkereskedő. Most az irás szerint ős van és nekem jogom hogy szemet adjak el. Tudja Holzer ur, szemet... szemet...

HOLZER: Kérem szépen...

SZÉNKERESKEDŐ: Ne kérjen... Menjen le a raktárba és nézze meg azokat a szegény köveket, szegényekben hogy sáppadoznak, hogy fehérednek. Holzer ur, én a maga jóvoltából még köporkereskedő leszek!

HOLZER: Majd lesz az még máskép is főnök ur...

SZÉNKERESKEDŐ: Egy szót se, Holzer ur. Csalódtam önben. Olyan jó bizonyítványai voltak és ez egy ős? Holzer ur, mondja a becsületszavára, ez egy ős?

Ray.

TÁVIRATOK.

A japán trónörökös Koreában.

London, október 17. A Reuter-ügynökség jelenté Szöulból tegnapi kelettel: A japán trónörökös ma érkezett Csemulpóba. A város ünnepiesen van felkészítve. A trónörökös hajója kikötésénél a koreai császár és a koreai trónörökös üdvözölték, akiknek kíséretében azonnal tovább utazott Szöulba. A szöuli pályaudvaron a koreai hivatalnokok és nagyszámu közönség üdvözölte a

vendégeket. A koreai trónörökös röviddel a vendég megérkezése után meglátogatta a japán trónörökösöt, aki e látogatást viszonzotta. Este a városi kivilágították.

Dróttalan táviró Amerika és Európa között.

Róma, október 17. A Stefánia-ügynökség galvai jelentése szerint Európa és Amerika között ma nyitották meg a dróttalan táviró-forgalmat.

Háboru Japán és Amerika között.

New-York, október 17. (Saját tudósítónktól.) Azokkal a hivatalos hírekkel ellentétesen, hogy Amerika és Japán közt szent a béke, a Sun jó forrásból arról értesül, hogy az Unió háborura készül. Nagy ágyukat és tengeri robbanó aknákat szállítanak a Filippini-szigetekre s lázas a tevékenység a tengerészeti és hadügyi minisztériumokban, nehogy a japán háboru készülétkéntül érje az Egyesült-Államokat.

Közgazdasági táviratok.

New-York, okt. 17. Terménytözsde. Gyapol. New-Yorkban 11.75, okt.-re 12.01, januárra 11.83. New-Orleansban 11.33, Petroleum stand withe New-Yorkban 8.75 Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Cred-Balances of oil City 178.—, Zsir. Vestern Steam 9.80 Rohe festvérek 9.90. — On 30.50—30.75, Réz 13.00—13.52.

Csikagó, okt. 17. Gabonaltözsde. Zárlat. Buza irányzata állandó, októberre —, — K., decemberre 102.50 K. Tengeri állandó, októberre 64.50 K.

Csikagó, október 17. Terménytözsde. Zsir januárra 9.—, tegnap 9.05, májusra 9.17, tegnap 9.22. Szalonna short clear 8.74, tegnap 8.62. Sertéshus januárra 15.85, tegnap 15.87.

Takarmánykivitelünk.

Boroszló, október 17. A boroszlói kereskedelmi kamara tegnapi ülésén elhatározta, hogy az osztrák-magyar érdekelteknek takarmánykiviteli tilalom kiközölsére irányuló törekvései ellen a szükséges lépéseket a legnagyobb nyomatékkal azonnal megteszi.

Berlin, okt. 17. (Saját tudósítónktól.) Arra a hírre, hogy Ausztriában és Magyarországon a kormányok a takarmánykivitel betiltására készülnek, az itteni kereskedelem kollégiuma beadványt intézett a külügyminiszterhez, utalva arra a nagy kárra, amely ebből Németországra nézve származhatik, kifejtik, hogy azok a takarmányszállítási szerződések, amelyek osztrák és magyar cégekkel kötettek, a mai árnál sokkal alacsonyabb tételek mellett jöttek létre és azok most veszendőbe mennek, ha a takarmánykiviteli tilalom életbelép. Ezért a kollégium arra kéri a külügyminisztériumot, hogy e jogtalanság elhárítása céljából tegye meg a kellő lépéseket az osztrák és a magyar kormányoknál.

EGYETÉRTÉS.

Oktober hó 15-ével új előfizetést nyitottunk az Egyetértésre. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minden előfizetőnk teljesen díjtalanul kapja a magyar család számára kiváló gonddal szerkesztett „Magyar Szalon” című folyóiratot.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . .	2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . .	7 kor. — fill.
Félévre . . .	14 kor. — fill.
Egész évre . . .	28 kor. — fill.

UJDONSÁGOK.

Valami hervad Szerbiában . . .

Kutyákat lepuffantani, kedvtelésből ember-nusba serétni, ártatlan idegenekbe ok nélkül belekötni, passzióból felfofozni alattvalókat: ősi szentírtus, mely igen jól illett ennek az osztálynak aranyifjúságához. Regények, novellák, adomák és mesék ezrei megkedvelték velünk ezeket a legénykedéseket; megszoktuk és megmosolyogtuk őket, néha-néha pedig meg is csodáltuk.

Valljuk meg, hogy azok a vidám, gondtalan fiúk, akik kaczagva lékelték meg felebarátaik koponyáit, duhaj jókedvükben a legnagyobb czinizmussal líferálták a kocczintani nem akaró czimborát a másvilágra, tetszettek, sőt imponáltak is nekünk. Tetszettek, mert az egyes individuumot az egész osztályt bearanyozó bohémia-nak fénye övezte; imponáltak, mert mind e stikliket velük született, sajátosan karakterisztikus biztossággal hajtották végre, melynek minden pillanatban és mindenhol jó magunk is ki voltunk téve.

És alapiában véve ez a virtuskodás oly kedélyes és ártatlan volt, már tudniillik arra nézve, aki a duhaj ténykedéseknél távollétével tiündöklött. Egy-két szereplő otthagya ugyan a fogát, sőt több vagy kevesebb, de inkább több, mint kevesebb ember ugyancsak megfeküdt a bezuzott bordáit, de egyébként semmi különösebb és végzetesebb nem történt. A „szegény“ kuriás és hétszilváfas papák néhány teremtettt és még néhánybb bánatbankót vágtak ki, aztán rendbe ment a dolog. Hetekig volt min lahótázni a tekintetes vármegyéknek.

Igy volt ez a régi jó időkben.

Ma azonban új és rossz idők élünk.

Az öntudatra ébredt és egyéniségét megbecsülő ember ma már nem hajtja fejét az uri passziókban féktelenkedők pezsgőpalackjai alá és a bordáiba ékelt folytonossági hiányt sem hagyja a perle kékhasi, vagy zöldhasu bankókkal bera-gasztani. Ma az ember mindenekelőtt és mindenekelőtt ember akar lenni. Ember az élet minden körülményei között, akkor is, ha sorsa koldussal, vagy a szerb trónörökösrel hozza össze.

Amde, úgy látszik, a szomszédos kis operett-ország miniatúr trónörököse nincsen egy véleményen velünk. Ő, az ő eldisputálhatatlanul balkáni filozófiájával még csak odáig tudott elvergődni, hogy a serét akkor is serét, ha kutyahusba szalad és akkor sem lesz ágyugolyó belőle, ha az ember husába fészkelődik bele. Teoretikus élet-böleletet aztán buzgó bizonyította a gyakorlatban is. Reggelire, dinérré, szupéra kitűzte a maga kutya- és ember-létszámát, akiket aztán pontosan, — királyi pontossággal — hideg gyönyörrel puffantgatott le.

Amde a szerb nép sehogy se nézte jó szemmel azt a viszonyt, melyben ők kutyasorban, vadként szerepeltek a királyi vadászszal szemben. Az ujdonsült királyit még nem övezte a regények, novellák, adomák és mesék ezreinek legendája és a derék balkániai éppenséggel nem találták a „fiatal ember“ garázdálkodását tetszetősnek és imponálóknak. Ellenkezőleg, nekik, vad kelet gyermekeinek, meg volt az emberi méltóságról alkotott európai felfogásuk, mely abban kulminál, hogy a testen ilyképpen ejtett seb első sorban emberi mivoltukat marcangolja, amit semmivel, de semmivel expiálni nem lehet. És így megeshetett, hogy a trón árnyékától megbódult „fiatal ember“ egyszerre csak azon vette észre magát, hogy valaki, egy senki, akit éppen célba vett úgy, de úgy, oly lenéző göggel hagyott a faképnél, mint Szent Pál az oláhokat.

Amde a kicsiny, de erélyes Szerbia nem mindig hagyja ott az uralkodóit és annak hozzátartozóit, mi tudunk esetet, amikor a szerb vad maradt helyben és a vadász lett a vad.

Valami hervad Szerbiában . . .

Elle.

Napirend. Naptár. Péntek, október 18. — Római kath.: Lukács ev. — Protestáns: Lukács. — Görög-ország: (október 5.) Korintus vi. — Zsidó: March. 10. — A nap köli: reggel 6 óra 22 perczkor, nyugszik: délután 5 óra 7 perczkor. — A hold köli: délután 4 óra 2 perczkor, nyugszik éjjel 2 óra 23 perczkor. — A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. — A helygymnázium fogad délután 8 órakor. — A földmívelésügyi államtitkár fogad 2 órakor. — A helygymnázium fogad délután 2 órakor. — A közoktatásügyi államtitkár fogad 12-2 óráig. — A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. — A főváros pénzügyi igazgatóság ülése délelőtt 10 órakor. — A Magyar Mémók és Építész.

együt értekezlete este 8 órakor. — Az osztályorszájáték huzása reggel 9 órakor. — Pentelei Molnár János gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán műintézetben (Nagyzebró-utca 37-39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Kinnach-kiállítás a Városligeti Műcsarnokban nyitva 9-4-ig. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Szalon füzáljárata nyitva egész nap. Belépődíj 50 fillér. — Akt-kiállítás az Uránia Kiváló-téri szalonjában nyitva 9-8-ig. Belépődíj 20 fillér. — A nemzetközi munkásvédelmi kiállítás a városligeti nagy Ipar-csarnokban. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9-3-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10-3-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva d. o. 10-1 óráig. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva 10-től fél 2-ig. — A Földtani Intézet múzeuma zárva. — A Közlökédelmi Múzeum nyitva 10-12-ig és 2-6-ig. — Széchenyi Múzeum zárva. — Az Aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum (s könyvtára nyitva 9-1-ig és 6-9-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 3-7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9-2-ig és 3-8-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-2-ig és 6-8-ig. A pedagógiai könyvtár és tanszorkiállítás zárva.

— **Alexandrovics Vladimir utazása.** Alexandrovics Vladimir nagyherceg, Mária Pavlovna nagyhercegné és Boris nagyherceg ma délben Szinajából Predealon át elutaztak. A király és a királyné, valamint a trónörökös és felesége a vendégeket vasuton elkísérték a határig. Károly király Vladimir nagyhercegnek a Károly-rend nyaklánczát adományozta.

— **A nagykárolyi Kossuth-szobor.** Említettük, hogy a Kallós Ede szobrász által mintázott negyvenötödik Kossuth-szobor leleplezését október 20-ára tűzték ki Nagykárolyban. Mint bennünket értesítettek, a szobor leleplezését elhalasztották. A kész szobrot tegnap adta vasutra Réna József öntőműhelye s niután a szobor felállítása két hetet igényel, a leleplezést elhalasztották november 3-ára. A leleplezésre Kossuth Ferenczet is meghívják. Itt említjük meg, hogy most három új Kossuth-szoborra gyűjtöttek az országban. Az egyiket Nyíregyháza városa készült felállítani az 1908. év őszére. Ez lenne az ötvenharmadik Kossuth-szobor. Ugyanekkorra tervezi az ötvennegyediket a péri, györmegyei választókerület szék-helye. Az ötvenötödiket Somogyvármegye közönsége állítja fel Kaposvárott, az 1909. évben.

— **Az Újságkötő Tisztviselők Egyesülete szombaton,** e hó 26-án este 8 órakor tartja a VI. ker. függetlenségi kör disztermében, Andrassy-ut 27. sz., rendkívüli közgyűlést, melynek tárgya a m. kir. belügyminiszter által jóváhagyott alapszabályok bemutatása.

— **A Széchenyi-Vanderbilt-nász.** A Vanderbilt-család maga czáfolja meg a Széchenyi-Vanderbilt-nász meghiusulását. New-Yorkból érkezett kábeltáviratok jelentik, hogy már az esküvő napját is kitűzték és pedig december elejére. Miss Gladisz testvére, Marlborough hercegné, aki már két esztendő óta elválva él a férjétől, tegnap Cherbourgól Newyorkba utazott, hogy jelen legyen huga esküvőjén. Gróf Széchenyi László, aki gyengélkedéséből már fölépült, Newyorkban naponként együtt van menyasszonyával és családjával. Miss Gladisz kelengyét a legelső newyorki czégek készítik s állítólag oly fényes lesz, amilyent a világ még nem látott.

— **Fölser tanár meghalt.** A magyar tudományosságot ismét súlyos veszteség érte. Fölser István udvari tanácsos, nyugalmazott műegyetemi tanár, ma reggel hetvenéves korában Budapesten meghalt. Fölser közel félszázadon keresztül működött a műegyetemen és tudományos érdemeit felsőbb helyen is elismerés érte. A műegyetemi tanács ma Wartha Vincze rektor elnöklété alatt rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a ravatal felállítására a kőmíai pavillon kertü előcsarnokát engedik át s területileg vesznek részt a temetésben. A ravatalnál a gépészmérnöki szakosztály dékánja, Zikkman Ferenc és egyik volt tanársegédje fog beszédet mondani, a sírnál pedig a hallgatóság megbizottja. A temetés szombat délután három órakor lesz.

— **Tarnovszka grófnőt kiadják.** A bécsi országos törvényszék büntető tanácsa mai ülésén elhatározta, hogy Tarnovszka grófnét az olasz kormány, illetve a velencei államügyészség kérésére komornájával együtt a gróf Komarovszki meggyilkolásában való bűnrészeség gyanuja miatt kiszolgáltatja az olasz bíróságoknak. Az aktákat már el is küldték az igazságügyminisztériumba. A grófné ügyvédei a büntető kamara határozata ellen semmisségi panaszszal élnek.

— **Uj német Themis.** A porosz közmunkaminiszter az igazságügyminiszterrel egyetértőleg elrendelte, hogy új törvényszéki paloták építésénél Themist úgy mintázzák, hogy a szemére ne alkalmazzanak köteleket.

— **Podmaniczky betegsége.** Báró Podmaniczky Frigyes egészségi állapota a legnagyobb aggodalomra ad okot. Dr. Müller Kálmán tanár tudógyulladást állapított meg, még pedig oly mértékben, hogy az feltétlenül életveszélyes. A beteg dohány-utczai lakása előtt az utcát vastag szalmaréteggel hintették be és egy rendőrt állítottak oda, hogy felügyeljen arra, hogy az arra menő kocsik ne okozzanak nagy zajt. Báró Podmaniczky Gyula, a beteg unokaöccse állandóan mellette tartózkodik. A délutánt és az éjszakát a nagybeteg báró teljes agóniában szenvedte át. Estefelé az orvosok mesterségesen próbálták táplálni, de a teljesen elgyengült szervezet nem vett fel semmi táplálékot. Lapunk zártakor a báró agóniája még egyre tart, s a katasztrófa bármely pillanatban beállhat.

— **Hajók balesete.** A „Proteo“ trieszti gőzös, amely e hó 12-én Khersonból Odesszába ment, hogy ott rakományát kiegészítse, Odessa és Ocsakov között zátonyra került. A hajó, amelyen mintegy ötezer tonna gabona van, homokzátonyon feneklett meg. Az eddigi mentési kísérletek sikertelenek maradtak. A baleset helyére mentőgőzöskéket küldtek ki, de ezeknek sem sikerült a hajót levontatni a zátonyról. A „Proteo“ most kénytelen rakományát kirakni, ami azonban a viharos tengeren nagy nehézséggel jár. — Egy másik osztrák gőzösen, a „Marianne“-on, amely a trieszti Austro-Amerikana hajózársaság tulajdona, e hó 14-én tűz ütött ki. A gőzös Szavannában gyapot-rakományt vett fel és a tűz éppen abban a raktárhelyiségben keletkezett, ahol ez a könnyen gyúló áru volt felhalmozva. A hajón lévő rakomány majdnem teljesen elpusztult és a gőzös is nagy veszedelemben forgott. A kár tetemes.

— **„Mars! Kutya, ne ugass!“** Ezeket a nem éppen parlamentáris és semmiesetre sem a jó nevelés és illedelem szótárából merített szavakat nem utcasarki hordár intézte valakihez, akit nem kedvel. Aki ezeket a szavakat kijettette, még pedig pedig tanuk előtt, igen nagy ur, noha még fiatal és bohó. Arra van hivatva, hogy egykor egy ország trónját elfoglalja s uralkodjék egy nép fölött. Nem másról van szó, mint György szerb trónörököséről, akinek a multban elég sok baja volt már botrányaival, de akit ma sem lehetett fegyelmezni, legalább annyira nem, hogy újabb botrányoktól tartózkodjék. Egész Szerbia föl van háborodva a legújabb botránytól, melyet megint a trónörökös okozott. Akilhez a fent idézett illedelemes szavakat intézte, nem volt más, mint Dunyics őrnagy, a királyi testőrség parancsnoka. A „Dneri List“ című belgrádi újság írja meg a jellemző esetet. A trónörökös már régóta rossz viszonyban van Dunyics őrnaggyal, a testőrség parancsnokával. Dunyics őrnagy tegnapelőtt udvari ebéden volt s amikor onnan távozt, elrobbogott mellette egy udvari kocsi, a melyben György herceg trónörökös ült. Dunyics nem vette észre s nem szalutált a trónörökösnek. György herceg megállította a kocsit s kiszállt. Majd azt kérdezte az őrnagytól: — Miért nem szalutáltál?

Az őrnagy azzal mentegetőzött, hogy nem vette észre, mert sötét volt.

— Mars! Ne ugass, kutya! — rivalt rá a hercegre.

Dunyics arra kérte a trónörököst, hogy ne sértegesse; ezzel tartozik neki az őrnagynak is, a saját rangjának is. Uglátszik, ez olaj volt a tüzre. Mert a fenséges trónörökös fenségtelen káromkodásokba tört ki s azonfelül mellbe is lökte az őrnagyot. Azután visszaült a kocsijába és elhajtatott. Itt említjük meg egyébiránt, Vuics Dusan, Péter király főudvarmestere hirtelen lemondott állásáról s elhagyja Szerbiát; Párisba utazik, ahol állandóan le akar telepedni. Elhatározását minden oldalról azzal indokolják, hogy Vuics, aki az összes politikai körökben közbecsülésben áll s jó összeköttetése vannak, atfj tart, hogy Szerbiában legközelebb ismét katasztrófa történik s ez okból már jól előre biztosságha helyezi magát.

A rendőrség összeesküvést fedezett fel György trónörökös clete ellen. Az összeesküvők közt több olyan tiszt van, akiknek részük volt az 1903. évi június 11-iki királygyilkosságban és éppen ezért a kormány és a rendőrség tehetetlen velük szemben. Beszélük, hogy a trónörökös retteg, félti életét és kis palotájában a Korona-utczában álmatlanul tölti az éjszakákat. Ezért történt, hogy Péter király a konokban három szobát rendeztetett be a trónörökös számára.

— **Halálozás.** Zsitnyánszky Istvánné Parragon, Fejérmegyében 70 éves korában meghalt. Emmer József életének 72-ik évében meghalt Berhidán.

— A templomrabló Budapesten. Antoine Thomasról, a világhírű templomrablóról sikerült most kislátni, hogy két esztendő előtt Budapesten járt. Gazdasszonyt keresett a derék ur és talált is egy Viktória Mohily nevű, csinos, fiatal hölgyet, akit fényes szerződéssel kínált meg és hazavitt Párisba. Thomas ur újsághirdetés után akadt Mohily kisasszonyra. A Pester Lloydban, német nyelven a következő hirdetést tette köze:

Gentleman,
kifogástalan, előkelő, jóhírű, angol nyelvű, de magyar származású gazdasszonyt keres Párisba. Fiatal, intelligens hölgyek pályázzanak. Czimem: Antoine Thomas, Budapest, Grand Hotel.

Viktória Mohily kisasszony azonnal jelentkezett Thomas előtt, aki havi kétszáz frank fizetéssel és teljes ellátással angaszálta. Másnap már csomagolt a kisasszony és együtt elutaztak Párisba, ahol Thomasnak királyi palotája volt, ide vitte Mohily kisasszonyt, ő lett az urnő a palotában és közben irt leveleket pesti ismerőseinek, elragadtatással ecsetelte, hogy Thomas igazi gentleman, páratlan uriember, aki aranyban fürösztli és vaggonszámra rendeli és vásárolja a fényesebbnél fényesebb toiletteket. Három hónap előtt hirtelen vége lett a pünkösdi királynőségnek. Mohily kisasszony ott hagyta Antoine Thomast. De nem jött vissza Budapestre, ott maradt Párisban, mint előkelő, híres hölgy. Mohily kisasszony három hónap előtt levelet irt egy pesti ismerősének, melyben Thomasról úgy beszél, mint magáról az ördögről.

— Ez az ember ellenőrizhetetlen! — írta Viktória. — Senki sem tudja hol jár, mit csinál, miben töri a fejét. Talán ő maga az ördög! Én félek tőle és otthagynom!

Mohily kisasszony ott is hagyta a vakmerő Thomast, aki azóta a párisi rendőrség kezei között gondolkodik gyönyörű szeretőiről.

— Bülow gázol. Bülow herceg ma Klein-Flottbeckből automobilon Hamburgba menet, gépkocsija az országuton elgázolt egy asszonyt, aki nyomban meghalt. A birodalmi kancellár megvárta, míg a rendőrök jegyzőkönyvet vettek fel az esetről, aztán a közúti vasuton folytatta útját Hamburgba.

— Dijnokok gyűlése. Az állami dijnokok országos szövetségében ma este mintegy háromszáz dijnok jelenlétében zajos gyűlést tartottak. A gyűlés lelkes hangulatban ért véget, azt a határozatot hozva, hogy a gazdasági harcot előkészítik s e célból a szövetségbe való belépésre felhívja az ország összes dijnokait. Bathány Tivadar grófot, aki a dijnokok védője, megéljenzették.

— A szász király Monikáért. A szász király tegnap délelőtt megérkezett a Bartenstein-kastélyba és estig tanácskozott sógorával, Hohenlohe-Bartenstein herceggel. Hír szerint ezen a konferencián a Toselli-Monika ügyről volt szó. Elzász-Lotharingia eddigi helytartója, Hohenlohe-Langenburg herceg állandóan a Langenburg-kastélyban telepedett le.

— A fenyegető angol vasúti sztrájk. Minden jel arra mutat, hogy az angol vasúti sztrájk aligha lesz elkerülhető. A vasúti alkalmazottak Paddingtonban gyűléseztek, amelyen Bell szónokolt, a nagy vasutas szövetség főtitkára, a mozgalomnak tekintélyes vezére. A gyűlés határozati javaslatot fogadott el, amely szerint az egyetlen még nyitva álló ut a vasutasok számára: a sztrájk.

— Házasság. Dr. Ladányi Mátyás székesfővárosi V. kerületi orvos, ma délelőtt kötött házasságot Vajda Ella urnővel a VI. kerületi anyakönyvi hivatalban. Tanúk voltak: dr. Heitai Ferenc és dr. Adler Zsigmond kir. tanácsos, fővárosi bizottsági tagok. A házasságkötésnél, a család tagjain kívül, még jelen voltak: Hűvös József udvari tanácsos, dr. Bódy Tivadar fővárosi tanácsos, Frischmann Frigyes, a salgótarjáni kórházban a r.-t. igazgatója és még többen.

Dr. Fodor István fővárosi ügyvéd, eljegyezte Politzer Stefit.

— A bécsi himlő. Az elmúlt héten Bécsben összesen két újabb himlőmegbetegedés történt és ezek is oly személyekben, akik lakótársai voltak olyanoknak, akik már régen estek himlőbe és már hosszabb idő óta izoláló kórházakban voltak elhelyezve. Az egyes kerületekből azonban egyetlen himlőesetet sem jelentettek be. Ez idő szerint immár csak egyetlen egy ház van egészségügyi rendőri felügyelet alatt, amelyben annak idején himlőbeteg volt.

— Gyógyítható-e az örültség? Az angol frenologiai társaságban dr. Holländer B. érdekes előadást tartott arról a kérdéssel, vajjon az örültség gyógyítható-e múltét utján. Holländer régi, kitűnő elmeorvos hírében áll és már sok eredményt ért el operatív beavatkozással. Javaslat az, hogy ne kezeljék az elmebetegeket óriási kaszárnyákban, hanem minden beteget külön figyeljenek meg az orvosok és aszerint kezeljék. Holländer megállapította, hogy komolyabb esetekben is a szervi betegség gyakran nem az egész agyat, hanem csak egy részét támadja meg. A tünetek a betegség fészke szerint különbözők. Alkalma volt ötven olyan esetet kezelni, amikor a betegség levertségben és melankóliában nyilvánult. A betegek felét megoperálta és paciensei teljesen meggyógyultak. Különösen érdekes egy 16 éves fiú esete, akinek gyermekkorától kezdve erős hajlama volt a hazudozásra és lopásra, folyvást veszekedett és egész családját szerencsétlenné tette. Menetel idősebb lett, annál veszedelmesebbé vált és dr. Holländer operatív beavatkozást ajánlott. A középkoponyából akart egy darabot kivágni és ezt az operációt sikeresen végre is hajtotta. Az operáció közben a koponyán régi sérülések nyomát találta. Holländer a csontdarab eltávolítása után bevarrta a sebet, a seb begyógyult és a fiú ma fizikailag és szellemileg teljesen egészséges.

— Rendőr és ujonczok harca. Tegnap délután a Mária Terézia-laktanya előtt Szabó XI. József rendőr egy duhajkodó ujonczot akart előállítani. Sturm Rezső szintén bevonuló ujoncz társa védelmére kelt, felizgatta a kaszárnya előtt álló ujonczokat, akik a rendőrré rontottak. A rendőr látva, hogy veszedelmes helyzetbe került, kardot rántott és a leglármásabb támadóját, Sturm Rezsőt kétszer fejbevágtá. A támadók ellen megindították az eljárást.

— A szérlámos ügyök. A rendőrség most a szérlózsza minden irányában keresteti Dévai Imre magánhivatalnokot, aki valamikor a Foncière biztosító-társaságnál volt alkalmazva, de onnan elbocsátották. Dévai a minap beállított Justh József földbirtokoshoz és a Foncière biztosító-társaság ügynöke gyanánt mutatta be magát. Közölte, hogy ő tudja, hogy a földbirtokosnak százötvenezer koronát érő biztosító-kötvénye van a Foncière társaságnál. Ő, ugymond, kieszközli, hogy az intézet visszafizeti a pénzt, de a közbenjárásért hater koronát kér. A földbirtokos, aki örült az előnyös üzletnek, gyanutlanul átadta a hater korona proviziót, mire Dévai elment s többé nem mutatkozott. A földbirtokos várta egy ideig, aztán utána járt a dolognak, s amikor rájött, hogy csalóval volt dolga, feljelentést tett a rendőrségen.

— A brisztoli vasúti katasztrófa. Az angol kereskedelemügyi miniszter vizsgálatot indított a tegnapi vasúti katasztrófa ügyében. Lloyd Georges kereskedelmi miniszter is megjelent a mai kihallgatásokon. A váltódörök azt vallják, hogy a kisklont északnyugati expresszvonat kétféle jelzést kapott. A vonatvezető azt állította, hogy a vonat óránkénti 50–30 angol mérföldnyi sebességgel haladt. A fékezés nem járt eredménnyel.

— Hogyan fogták el az Atlantica sikkasztóját? Érdekes a körülmény, ahogyan Mocsáry Ödön, az Angol-Osztrák Bank sikkasztóját, kedvességével, Markovics Jolánnal Berlinben elfogták. A rendőrségnek ugyanis Münchenig sikerült a sikkasztó szerelmes pár szökésének útját megállapítani, itt azonban nyomuk veszett. A véletlen aztán árulójukká lett, Markovics Jolán ugyanis nővérének, Gara Izsónénak a következő levelezőlapot küldte Drezdából:

Kedves Malvin!

Ma reggel hét órakor érkezünk ide. Itt maradjunk két napig. Igen jól érezzük magunkat, amit neked is szívből kívánunk. Csókol Ödön, Hotel Imperial.

Ezt a képeslapot a rendőrség elfogta és nyomban táviratozott Drezdába, ahonnan az a válasz érkezett, hogy a keresett pár Berlinbe utazott. Itt csakugyan megtalálták Mocsáryt és kedvesét. A sikkasztott pénzből háromezernyolcszáz koronát találtak a leánytól. Az Atlantica és az Angol Osztrák Bank-nál rovincsolást rendeltek el, mert az a gyanu, hogy Mocsáry Ödön már azelőtt is követelt el a két intézet kárára hasonló sikkasztást.

— Az egyetemen minden csendes. Az utóbbi napok zavaros eseményei után ma végre teljes a nyugalom a budapesti tudomány-egyetemen. Az egyetemi tanács rendelete alapján a központi egyetemre csak azokat a hallgatókat bocsátották be, akik személyazonosságukat leczkekönyvükkel igazolták. Az ellenőrzést az egyetem kirendelt tisztviselői végezték. Az előadások mind a négy fakultácson rendben folynak. Dr. Píklér Gyula egyetemi professzor, aki nek órai alatt történtek a tüntetések, egyelőre szünetet tart és csak október 25-én kezd meg előadásait.

— Büntetések a vasúti sztrájk után. A nagy olasz vasúti sztrájk véget ért, de a következményei — ugylátszik — el nem maradnak. Az Államvasutak igazgatósága megtorlásra készül s ma bírósággá alakult át, hogy a sztrájkban résztvevő vasútiakra büntetéseket rójjon ki. A vasutasok dolga nem jól áll, mert az összes újságok hangsúlyozzák a sztrájkoló vasutasok megbüntetésének a szükségességét.

— Idill az Eötvös-utcában. A város kellő közepén, kétszáz lépésnyire az Andrássy-utól az Eötvös-utca egy füres telkén egy kovács fitott tanyát. A lakók természetesen nem örülnek a jövevénynek, aki reggeli öt órakor kezd a kalapálást és zörög-kalapál egész nap. A hihetetlen zaj még a kisebb kellemetlenség, sokkal nagyobb annál, hogy a kovács naphosszat lovakat patkol és az égett köröm szaga szinte lehetetlenné teszi a tartózkodást a környéken. Panaszos leveleket kaptunk, amelyek mind arról szólnak, hogy a közeli lakók nem léphetnek az ablakhoz, nem nyithatják ki ablakaikat, nem alhatnak nyugodtan, mert megzavarja őket a dörömbölő kovács. A környékbeli lakókat elkészeríti ez a kellemetlen szomszédság, amely nyáron csöppent kőzük, olyankor, amikor a legtöbb ember távol volt és nem tiltakozhatott a jövevény ellen. Magunknak is volt módunkban, hogy meggyőződjünk a szomszédság kellemetlen voltáról és úgy véljük, hogy eféle telep tényleg nem való a város kellős közepére. Sehol, semmiféle világvárosban nem engednék meg, hogy ekkora zajjal, füsttel és büzzel járó foglalkozásokat lakóházak közt üzzenek mert lehetetlen, hogy egy ember száz meg száz adófizető polgárt zavarjon kényelmében, nyugalomban és pokollá változtassa otthonát. Az ilyen telepnek a város határában a helye, annál is inkább, mert semmiféle üzleti érdeke nem kívánja meg, hogy itt tartózkodjék a város közepén és rontsa a levegőt. Fölhívjuk a városi hatóság figyelmét erre az ipartelepre, hátha indokoltnak találja panaszunkat és intézkedik, hogy a kovácsműhely távolabbi vidékre költözzék, ahol senkit sem zavar.

— A hóhér dolgozik. A tömeges kivégzések egyre sürűbben fordulnak elő Oroszországban. Ha a tudósításokon átfutunk, amelyek Oroszországból érkeznek, azokból az a sötét nézet szűrődik le, hogy ott a hóhér a legkeresettebb és legelfoglaltabb egyéniség. Egy Rigában megjelenő szociáldemokrata újság egy munkás levelét, aki foglya volt a rigai központi börtönnek és napról-napra látta a kivégzéseket, közli. A levélnek különösen ez a passzusa jellemző:

Egyre-msára hozták az új foglyokat és helyet kellett csinálni, ezt a rettenetes munkát pedig az ugynevezett tábori bíróságok szinte kísérteties gyorsasággal végezték. A vádtól a halálos ítéletig nem télt el több, mint egy nap és egy éjszaka. Mult éjjel végezték ki Kalmin és Lintics elvtársakat. A börtön ablakaiból idelátszik a temető, apró lámpák lángja boldog nyugtalanul ide-oda a vaksötét éjszakában. Rabok hirtelenében sirt ásnak. Közben világosodik, a sir kész, a teret lassankint katonák foglalják el és végre az áldozatok is feltűnnek. Kozákok jönnek. A látvány egyre szívetűpőbb lesz. Egy pár válogatott börtönőr megragadja az áldozatokat és egymásután kötik őket a czölöpökhöz. Az áldozatok hurezolása és odakötözése csak néhány percig tart, aztán zsákot huznak a fejükre. A börtönőrök félrelépnek és felhangzik a kiáltás:

Le a zsarnoksággal. —

A többit a vezényszó fojtja el. Sortűz dördül, az áldozatok összeesnek. Aztán leszedik a holttesteket és egy gödörbe dobják. Végre! A hős katonák eltávoznak így megy ez két év óta majd mindennap a czár börtönében.

— **Délfranciaországi árviz.** Etienneből jelentik, hogy miután a Mignon folyó, a Loire mellékfolyója, folytonosan emelkedőben van, a Loireben is több méterrel magasabb lett a vízállás. A Haute Loire departementben az elárasztott síkvidék valóságos tóhoz hasonlít. Alaisból és Grenobleból szintén nyugtalanító táviratok érkeznek. Alais mélyebben fekvő városrészeit a legnagyobb veszély fenyegeti. Grenoble környéke a tegnapi zivatar után nagy pusztulás képét nyújtja.

— **Betörés egy ifjúsági körhelyiségbe.** Selmezbányán nem mindennapi bűneset történt. Az ottani ifjúsági kör helyiségébe betörték s a pénztárból ezernégyszáz koronát elloptak. A rendőrség megindította a nyomozást, a tettest azonban nem kerítette még elő. Mindössze annyit állapított meg, hogy a bűnös olyas valaki, aki a viszonyokkal teljesen ismerős. Maga az ifjúság sem zárja ki az eshetőséget, hogy a diákság egyik tagja lehet a tolvaj, mert, mint Selmezbányáról jelentik, gyűjtés után akarja az eltüntetett pénzt összeszedni az ifjúság, mert röstell, hogy akadt sorában valaki, aki ennyire megfélemedezett magáról.

— **Tizennégy éves gyilkosnő.** München közelében a napokban több olyan bűnesetet fedeztek fel, melynek elkövetője egy tizennégy éves leány. Néhány nap előtt hirtelen meghalt Pichler Péter nevű tizennégy napos fiú. Miután alapos volt a gyanu, hogy a gyermek nem halt meg természetes halállal, az ügyészség elrendelte a holttest exhumálását. A vizsgálat aztán kiderítette, hogy a gyermek fejét hajtüvel szúrták keresztül. Schnell Ida, a gyilkos leány kezdetben mindent tagadott, később aztán bevallotta, hogy nemcsak a kis Pichlert, hanem még négy gyermeket ölt meg hasonló körülmények között. A vizsgálóbíró elrendelte rögtön a gyilkos leány letartóztatását.

— **A halottak ünnepe.** A budapesti egyetemi ifjúság az idén is kegyelettel fog áldozni november elsején, halottak napján, elhunyt jeleseink emlékének. Az ifjak kivonulnak a Kerepesi-úti sírkertbe és beszéd kíséretében megkoszorúzzák a sírokat. Az ifjúsági egyesületek a jövő héten értekezletet tartanak e tárgyban, melyben kijelölik az ünnepi szónokokat. A székesfőváros tanácsa az idén is gondoskodik elhunyt nagyaink sírjainak feldíszítéséről és erre a célra több ezer koronát szavazott meg. Egyben megbizta az Entreprise des Pompes Funébres intézetet, hogy gyászpompával lássa el Kossuth Lajos, gróf Batthyány Lajos és Deák Ferencz sírját. Az Entreprise felékesíti ezeken kívül a székesfőváros egykori nagy férfainak és jövevényeinek sírját is. A temetőn már is meglátszik november elsejének közeledése, tatarozák, javítgatják a sírok zöld gypét.

— **Aradások.** A felhőszakadástól Dél-Skóciában nagy áradások vannak és a kár a földéken és a juhnyájakon igen nagy. A pályatestek alámosása következtében a vasúti forgalom helyenként szünetel. Néhány glasgovi közúti vasútvonal hat méternyre víz alatt van.

— **A közös konyhák.** Majdnem utópiának látszott a közös konyha intézményének eszméje s úgy látszik, mégis meg fog valósulni. Szegeden körülbelül száz főre menő társaság tartotta az „Otthon” termében a szegedi közös konyha alakuló gyűlését. A nagyfontosságú intézmény, mely már sok magyar városban eredményesen működik, mint korlátolt felelősségű szövetkezet végleg megalkult. A tervezet szerint összesen 100 adagot lehet a közös konyhánál jegyezni. Eddig 93 adagot jegyeztek. A gyűlés végleg megállapította az alapszabályokat és a konyha-kezelési szabályokat. Megállapították, hogy egy adagban egy kiló húst, egy és két tized liter levest, másfél liter főzeléket, ugyanannyi főtt tésztát vagy hat darab sült tésztát és hat darab főzeléket ad a konyha. Naponként három tál ételt, kétszer hetenként négy tál ételt fognak kapni s mindezt 75 koronáért havonként. Trencsében a nagy drágaság következtében a közönség közös polgári konyha felállítását határozta el, a melyre az előkészületek már nagyban folynak.

— **Előkelő rabló.** Belgrádból szenzációs botrány hírét közli tudósítónk: Arga Alaventics, a sábai puccs alkalmával agyonlőtt R. Alaventics fivére, a Stampa mai számában nyílt levelet tesz közzé, a melyben megvádolja Zerovics Mihály volt városi prefektust, hogy közvetlenül prefektussá való kinevezetése előtt betört az Imperial-fogadó egy külön helyiségébe, ahol hazárdjáték folyt és az asztalról az ott heverő pénz nagy részét felmarkolva,

elrohant. A rablót, aki akkor zsákmányával a hotel egy külön helyiségébe futott, üldözőbe vette Pecsicska Duka ezredes, utól is érte és visszakövetelte a pénzt, de Zerovics kést rántott elő és leszurással fenyegette az ezredest. A nyílt levél azzal végződik, hogy a kérdéses játszó társaság valamennyi tagja kész esküvel bizonyítani a rablást.

— **Dühöngő elefánt.** A hamburgi állatkertben egy most érkezett elefánt ormányával a földhöz sújtotta, aztán agyontaposta ápolóját.

— **Az automobil.** Még tíz év előtt ritkaságszámba ment az automobil, most pedig lépten-nyomon találkozzunk vele nemcsak a személyszállításban, hanem a teherhordásban is. Érdekes jelenség, hogy 1902-ben az Egyesült-Államok alig készítettek néhány autóbilt és most ok állanak az autóbiltkészítés és használat legmagasabb fokán. Az autóbilt a francziák hozták divatba; 1898-ban már 1631 gépet állítottak elő, háromszor annyit, amennyit Angol- és Németországban készítettek. A múlt évi statisztikai kimutatás szerint Franciaországban 55.000 autóbilt gyártottak, Angolországban 27.000-et, Németországban 22.000-et, Belgiumban 12.000-et, Olaszországban 18.000-et és az Egyesült államokban 58.000-et. Belgium és Olaszország 1901-ben kezdték meg az autóbiltgyártást; kezdetben alig 3-400-at készítettek és rövid öt év alatt rendkívül fellendült az autóbilt-iparuk. Olaszország teherhordó autóbiltjai vetekednek a német gyártmányokkal. Ausztria és Magyarország, dacára sok vas- és acélgyárainak, eddig nem készített egyet sem. Az országban járó autóbiltok mind külföldről, leginkább Franciaországból kerülnek forgalomba.

— **Nagy czégbukás.** A hamburgi rébi patriczius czégek egyik legrégebbike, Haller Soehle et Comp., amely főleg bank- és ércüzletekkel foglalkozott, fizetéseképtelen lett. Az eset igen nagy feltűnést kelt, mert a cég hitelét a legutolsó ideig megingathatatlanul hitték és váltói elsőrendűek voltak. Hamburgi és egyéb német pénzügyeseknél a cégnek 15 millió márkányi váltói vannak. Hír szerint legutóbb telekvásárlásokban, cementgyárak alapításában és érc-részvényekben a cég rengeteg veszteségeket szenvedett.

Az értéktözsde nagy megdöbbenéssel fogadták a Haller, Soehle & Comp. cég fizetéseképtelenségét, amelyet a vörösréz árának rohamos hanyatlása okozott. Beszélik, hogy két hét előtt Berlinben már nem fogadták el a cég váltóit. Az itteni piac erősen érdekelve van, mert a cégnek 15 millió márkányi váltója forog.

A hamburgi Haller-Soehle-cég spekulációkkal foglalkozott és nagy veszteségeket szenvedett a londoni és a new-yorki vörösréz piacon. A bécsi Haller & Soehle érczárú céget nem érinti a hamburgi cég fizetéseképtelensége.

— **Legények és csendőrök harcza.** A szabolcs-megyei Kállósejmen községben Pál Ferencz 25 éves legény itasan beállított Stark korcsmároshoz és bort követelt s mivel követelése eredménytelen maradt, másodmagával megtámadta a korcsmárost, ki hamarosan a faluban szolgálatot teljesítő két csendőrt küldött. A csendőrök békítő szavai dacára a legények velük is szembezártak s csak nagy nehezen lehetett őket a község házára vinni. Itt Pál Ferencz hirtelen nekiugrott Sarudi csendőrvezetőnek, megütötte azt, ruháját letépte s a kardját is megragadta, mire a veszélyben levő őrsvezető önvédelemből kardjával melleszúrta a legényt. Mire a járási orvos Nagyállóból a helyszínére érkezett, meghalt a csendőrök visszavonultak a városházára, mire a község legényei a község háza elé vonultak és zajongtak. Nagyállóból, Nyiregyházáról és Nyirbátorból csendőrség ment Kállósejmenbe a nyugalom helyreállítására.

— **Elégett község.** Jankaház nagyközségben ma reggel tíz támadt és a nagy szélben a község nagy része lángokban állt. Eddig elégett 40 ház, a község háza, az iskola és a jegyzői lak és sok melléképület. A kár igen nagy. A tűz még éjjel is tart. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Rendőri hírek. Elített leánykereskedő.** Singer Adolf zongoramester felesége, született Weisz Lina asszony, nem érte be a szerény jövedelemmel, amit férjének a zongoratanítása hajtott a konyhára, hanem mellékjövedelem után nézett. A legalkalmasabbnak találta arra a leánykereskedést, mely szép hasznót is hajtott a bűnös szónoknak. De legutóbb a keleti pályaudvaron rajta csípték, a mikor éppen két leányt akart Fiuméba vinni, hogy ottan tulajdon rajtuk. A VII-ik kerületi kapitányság ma foglalkozott Singerné ügyével és leánykereskedés miatt öt napi elzárásra s száz korona pénzbüntetésre ítélte. — **Zugbuk-**

meke. Löw Ödön könyvelő az Elite-kávéházban zugbukmekereskedett. Hálomszámba fogadott el tétet, míg a rendőrségnek be nem sugták a dolgot és a detektívek le nem fűlelték. A tilosban horgászó sportférfit ma a rendőrség öt napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. — **Élet-unt emberek.** Grünhut József kereskedőségét ma reggel a Zöld koszoru-szállóban föbelölte magát. A mentők a Rökus-kórházba vitték a sebesült embert. — **Závorszky János** könyvkötősegéd ma reggel a Batthyány-tér közelében a Dunába ugrott. A közelben lévő hajósok kimentették és az irgalmasok kórházába szállították. — **Eltűntek.** A rendőrség ma a következők eltűnését jelentették be: **Saphir Rózsa** pinczérleány (lakott Hajós-utca 11.), **Krausz Jenő** nyomdászinas (Gróf Zichy Jenő-utca 39.), **Szabó Béla** tanuló (Ferencz-utca 11.), **Nimcsovics Gergely** kereskedőségét (Vármegyey-utca 9.), **Dvorzák Ferencz** asztalos (Ráday-utca 12.)

— **Féltáru-jegy váltására jogosító igazolványok kiállítására.** Az állami és törvényhatósági tisztviselők és nyugdíjasok részére féltáru vasut-jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok a jövő évre október 15-étől kiállítatnak. A jelenlegi igazolványokba kapcsolt arczképek az új igazolványok kiállításánál nem használhatók, mihez képest minden egyes igényjogosultnak új arczképet kell beküldenie. Az arczkép az előlap alsó szélén (magán a fényképen) az arczképen ábrázolt egyén által névaláírásával ellátandó. Az igazolványok kiállítására egyedül a magyar királyi államvasutak igazgatósága illetékes, miért is a kezelési illeték fejében igazolványonként fizetendő egy korona postautalvánnyal a magyar királyi államvasutak főpénztára címére (Budapest, VI., Andrássy-ut 75.) küldendő. A postautalvány szelvényen az összeg pontosan megjelölendő.

FERENC JÓZSEF KESERŐVIZ
páratlan
HASHAJTÓSZER

x **Zászlók, czimerek,** minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. sz. Árjegyzék ingyen.

x **Fodor-féle vívőterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vívásra.

x **Valódi brilliáns ékszeres,** ezüst evőeszközök, nászajándékoknak való disztárgyak tulhalmozott raktár miatt előnyös részletfizetésre is kaphatók feltűnő olcsó áron Polgár Kálmán órásmesternél, Budapest Erzsébet-körút 29. sz. 2000 ábrás nagy képes album-árjegyzéket kívánatra bárkinek díjtalan és bérmentve küld a cégvezetőség.

x **Ha azt akarja,** hogy izmai rugékonyak, bőre minden kiütéstől mentes tiszta és üde legyen, használja az Alföldi fehérceresztes Sósorszeszt, melynek hatása csodás és mesés.

x **Nemzeti gyász-zászlók és fekete szövet méterenkint 1 korona** Linhart festő és diszítőnél, Hunyadi-u. 27. sz.

x **Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

x **Bölcsek,** akik messze keleten is használják a világhírű Alföldi fehérceresztes Sósorszeszt, a csodálat és elismerés hangján hirdetik hűveiknek annak sokféle és eredményes használatosságát. Készíti az Első Alföldi Cognacgyár r.-t. Kecskeméten.

A párisi szezon.

Páris, október közepén.

A legelső színházi város — irodalmi és művészeti szempontból — ma már Berlin. De a legkülönösebb, legigazibb színházi közönség még mindig Párisé. A leglátásabb érdeklődés nemcsak a kulisszák elé, hanem a kulisszák mögé és a színház embereinek magánéletébe is, Párisban vezet. Igazi színész-kultusz ez, a legostobább fajtából, kritikátlan és igazi értékeket elhanyagoló, egyszóval tulajdonolyan, aminőtől mi Budapesten óvunk a közönséget. Hozzá kell ehhez tennünk azonban, hogy Párisban a kultusznak ugyanilyen tárgya az irodalom, sőt a képzőművészet is.

Ez a kultusz nem a művészeti értékek, hanem az emberek felé, a művészetek primadonnái felé visz. A darab mind alárendeltebb fontosságú a közönség szemében és a színészek nevét mind nagyobb betűkkel nyomják a színlapon. A színházi műsor legfőbb célja, hogy a női-, de férfi-színészek arczképét is adja. Egy-egy kedves színészfiú, vagy szép és gazdagon öltözött színészlány egészen határozottan meg tud menteni akár milylen darabot.

A színész, mikor valami hatásos, vagy legalább formailag gömbölyű frázisa akad, a színpad elejére lép és belekiáltja a nézőterbe. Aztán

főlnéz a karzatra és várja a tapsot. A leggördülőbb előadás rendezői programja is időt enged ezeknek a közbülső tapsoknak. A legkomoiyabb jeleneteket is megszakítja, tapsol, ha a színész bejön, tapsol, ha jobbféleken távozik, mindig tapsol a világnak ez a legraffináltabb, mégis legnagyobb színházi közönsége.

Sohsem konstatáltam ezeket oly élénken, mint az Antoine színháza legutóbbi főpróbáján.

Az új igazgatónak, Gémier-nek első premijéje volt ez. Mikor Antoine maga a tavalyi szezon végén az Odeon igazgatójává lett, ünnepléses kibékülést rendezett egykori munkatársával, akit egyedül itélt méltónak öröke átvételére. Gemier nagyon rutinált rendező és egyike a legnépszerűbb színészeknek, aki az első premier alkalmából a maga színészi népszerűségét is harcba vitte.

Hát ebben az egykor forradalmi színházban, melynek erkélyére Ibsen, Beque, Balsac, Flaubert és Tolstoj neve van felírva, két nagyon polgári és nagyon langyos darabbal kezdte meg működését az új igazgató. Az érdekesebbik, vagy legalább hatásosabbik, Sabattier drámája: a „La sacrificiel”, afféle ibseni alluziókat hordozó „Aufklaerungs-Drama”, csak hogy nagyon szűk, polgári perspektívákkal. Arról szól, hogy egy parvenü házaspár elhanyagolja azt a lányát, akit még a sötét nyomor idején hozott világra. Ő mindig az áldozat a többiekkel, a jólétben születettekkel szemben. Végül az áldozat fellázad és a kötelező „nagy jelenet” után elhagyja a szülői házat. De még ezt is merészen találta a szerző és az utolsó felvonásban közmegeledésre szülői karjaiba vezeti vissza a leányt.

Ebbe. Ebből a hangnemből két darabot, összesen hat felvonást hallgatott végig a nyilvános főpróba közönsége esti fél kilencztől éjjeli fél egy óráig. A főpróba itt teljesen az előadás jellegét viseli. És a derék közönség még az utolsó felvonás után is lelkesen tapsolt és lelkesen megtapsolt végéig hat felvonáson át minden frázist, minden be- és kimenetelt. És eszébe sem jutott követelni valamit — az Antoine-tradíciókból.

Az elegáns Vaudeville-ben is sok taps hangzik mostanában bizonyos „társadalmi előítéletek” dörgető frázisok nyomán.

Százötvenévesztől játszó itt Pierre Wolff, a nálunk is jól ismert Pierre Wolff darabját: a Le ruisseau-t, a „Pocsolyá”-t. A cím nem is kevésbé találó. Moesár-illatú ennek a darabnak az egész milieuje és összes forradalmi sark-igazságai.

Cocotte-dráma. Nem hittem volna, hogy Dumas fiús óta Maupassant-i raffinement nélkül még merik érinteni ezt a téma-kört.

És mily érzelmességgel! A Kaméliás hölgy vízenyös tendenciái cinikus alapigazságok „A pocsolya” frázisaihoz mérten.

Egy éjjeli mulató mélyén nyílik a lánvirág — a mulató mily kitűnő alkalom polgári idegeket ingerlő milieu-festésre! — a kis cocotte, aki még — de igazán! — csak kezdő e tiszteltreméltó metiern. A kezdő zavara oly megható, hogy egy igen előkelő szellemű ur, fésű, feleségül veszi — ugye lehet csak balkézről — a kis nőt. Mikor pedig barátai egy elrejtett fürdőn rábukkannak az idilli párocskára, a festő mázsás igazságokat vág a társadalom fejéhez. Az előítéletekről, az álerkölcsről . . . stb.

Párisban pedig, Párisban még mindig megtapsolják ezeket a sarkigazságokat. A színész a színpad elejére lép, belekiáltja őket a nézőtérbe. Aztán főlnéz a karzatra . . .

Az Odeonban már régóta egyfolytában Lear király „megy”, Antoine-i szcenariával.

Itt igazán csodát tud a forgó-színpad. Jelenetekkel találkozunk, melyekről egészen elterelte már a figyelmet a rendezői kék czeruza. Minő találkozások! Bódító elgondolni, mennyitől fosztotta meg a színpadot évtizedekig a nyomorult fizikai „lehetetlenség”, melylyel Shakespeare fantáziája nem tudott számolni. Mily pompás természetességgel bontakoznak így egymásután a jelenetek, a színek . . . Akármint mondjanak a színpad benfentesei, — hóhércmunka minden vonás, melylyel az írón erőszakot tesznek.

A díszlet önálló értékű piktúra. Nagy, dekoratív vonalakba, dekoratív foltokat foglaló. Csupa nagy lendület, semmi nevetséges aprólé-

kosság, melyet a színpad perspektívája úgy sem enged érvényesülni. A jövő díszlete, aminőt mindig sürgettem.

Látom a jövő rendezőjét, akinek talán legelső sorban is — festőnek kell lennie.

Nagy Mimi Pinson-ünnep a Grand Palaisban.

Kis masamódok, Mimi Pinsonok énekelnek, táncolnak és szavalnak. Egész Páris itt van. Vagy legalább is: tizezer ember egy rajban. Lázás érdeklődés. Még ez is esemény itt. Nálunk úgy hívják az ilyet, hogy: konzervatóriumi vizsga és jaj be unalmas.

A Mimi Pinsonok pedig énekelők, tánczolók és szavalók, nem éppen Venus kegyeltjei. Általános vonásuk, hogy csunyak. Nagyobbreszt. És lesimitott hajjal szavalják a „Farkas és a róka” című épületes költeményt.

Azokra a Mimi Pinsonokra gondolok, akik a Boulevard St. Michelen dalolnak és táncolnak és majd felvetik az utczát. Nem lesimitott a hajuk és veszettül csinosak. És a diájkjuk karián inzultálnak békés nyárspolgárokat.

Bárdos Artur.

Réni magyar czimerképek.

Budapest, október 17.

A történetírók és heraldikusok már régóta egyetértenek abban a felfogásban, hogy Magyarországon a czimer sohasem volt feltétlen kelleke és így kétségtelen bizonyítéka a nemességnek, más szóval: nagyon sok nemeknek nem volt czimere és megfordítva: nem nemeseknek czimerük volt. A közfelfogás azonban sehogysem tudja magáévá tenni ezt a ma már minden kétségen felül álló tényt és máig azt hiszi, hogy akinek nemessége van, annak már egyuttal nemesi czimerének is kell lennie és megfordítva. Pedig hát a dolog nem így áll. Már a XIII-XIV. századokban annyira elharapódzott a czimerok jogtalan használatának a szokása, hogy Zsigmond király czimeradományozási okleveleiben rendszerint kijelenti: „A törvényes jogu nemesség éppen úgy a királyi trón fényéből ered, mint a napból a sugarak és minden nemesi jelvény forrása a királyi felség, úgy, hogy másolt ilyesmi nem erédhet, csakis a királyi tróntól.” Később pedig nem ritkák az olyanok javára szóló czimeradományok sem, kiknek nemességük nem volt, bár eleinte csak olyanok részesültek czimeradományban, kik nemesek voltak s a czimerképek adományozása rendszerint a czimerszerző által bemutatott tervezetnek megfelelően történt.

Ezek az eddig ismert legrégebbi czimerképek érdekes bepillantást engednek az akkori társadalmi állapotokba és művelődéstörténeti viszonyokba. A czimerszerzők foglalkozásuk vagy élethivatásuk köréből választottak maguknak czimerképet, melyek olykor — egyéb történeti adatok híján is — valóságos krónikái a kornak, melyből származnak.

Zsigmond királyról tudjuk, hogy uralkodása elején különösen az idegeneket pártfogolta és uralkodásának második felében nagyobb utazásokat tett Aragóniába, Francia- és Angolországba. Ezekben az országokban a nemességnek ekkor már fényes czimereik voltak s épen olyan előkelő szerepet játszott a nemzet történetében, mint nálunk, akár magának Zsigmondnak uralkodása alatt, mikor attól sem riadt vissza, hogy magát a királyt is elfogja (1401). A király kíséretének azonban ekkor még csak kis számban lehetett czimerük. Épen ezért is olyan bőkezű Zsigmond még külföldi utazása alatt is az armálisok osztogatásában. A magyar nemesség — kísérete — külső fényben se maradjon mögötte az idegen nemességnek, adott tehát czimert, akinek csak tudott: ötvenévi uralkodása alatt legalább is nyolczvanat.

Érdekes ezek közül a királynak sorrend szerint mindjárt negyedik armálisa, Eresztvényi Ferencz, a király csakácskája. A királyról azt az adatot is feljegyezte a krónika, hogy nagyon szerette a jól elkészített halat. Eresztvényi uram, úgy látszik, kitűnően érthetett a halsütés mesterségéhez, mert 1414. maga kérte a királyt, hogy nemességéhez

czimert is adjon: lángon sült feldisztított, nyárson forgó halat. A király természetesen teljesítette hű szakácsa kérelmét és Eresztvényi Ferencz tetszelgett magának fényes czimerében.

Hasonló ehhez Zsigmond király borbélyja, zágrábi Dabi Mihály czimerének története is. Dabi a felség udvari borbélyja volt és mint még csak kevéssel is ezelőt, nemcsak a szappanozáshoz és hajnyíráshoz, hanem a foghuzáshoz, érvágáshoz, köpülőzéshez stb. is értett. Végre is a király fogai sincsenek bebiztosítva a megromlás veszélye ellen és amikor egyik zápfoga már nagyon türehetlenül kezdett fájni, rábizta magát — udvari borbélyára. Dabi uramnak meggyült a baja Zsigmond fogával, de — úgy látszik — mégis szerencsésen végzett vele és hamarosan kirántotta a felség szájából. Legalább ezt bizonyítja 1430. kapott czimere: három zápfog, fölfelé álló gyökerekkel (tehát a fog valószínűleg felső fog volt), a sisak fölött pedig a koronából egy kar emelkedik ki, mely ujjai között szintén három-gyökerű fogat tart.

Vannak e czimereknél „szebb” példák is a Zsigmond-korabeli czimereknél. A Kőszegi és Komjáthy-családnak 1415-ben adományozott czimerében a buzakévt tartó kar és kard valószínűleg azt jelenti, hogy a czimerszerző békében földmivelő, háboruban pedig katona volt; Zemplényi Dávid, aki 1418-ban kapott czimert, minden valószínűleg solymár volt; Pyber Benedek (1476) molnár-czimerében fogas malomkerék; Hradnai Holy Pál (1488) czimerében kévén álló kakas, szintén földmivelő stb.

Az ugynevezett beszélő-czimereknek harmadik fajtát azok a czimerek képezik, melyek a czimerszerző élete történetének valamiféle nevezetesebb, vagy emlékezetesebb epizódját szemléltetik. A Vay-család czimere (1418.) egy vadászati jelenetet ábrázol, a Leszteineri-család czimerében (1422.) nyíllal átütött láb fordul elő, a Szele-család czimerében (1431.) pánczélos kar, a Kistárkányi-családjában (1434.) férfi ágaskodó farkassal, melynek szügyét kard döfi át, a Dombay-család czimere (1506.) a czimerszerző kardjával egy törököt üt le.

Hogy ekkortájt körülbelül minden czimernek megvolt a maga jelentősége és a czimerszerző valamely eseményével való kapcsolata, kitűnik az eddig ismert első hivatalos czimermagyarazatból, melylyel ugyancsak Zsigmond idejéből a Kölkedti-család czimerében (1429) találkozunk. A czimerképek jelentőségét nagyjában így írja körül maga az oklevél: a czimerben a saskarom azt jelenti, hogy amit az alázatosság és vitézség karmaival egyszer megmarkolt a család, azt meg is tartja, a saslábat átfuró nyíl: a kísértéseknek és balszerencsének a szimboluma, mely a családot földözle; a sasszárny a vágy, mely a család tagjait erényeik gyakorlására ösztönözte. Ime tehát már Zsigmond egyik armálásában „megjelent az első bölcselő”, ki a különféle czimerképek értelmének a hivatalos jellegű magyarazatot megadta.

A régebbi heraldikusok körülbelül szintén ily biztos alapon kezdték bonczkés alá venni a czimerképeket. Hozzávetőlegesen ezt az eszmemenetet követték. Miután a legerősebb, a legbátrabb, a legelszántabb állatok egyike az oroszlán, a czimerben az oroszlán a czimerszerző bátorságára, hősiességére, vakmerő elszántóságára, a kutya hűségére, a félhold a keresztsháborukra, a fekete paizs gyászra, stb. utal. A czimerképek eszerint valóságos szimbolumok, más szóval: emblémák.

Csak hogy e tudákos czimermagyarazat nem mindenütt foghat helyet. Nagyon sok családnál még a családi hagyományokban (melyre egy alkalommal még visszatérek) sem találunk támpontot a czimerkép értelmének, jelentőségének megfejtésére. Nem szabad tehát már olybá venni minden czimert, mintha a benne előforduló czimerképek feltétlenül meglenne valamely szimbolikus értelme, viszont nem lehet letagadni azoknak a személyi vonatkozását minden czimerre nézve. Az igazság ebben a kérdésben is a középben van: a czimerfestő, vagy szabatosabban szólva: a kancellária többnyire élt a kínálkozó alkalommal, ha valakinek szimbolizált czimert adha-

tott és a
merit, mel
tük vala
állit, de a
ilyen jele
Farkas, a
török a
család ne
De r
volt a gy
már nem
ségig me
kozunk. I
de külön
czimerek
Henneber
családok

Az in
ben. De t
zeti irány
keny kis
felborulna
törnek.

Hol v
jon, utat
ha utánoz

S am
divatot, —
idegen m

Egy
külföldi d
hatatlan r
vid időn l

Hiszte
volna —
ellensulyo

tálni, min
gában, min
itt s amit
sza többet
de drágab

Egy
fel benne
ifju hőszs
rült, szer

Ha j
hogy tets
a német,
becsültük

tottak nel
nagy, mű
munkát

Egyil
ban a mo
de nagy.

Játszta R
nyes ter
alatt olda

A kr
osztályr
a „mi gy

akarta ta
lulni val
gyalulták

Aki
el lehet r

osztatlan
nem rivá

Ha ugyan
lált, az é

Az A
az iskolá

el, mert
ingadozó
tulról tá
mesterek

tott és a czimerszerzők is örömet kértek olyan czimert, mely nevükkel, foglalkozásukkal, életörténetük valamely eseményével, stb. vonatkozásban állt, de azért nagyon sok czimernek nincs semmi ilyen jelentősége. A holló a Holló, a farkas a Farkas, a huszár a Huszár, a nádas a Nádasdy, a török a Török stb. családok czimereiben szintén a család nevére utal.

De nemcsak nálunk, hanem külföldön is ez volt a gyakorlat. Különösen a német heraldikában már nem is a naivságig, hanem szinte a nevetőségig menő ilyen szimbolizált czimerekkel találkozunk. Rendszerük körülbelül az, mint nálunk, de különösen a czimerszerző nevével kapcsolatos czimerek fordulnak elő sűrűn: Eichmann, Hake, Henneberg, Spiegelberg, Sternfels, Stieglitz, stb. családok czimerei ilyen beszélő-czimerek.

Kempelen Béla.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Színházi levél.

Budapest, október 17.

Az import korát éljük — iparban és művészetben. De talán leginkább a művészetben! Önálló nemzeti irányok helyett külföldi áramlatok hajtják törékeny kis sajkáinkat, amelyek, ha az árral usznak — felborulnak, ha ellene próbálkoznak hajtani — összetörnek.

Hol van az az erőteljes génius, aki irányt szabjon, utat taposson az utána törtetőknak, hogy azok, ha utánoznak, legalább **magyart** utánozzanak?

S amint behozzák a külföldi ingombot, selymet, divatot, — úgy hozzák be a külföldi szindarabot s az idegen művészt.

Egy jeles primadonnának azt mondta, hogy a külföldi dolgok és személyek megadásának egy csalahatatlan receptje van: tedd őket hazaiakká — s rövid időn belül nem kellene az ördögnek sem.

Hiszen mindez nem fájna olyan nagyon, ha nem volna — export! Az ipari, a kereskedelmi importot ellensúlyozza az export. Bár többet tudnánk exportálni, mint importálni. De bezzeg a művészet dolgában másképp van. Amit behozunk, az nem marad itt s amit elvisznek tőlünk, ha jó — nem kerül vissza többet, csak nagy későre, elöregedve, hangtalanul, de drágábban és rátartóbban, mint mikor kiment!

Egy derék nemzeti színházi erő távozásra kelti fel bennem ezeket a reflexiókat. A Nemzeti Színház ifjú hősszerelmese külföldre ment. Fellépése jól sikerült, szerződtek, ott marasztalták s ő — ott marad.

Ha jó: mért nem volt jó nekünk? Ha rossz: hogy tetszettek odakint? Hiszen csak nem bolond az a német, hogy bevegje tőlünk azt, ami rossz? Nem becsültük, nem fizettük meg előggé? Tán nem nyújtottak neki teret? Tán megunt a hosszas várakozást nagy, művészi feladatokra, s elment működési teret, munkát keresni a messze idegenbe?

Egyik sem áll. Fizetése, — igaz, nem állott arányban a mostanival, ha igaz, amit a fáma rebesget, — de nagy, kiváló művészi feladatokra volt hivatva. Játszta Romeót, Hamletet, Adámot, s Bizanczban fényes tere nyílt nagy feladatot, hazai szerző égisze alatt oldani meg.

A kritika, igaz, mostohán bánt vele. Ritkán jutott osztályrészül fővístelen koszoru. De hiszen annyira a „mi gyerekekünk”-nek tartottuk, hogy mindenki meg akarta tanítani valamire, mindenki akart rajta gyakorolni valamit, s megsértették az ambícióját s legyalulták egész — az elevenig!

Aki nálunk az inas-évektől fogva művészkedik, el lehet rá készülvén, hogy csak vén korában fogja az osztatlan elismerés gyönyörét élvezni, mikor már nem rivális s a fogatlan oroszántól az ördög se fél. Ha ugyan nem asszonyról van szó, mert attól, ha jubilált, az ördög is fél.

Az Apelles eszmadiái előállanak, megkritizálják az iskolát, a melybe járt, a melyet mielőbb felejtene el, mert különben felakasztják. Első lépései kell, hogy ingadozók legyenek, mert jobbról, balról, elülről, hátulról támogatják, tanítgatják, taszigálják a hivatlan mesterek, akiknek mindegyike csalahatatlan, — épen

azért egymással homlokegyenest ellenkező tanokat hirdet valamennyi.

Ha aztán a maga lábán próbál járni? Akkor rátámad valamennyi, akkor mind megegyeznek, hogy agyon kell ütni, mert „nem úgy tesz, ahogy mi mondtuk neki”.

Jöjjön csak be külföldről? Lesik a ruhája szabását, a frizuráját, kommentálják minden lépését s még a köhögésébe is belemagyarazzák a stílust, az iskolát. Mert csak egy iskola van, az, amelyet ki-ki magának csinál.

Béregi esetében speczialiter sajnálom a Nemzeti Színház egyik oszlopos fiatal tagját, aki előttünk nőtt föl és nőtt volna még magasabbra, ha nem plántálják át „nagy korában” más földre, amit nem tudom, nem fog-e megsínyleni, mert a költő szerint „lassu hervadás emésztí azt a fát, melyet nagy korában tesznek más földre át.”

Uj életpályát kell kezdenie. El kell felejtene a magyar akcentust, új nyelvet kell tanulnia s ügyelnie arra, hogy meg ne érezzék valahogy rajt a „magyart”, mert az bűn. Nyelvet cseréljen az, — aki hazát cserél.

Lehet, hogy még viszontlátjuk. Hogyan? nem tudom. Ha jól megy dolga — nem látjuk többé soha, csak mint átutazó vendéget. Másképp vagyunk az énekesekkel, meg az énekesnőkkel. Azok visszajönnek, akár elsült a külföldi vállalkozás, akár nem. Jól mondta az öltöztető, akit megkérdeztek, igaz-e, hogy X. nagysága elmegy ki, külföldre:

— Hogy kimenni kimegy-e? — az nem bizonyos. De hogy visszajön — az már bizonyos!

Váradi Antal.

Egy siremlék.

Budapest, október 17.

A mi temetőnk fölöttébb stilszerű elvégződése a mi városunknak és itt való földi életünknek. Ez az egyetlen stilszerűség. Szűkös bérkaszarva, életünk folytatódik a temetőben, egymásmellé zsúfolt sírok szürke köztársaságában, amely hijján van minden művészi szempontnak és hijján minden megnyugtató, kiengesztelő hatásnak.

Hiába sóhajtozunk: ó, Campo Santo, ó, Père-Lachaise, le kell számolnunk ezzel: a temető esztétikájával. Nincs hely, nincs hely itt Budapesten sem lakásra, sem kertre, sem temetőre. Mégis csak igazibb világváros ez, drágább itt a hely, mint a kis Párisban és Londonban, ahol széles utakat szegnek nagy lombos fák, ahol pompás, hatalmas kertekben lehet konstátálni a tavaszt és látni az eget, végül, ahol maguk építette meghitt apró házakról és kertekről álmodoznak a szegény emberek is, a maguk életét élni vágyakozók. . .

Szigoruan sorakoznak egymás mellé a sirglédák, itt a budapesti temetőben, siváran, virágtalanul — mert a virág is nagyon drága itt Budapesten — kietlen obeliszk-sablonok, köztük egy-egy kopott angyal-allegória, mert a halál márvány-angyalait, ah, nagyon olcsón és készen lehet kapni Olaszországban és a Rákóczi-ut külső részén. Ha egy-egy művészi alkotás akad is itt, az sem érvényesül a keret és a tulzufsolttság miatt.

Ezen a szomorú helyen, ahol még temetkezni sem öröm, holnapután egy új siremléket fognak feleplezni: a *Bartha Miklósét*. *Kallós* Ede mintázta és sokszorosan méltó rá, hogy egy esztétikátlan temető során megállapodjunk mellette.

A Hornyánszky Nándort megcsufoló márvány-angyal közelében, Zala Györgynek, Beöthy Ákos sirja fölül természetéből elgondolt és márványban kivitt brutális busuló juhásza (?) mellett kőből való szikla alapon fekszik Bartha Miklós ércalakja. Amint a harcából kidőlt, elterült és csonka kezéből kihullott a toll. Másik kezében zászló, mely halotti lepelként borul végig a tetemen.

Egységes elgondolásában és minden részletében artisztikus alkotás. A középkori vitéz-sírokból termelt az inspirációja és ezekből való nemes egyszerűsége és nyugodt pátosza is. Egyenként finomak a kezek — szimbolikusan finomak ezek a tollat és zászlót markoló kezek — de legfinomabb az arc plasztikája, fölöttük a kiugró érczajmlok

— valami az emberentuliból, a halhatatlanságból. Az arcot még a vér meleg csatornái hálózzák, csak most dől ki ez a harcász, végigvágódott a sziklán és a beesett szemére lágyan, halkán, vékony, pókháló-fátylat borított a halál.

Portré és mégis allegória. A legmélyebbek, mert a legemberibbek közül való. Ezt nem egy ember halála inspirálta, hanem az *ember halála*.

Intim művészet ez. Meg kell állítani az előket, tülekedőket, hogy megértsék a halálnak, a művészet e tragikus forrásának beszédét. Bizonyára ugys sokan fognak értetlenül megállni előtte, kevesvén a Rákóczi-uti márványangyal, a halál bejegyzett allegóriáját.

B-s.

(*) **Operaház.** Uj Toscát láttunk ma Operaházunkban. Szamosi Elza ezuttal először énekelte Puccini borzalmas operájának czimszerepét. Nem azért választotta a művész ezt a szerepet, mintha versenyezni akart volna Krammer Terézzel, aki Toscát nálunk olyan fényes sikerrel kreálta. Amikor szóba került, hogy Szamosi ebben a szerepben is fölléjen, akkor még úgy állott a dolog, hogy Krammer Terézt elvesztjük. Ez a veszély azóta szerencsésen megszűnt, most tehát két Toscánk van, ami nemcsak, hogy nem szerencsétlenség, hanem a műsor biztossága és változatossága szempontjából nagyon előnyös mind a színházra, mind a közönségre nézve. Operánk pedig büszke lehet rá, hogy két oly kiváló művésznője van, aki ezt a nagyigényű szerepet adhatja anélkül, hogy akár az egyik, akár a másik szereposztás az előadás művészi színvonalának rovására menne. Nem fogunk összehasonlításokat tenni a két művésznő alakítása közt. Az természetes dolog, hogy mind Krammer Teréz, mind pedig Szamosi Elza a saját egyéniségét viszi bele a szerepbe és ennek megfelelően egyes részletekben, egyes színárnyalatokban eltérő felfogás jut kifejezésre. De abban megegyeznek mind a ketten, hogy tehetségük és tudásuk legjavát igyekeznek nyújtani és alakításuk bármely színpadnak dicsőséget szerezne. Szamosi Elza sok finom és eredeti vonással tudta érdekessé tenni alakítását. Művészi színezte ki az első felvonásban féltékenységének ébredését és a heves kitoréngis való fokozódását. A szerelmi párdalt pedig oly szépen és annyi szenvedélyvel énekelte, hogy utána nyíltzinen tört ki a tapsvihár. Hasonló sikert ért el a művésznő a második felvonásban a „preghiera” megható előadásával, játéka pedig a Scarpíával való végső jelenetben valóban tragikai magaslatra emelkedett. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy a hangja mindvégig pompásan csengett és szerepének magas fekvésű, részben is teljesen érvényesült, akkor mindenki természetesnek fogja találni, hogy felvonás után újult erővel tört ki a tapsvihár és a művésznőnek számtalanszor kellett a lámpák elé jönnie, még akkor is, amikor már félig leeresztették a vasfüggönyt. Az ünneplésben természetesen része volt *Anthesnek* és *Takátsnak* is. Egyébiránt a közönség érdeklődése aban is kifejezésre jutott, hogy a színházi pénztár ablakára ki kellett függeszteni a fekete táblát, amely tudatta, hogy a mai előadásra elkelt minden jegy.

a. k.

(*) **Fodorné Aranka** Aradon. Fodorné Arankát, az Operaház fiatal alténekesnőjét, mint ismeretes, Szendrey Mihály, az aradi Nemzeti Színház igazgatója, az aradi operaelőadások sikere érdekében, állandó vendégnek szerződtette. A művésznő most kezdte meg vendégjátékának sorát a Trobadur cigányasszonyában s a zsúfolt ház kényes közönsége lelkes ovációkban részesítette.

(*) **Az Ingovány.** Pierre Wolff, az új francia színműirodalom egyik legjelesebb képviselője, a jövő héten szerepel először a Vígyszínház szerzői közt. Bemutatóra kerül ugyanis legújabb műve, „Le Ruisseau”, amelyet Szini Gyula fordított, és amelynek „Az ingovány” lesz a magyar címe. A dráma hősnőjét, akinek szerepét a Vaudeville-színházban Gauthier Louis adta, a Vígyszínházban Góth Sándor fogja személyesíteni. Az újdonság első felvonása egy műteremben, a második felvonás egy kabaré helyiségében, a harmadik pedig fürdőhelyen játszik. Ehhez képest készülnek az új díszletek és jelmezek. Különösen mozgalmas a második felvonás, amely teli-
vér párisi életet visz a színpadra. Holnap pénteken, a Vígyszínházban a Josette kisasszony, a feleségem című vígjátékot ismétlik, a mely vasárnap éri meg a tízedik előadását.

(*) **A Népszínház-Vigopera új darabja.** A Népszínház-Vigoperában kedden Strausz remeke, a Denevér kerül színre. Ney Leona Rosalindát, Szegő Józsa Adélt és Della Dona Orlovskyt játsza. A zenekart dr. Bródy Miklós karmester fogja dirigálni és Andorfy Péter rendezzi. A soron következő újdonság a Raszkolnikov lesz, Moly Tamás és Vajda László átdolgozásában Csontos, Mészáros Gizella, Tallián Anna és Báthori Gizella felléptével a főszerepekben. A darabot Hevesi Sándor rendezi. November első felében színre kerül a Hamupipőke (angolul Catsi of tche Season), amelynek szövegét Hicks és Hamilton, zenéjét Haines és Evelin Baker, verseit Taylor írta. Az operett prózáját és verseit Heltai Jenő fordította és női főszerepét Kürty Klára játsza. Szombat és vasárnap este Sárga dominó megy, vasárnap délután pedig mérsékelt helyáradatokon a Bolond Istók.

(*) **A Dorian Gray elhalasztása.** A Magyar Színház igazgatósága abból a czéliből, hogy legközelebbi bemutatója a Wilde—Hajó-féle Dorian Gray minél tökéletesebb előadásban kerüljön színre, a darabnak szombatira kitűzött előadását a jövő hét szerdájára halasztotta. A már megváltott október 19-iki dátumu premier jegyek a jövő heti bemutató előadásra lesznek érvényesek. A Magyar Színház műsora a bemutatóig így alakul: Péntek: Éjjeli szállás (Olesó előadás), szombat: A Gyurkovics lányok, vasárnap délután: A Gyurkovics lányok (Olesó előadás), vasárnap este: Éjjeli szállás, Hétfőn: Education de prince (Constance de Linden), kedd: Paris—New-York (Constance de Linden), szerda: Dorian Gray (először).

(*) **A Vig özevgy 20-adszor.** Mint előre látható volt, a Királysínházban is jubileumhoz jut a népszerű Leher-operett. Jövő hét elején lesz ez az első ünnepi este, mert holnap már huszadszor kerül színre, természetesen állandóan zsúfolt házak mellett a Vig özevgy. Mindezeknek az előadásoknak ékessége és lelke természetesen Fedák Sári, akinek minden jelenését és énekszámát taps és ismétlés kíséri, főleg a második felvonás keringő-táncza és a nagyhatású női szerepét után. Daniló szerepét pénteken és szombaton Ternyei Lajos, a debreczeni színház művésze fogja játszani.

(*) **Constance de Linden.** A jövő héten ismerkedünk meg Constance de Lindennel, aki nem régóta francia színésznő. Romániában született, már 10 éves korában gyermekszerepeket játszott s minthogy németül, francziánul, angolul és olaszul egyformán beszél, először angol, majd német színpadokon lépett fel s utazásában a külföld világnyelveivel együtt az illető országok jellemzőbb szokásait és viselkedését is elsajátította, jobbra olyan női szerepeket játszott, amelyekben fontos eszköz az illető alak származása, faji tulajdonsága vagy nyelvének idegenszerűsége. Hétfőn este a Donnay Education de prince—ében Silistria királynőjét, második este pedig a Páris-New-Yorkban egy amerikai miszt játszik a Magyar Színházban. A két francia előadás helyárai a következők: földszinti páholy 50, erkély páholy 44, emeleti páholy 35, zsöllye I. sor 15, zsöllye II—III. sor 12, zsöllye IV. VI. sor 9, támlámszék 7, kórszék 6, erkély I. sor 7 korona. Az olcsóbb jegyek árait rendkívül mérsékeltten emelte fel az igazgatóság.

(*) **A Magyar Színházról.** A Beöthy László új színházában érdekes előadások következnek el. Holnap, pénteken este új betanulás szőialtatja meg Maxim Gorkijt, akinek Éjjeli szállása, amely egyik legnépszerűbb műsordarabja a budapesti közönségnek a dráma együttes legkiválóbbjait foglalkoztatja. Főszereplők: Somlai Artur, Vágó Béla, Garas, Törzs Jenő, Rátkai Márton, Papp Mihály, Körmendy, Csizsér, Borostyán Sári, Harnos Ilona, Polgár Ilona lesznek. Az Éjjeli szállást az igazgatóság olcsó helyáradatokkal adja elő, és ez a Gyurkovics lányoknál kitűnően bevált újítás már eleve is telt házat biztosít az estének. Vasárnap délután ugyancsak olcsó helyáradatokkal a Gyurkovics lányokat ismétlik meg. Hétfőn és kedden francia szó fog a Magyar Színház színpadán hangzani: Constance de Linden, a most annyira divatos és méltán ünnepeit színésznő vendégjátéka révén. Constance de Linden, akinek fellépéseire a közönség máris tömegesen váltja a jegyeket, s aki hétfőn este Donnay darabban játszik, már pénteken este Budapestre érkezik, hogy azokat a fádalmakat, amelyekkel antwerpeni, hamburgi és prágai nagysikerű fellépései jártak, kipihenhesse és teljes művészi erejével mutatkozhassék be Budapest közönségének.

(*) **Az Akadémia Fáy-pályázata.** A Magyar Tudományos Akadémia pályázatot hirdet a Pesti Hazai Első Tak.ékpénztár-Egyesület Fáy-alapítványának négyezer koronás jutalmára. A pályázat feltétele: Kivántatik azon nagyjelentőségű változásnak magyarázata, mely korunkban a külkereskedelmi politika terén beállt és a szabad kereskedelem visszaszorításával a védvám-törvényt érvényre juttatta. Mik különösen ezen fordulatnak kiindulási pontjai, okai, valamint közeljövőben kilátásai? A munka tervrajzát, egy nyomtatott ivre kiterjedő kidolgozott fejezet kíséretében, 1907 december 31-ig kell beküldeni a főtítkári hivatalba.

(*) **Pályázat exlibrisre.** Halmos Izor, a Magyar Iparművészeti Társulat közvetítésével a következő általános pályázatot hirdeti: Tervezzenek Halmos Izor részére egy könyvjegyet (exlibrist). A pályázat hirdetője óhajta, de nem köti ki feltételként, hogy a könyvjegy rajza fejezze ki azt, hogy mindenki tudását az élet- és könyvből meríti. E témától azonban a pályázó el is tekinthet. Csakis teljesen befejezett és közvetlenül sokszorosítható rajzok jöhetnek figyelembe, ennél fogva vázlatok és fölületesen kidolgozott munkák a pályadíjat nem kaphatják. A pályázat feltételeinek és a jogos művészi igényeknek megfelelő pályaművek díjazására két pályadíj tűzött ki és pedig az I. díj 200 korona, a II. díj 100 korona. Mind a két pályadíj feltétlenül minden körülmény között kiadatik. A pályázat 1908. évi január hó 13-án, déli 12 órakor jár le. Ezidőre a pályaműveket be kell küldeni a Magyar Iparművészeti Társulat titkári hivatalába. (IX., Üllői-ut 33—37. sz.) Valamennyi pályaművet a Magyar Iparművészeti Társulat legalább három napig kiállítja.

FŐVÁROS.

(*) **Rendezik a kórházi orvosok fizetését.** A tárgacs ma tárgyalta a kórházi al- és segédorvosok fizetésrendezésének az ügyét. A tanács a szolgálatban való teendők szaporodására való tekintettel azt javasolja, hogy az orvosok fizetése 1600 korona legyen, a segéd-orvosoké és a napidíjas kórházi orvosoké 1200 korona. A bakteriologiai intézetben ideiglenesen alkalmazott orvos javadalmazása 2000 koronára emeltetnék fel, a segédorvosoké pedig 1500 koronára. A kórházi rendelőorvosok fizetésrendezése tárgyában a pénzügyi és gazdasági bizottság azt a javaslatot tette, hogy az osztályllyal nem bíró rendelő orvosok közül csak azok részesítenek 1600 korona évi tiszteletdíjban, akik öt évi kifogástalan szolgálattal bírnak, nagyobb ambulanciájuk van vagy más osztályban elhelyezett fekvő betegeket is kezelnek. Ezzel szemben ma a tanács azt határozta, hogy az 1600 korona tiszteletdíj csupán az öt évi kifogástalan szolgálathoz köthessék, egyéb feltétel azonban törletessék. Az ügyben a közgyűlés legközelebb határoz.

(*) **Olesó lakások.** A tanács felírt a kereskedelmi és a pénzügyminiszterhez, hogy a főváros részéről a kisemberek részére tervezett olesó lakóházak részére házadómentességet és egyéb kedvezményt adjanak. A kereskedelmi miniszter ma hosszabb leiratban válaszolt a kérelemre, melyben üdvözli a fővárost az emberséges eszme kivételért s kijelenti, hogy mindent elkövet a pénzügyminiszternél a kedvezmény kieszközölésére.

(*) **A Népszínház előtti park.** A tanács ma elhatározta, hogy a Népszínház előtt levő kis parkot ugyan átalakítja.

(*) **A főgyűjtőcsatorna építése.** A tanács elhatározta, hogy a dunaparti főgyűjtőcsatorna VI. és VII. szakaszának a megépítése iránt előterjesztést tesz a közgyűlésnek. Az építés 290.000 koronába kerül.

(*) **Körösy József emléke.** A tanács mai ülésén átvette a Bruck Lajos által festett néhai dr. Körösy József statisztikai hivatali igazgató arcképét. Az arcképet a közgyűlési társalgó terembe fogják elhelyeztetni.

(*) **Batthyány-örökmécses.** A tanács a Batthyány Lajos örökmécses felállítására vonatkozólag mai ülésében elfogadta Pogány Móríc fővárosi építész pályatervét, mely a Magyar Mérnök- és Építészegylet által kiírt pályázaton első díjat nyert. A tanács felhívta a tervezőt költségvetésének bemutatására.

EGYESÜLETEK.

(—) **Az „Óbudai Dalköszorú”** ez évi október 19-én, szombaton este 8 órakor, a „Korona Vigadó” összes termeiben (III. ker., Kiskorona- utca 49. sz. a.) dalestélyt rendez. Belépő-jegy ára: 1 korona 20 fillér.

(—) **Az Feministák egyesülete** a városláz dísztermében nagyszámu közönség részvételével a központi háztartás kérdéseiről vitacirketeket tartott. Glücklich Vilma elnöki megnyitójában röviden ismertette a kopenhágai központi háztartás berendezését, vázolta azokat a technikai és szociális előnyöket, amelyek a központi háztartás kívánatossá teszik. Előadása után hozzászóltak a tárgyhoz Wondra István mérnök, dr. Kemény Dezső, Szirmai Oszkárné, Willhelm Szidónia, Guttmann Irén, Pinter Zsigmond, Baán Dezsőné, Rudó Kornélia, Rác Stefánia, Nagy Sándor, Atlasz Márton, Tóth József és Erős Jenő. A felszólalók teljesen megegyeztek abban, hogy a központi háztartás sürgősen megvalósítandó, hogy a társadalom minden rétegének szüksége van erre az intézményre.

(—) **Hungara Esperantista Societo.** Az esperanto nemzetközi kisegítő nyelv terjesztésére alakult Hungara Esperantista Societo legutóbb tartotta meg tisztújító közgyűlését. Az egyesület konzulátusa, melyet Marich Ágost igazgat, az érdeklődőknek készséggel áll rendelkezésére IX., Üllői-ut 59. sz. a. levő helyiségében.

(—) **Az Eötvös-alap választmánya** szombaton, e hó 19-én délután öt órakor a Ferencz József Tanítóképző Házában gyűlést tart, melynek egyetlen tárgya: Ujváry Béla cinök lemondása.

SPORT.

Budapesti ügétőversenyek.

— Első nap. —

Kellemes időben rendkívül élénk látogatottság mellett folyt le az őszi meeting mai első napja, melynek főszáma az 5000 koronával dotált Metropole-díj volt. E gazdagon díjazott versenyben a nagy favorit, Grete aratott szép győzelmet Ister ellen, míg a harmadik helyre Imperator érkezett. Szenczációs quotákban sem volt hiány, mert a Homoki-díj győztese, Cleo, több mint harminczszoros, a Klub-verseny győztese, Crescens, pedig hetvenszeres osztalékot juttatott kevés számu híveinek és így a mai nap ugy a favoritjátékosoknak, mint a contremineuróknak is eléggé kedvezett.

Részletes eredmény:

I. **Megnyitó verseny.** Díj 1700 korona. Táv 2500 m. 1. Parnói ménes Georgina (Capellari), 2. Kreipl Ödön Babám, 3. Kohlert V. Colonel. Futottak még: Coralle, Bravo, Antonio II., Lucy, Herman B., Paris, Matador, Jansen, Ambos, Alba, Hubert. Tot.: 10:17, 20:26, 30, 56.

II. **Derekegyházi díj.** Díj 1700 korona. Táv. 2200 m. 1. Pusztaberényi ménes Turner (Capovilla), 2. Mr. Frank Ischl, 3. Körmendi ménes Elemér. Futottak még: Gyöngyöm II., Duc, Danusia, Erstling, Isar, Daisy Belle, Babér, Drache, Serenissimus, Rebecka, Daisy Belle mint első tisztátalan ügetés miatt diszkvalifikáltott. Tot.: 10:26, 20:29, 40, 32.

III. **Homoki díj.** Díj 2500 korona. Táv 2600 m. 1. Herczeg Ipsilanti Cleo (Brown), 2. Paganini C. Manilla Sprinter, 3. Obersberger F. Bandit. Futottak még: Mamsell Senator, Charley, Norma Ch., Bourbon, Hansi C., Admiral, Pompás, Barrovmann, Laura, Top Boy, Carrie Simmons. Tot.: 10:32, 20:50, 27, 33.

IV. **Metropole-díj.** Díj 5000 korona. Táv 2500 m. 1. Bartenstein G. Grete N. (Dieffenbacher), 2. Mr. Frank Ister, 3. Pusztaberényi ménes Imperator. Futottak még: Nikolo, Musa, Pepus. Tot.: 10:15, 20:24, 32.

V. **Klub-verseny.** Díj 3300 korona. Táv 2500 m. 1. Ditmar és Schlesinger Crescens (Dieffenbacher), 2. Wolai ménes Argonaut, 3. Morgenstern és Ruzicka Liselotte. Futottak még: Brigadier, Rabló P., Puzsi lánya, Virginia Jay, Levante, Patriot. Tot.: 10:70, 20:90, 33, 67.

VI. **Kettesfogatu urkoesisverseny.** Díj 4000 kor. Táv 6000 m. 1. Mr. Black Barbara Allen—Vesztes (Hg. Ipsilanti), 2. báró Sennyey I. Nestor—Kikírít, 3. Turnischi ménes Simandl—Turi Tari. Futottak még: Belle Bird—Sürgös N. Tot.: 10:22, 20:25, 30.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hozzájárulása valódi áldás gyomorhaja-
edeknek és az élelmiszer-feldolgozásnak.

Igmándi

Keserűviz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt telje-
sen rendbe hozza.

Kapható mindenütt
his és nagy üvegekben

A bec-
első napja
Kahlenberg
díjazott gá-
rit Nugom-
ma harm-
miután 19
ben. A na-
ronával de-
mely a na-
végződött
Tábornok

Részle-
I. Két-
1000 méter
2. Szemer-
Mautliner
töttak mé-
Veszteglő
félhosszal
II. Har-
1. Dreher
Herzog M
3. Mattaus
töttak mé-
Können
harmadik.

III. Ka-
rona. Táv
sm. Nugor
46 pm. Em
Augur 64
ton). Bizt-
szal harm-

IV. Ka-
Táv 1100
(Tará). 2.
(Pretzner).
(Pinka). F
(Birkenrut
Letzte Lie-
nyerve, k
35, 31.

V. Ösz-
ter. 1. Söl-
(Janek). 2.
kg. (Walk-
kg. (Fries)
ragó (Mile-
Blizzard
rait (Seile-
Ella (Sma-
félhosszal

VI. Ha-
Táv 3200
(Aylin). 2.
3. Hg. Pá-
Igen könn-
szal harm-
VII. K-
1200 méte-
kg. (Pesch
(Birkenrut
(Heidt). F
ckeram).
Lolo (Seil-
lerina (S-
hosszal
10:78, 20:

(Bajn-
egyik érd-
folyni a M-
pat legutó-
MTK. a m-
bajnokjel-
mérközést
csapatáva-
megtartva
lesz: Kor-
ter, Révés-
lender Sá-
a pályáig
szolgálak

() A
csapata ö-
legregibb
játsszani.
mények f-
12:0; Bud-
cins Club
győzött.

Bécsi versenyek.

— Első nap. —

A bécsi kilencnapos októberi meeting mai első napjának főszámát a 20.000 koronával dotált Kahlenbergi díjat, mely a monarchia legjobban díjazott gátversenye, mint előrelátható volt a favorit Nugommorw nyerte Emil ellen. Nugommorw ma harmadszor nyerte már meg e gazdag díjat, miután 1905. és 1906-ban is első volt e versenyben. A nap másik érdekesebb száma az 5000 koronával dotált 1000 méteres októberi handicap volt, mely a nagyon megjavult Telemach győzelmével végződött János vitéz előtt, míg a harmadik helyre Tábornok érkezett.

Részletes eredmény:

I. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Egyedi A. pk. Mátka 53½ kg. (Paul). 2. Szemere M. sk. Jalouse 46½ kg. (Janek F.). 3. Mauthner V. 36 pm. Mony 51½ kg. (Birkenruth). Futottak még: Rentier (Guttman), Armand (Pinka), Vesztegő (Taral). Könnyen egy hosszal nyerve, félhosszal harmadik. Tot. 10:18, 20:82, 33.

II. Handicap. Díj 2000 korona. Táv 2000 méter. 1. Dreher A. 46 sk. Gavotte 60 kg. (Carlslake). 2. Br. Herzog M. 46 sk. Elemér 51½ kg. (Walkington). 3. Mattausch H. 56 pk. Jeannette 57½ kg. (Slinn). Futottak még: Meglió (Taral), Woozlebeast (Vivian). Könnyen ötnegyed hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. Tot. 10:30, 20:35, 40.

III. Kahlenbergi díj. Gátverseny. Díj 20.000 korona. Táv 3200 méter. 1. Gróf Trauttmansdorff L. 66 sm. Nugommorw 60 kg. (Seideman). 2. Dreher A. 46 pm. Emir 52 kg. (H. Aylin). 3. Egyedi L. 66 pm. Angur 64 kg. (Dillon). Futottak még: Levente (Lawton). Biztosan egy hosszal nyerve, tizenkét hosszal harmadik. Tot. 10:13, 20:21, 22.

IV. Kétévesek előversenye. Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Novotny L. fm. Recolte 57 kg. (Taral). 2. Br. Harkányi A. sm. Stromboli 50 kg. (Pretzner). 3. Gróf Esterházy B. pk. Hát te 52 kg. (Pinka). Futottak még: Kobold (Guttman), Bonairo (Birkenruth), Glanure (Vivian), Roll Away (Simon), Letzte Liebe (Gulyás), elbukott. Biztosan félhosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot. 10:38, 20:32, 35, 31.

V. Őszi handicap. Díj 5000 korona. Táv 1000 méter. 1. Söllinger R. száz. 36 pher. Telemach 55 kg. (Janek). 2. Br. Herzog M. 36 stpm. János vitéz 51 kg. (Walkington). 3. Egyedi A. 36 sm. Tábornok 53 kg. (Fries). Futottak még: Beau merite (Taral), Faragó (Miles), Grey Tick (Aylin), Simeon (Birkenruth), Blizzard (Krouzil), Martyr (Vivian), Comme qui dirait (Seiler), Rapittya (Baumgartner), Ito (Janek F.), Ella (Smutny). Biztosan egy hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. Tot. 10:81, 20:61, 92, 81.

VI. Háromévesek gátversenye. Díj 4000 korona. Táv 3200 méter. 1. Dreher A. pk. Havanna 62 kg. (Aylin). 2. Mauthner V. pk. Perchance 62 kg. (Dillon). 3. Hg. Pálfiy M. pher. Gessler 62 kg. (Huxtable). Igen könnyen három hosszal nyerve, tizenöt hosszal harmadik. Tot. 10:17.

VII. Kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Táv 1200 méter. 1. Gróf Wenckheim D. pk. Remek 44½ kg. (Peschka). 2. Meichl T. pk. Alea iacta 56 kg. (Birkenruth). 3. Br. Uchritz Zs. pk. Mimosa 51 kg. (Heidt). Futottak még: Long Ago (Fries), „48” (Cokeram), Sasaki (Janek F.), Kis betyár (Taral J.), Lolo (Seiler), Boeskoros (Paul), Gánna (Vivian), Ballerina (Smutny), Durga (Baumgartner). Rövid félhosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. Tot. 10:78, 20:57, 40, 71.

(Bajnoki mérkőzés. A vasárnapi mérkőzések egyik érdekesebbje az Amerikai-uti pályán fog lefolyni a MTK. és a BAK. csapatai között. A két csapat legutóbb eldöntetlenül játszott és így jutott a MTK. a múlt évi bajnokság harmadik helyére. Az idei bajnokjelölt csapat minden tudását lesz kénytelen e mérkőzésbe vinni, hogy a BAK. néha agilisán dolgozó csapatával szemben, a bajnokságban vezető helyét megtartsa. A BAK. csapat összeállítása a következő lesz: Kormos, Müller, Grünwald, Ligeti, Gerő, Glatzer, Révész, Oldal, Rudas, Grosz, Gállos, Bíró: Müllender Sándor (Nemzei Sp. C.). Villamos közlekedés a pályáig. Belépő jegyül 60 filléres training-jegyek szolgálnak. Kezdeté délután 3 órakor.

(A Slavia csapata. A Sportovní Klub Slavia csapata ősszel Budapesten csak egyetlen csapattal, legrégibb rivalisával, a Budapesti Torna-Clubbal fog játszani. Őszi remek formáját az elért kiváló eredmények fényesen igazolják: Novometky Sp. ellen 12:0; Budapesti Atlétikai Club ellen 8:0 és 8:1; Racins Club de Bruxelles ellen 9:1 és 9:3 arányban győzött.

(Évzáró atletikai verseny. Az őszi atletikai szezonnak ugyszólván félhivatalos befejezése a Magyar Athletikai Club szokásos évzáró viadala, amely az idén, október 27-én, vasárnap lesz a margitszigeti sporttelepen. A verseny klasszikus száma a 300 yardos scratch-verseny, amelynek győztese rekordjavítás esetén (33½ mp.) Wetzel Györgynek, a rekord felállítójának szép serlegét nyeri. E verseny újból összehozza a Magyar Athletikai Szövetség kiváló középtávútoit s így ritka szép küzdelmet ígér. E számon s a 130 yardos gát junior-versenyen kívül minden szám handicap, amelyeken a MASZ hatalmas atlétagárdája teljes számban vesz részt. A rudugrásban az esetleges rekordjavítást külön tiszteletdíj jutalmazza s ez bizonyára ambícionálni fogja a MASZ kitűnő formában levő rudugróit. A nagyarányú viadal az eddigi jelekből írelve, méltó befejezése lesz a MASZ nagysikerű őszi atletikai szezonjának.

(Nemzetközi uszóverseny. A vasárnapi uszóverseny méltó helyet fog elfoglalni a Balaton UE. sikeres versenyei sorában s uszókörökben mindinkább nagyobb érdeklődést kelt, főleg a staféta-verseny. Ebben az OTE. és MTK. elsőrangú csapataival az FTC. két csapata veszi fel a küzdelemet. Az óbudaiaknál a hatus Kóza és a sprinter Zsaldos elsőrangú, míg az MTK.-nál szintén a sprinter Halmay és a mellúzó Baronyi egyenlítő ki az esélyeket. A verseny előtűtamat szombaton este 7 órakor tartják meg a következő számokban: kezdők versenye, junior mellúzás, osztályozó verseny B. és C. csoport. Vasárnap a verseny pontban 6 órakor kezdődik.

(Országos czéllövő ünnep. Az Egyetemi Atlétikai Club vasárnap tartandó czéllövő ünnepen, melynek fővédőségét József főherceg elfogadta, érdekes vetélkedés lesz úgy a junior, mint a főiskolai bajnoki versenyszám nagyszámú nevezői között.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A megsértett művész. Az Operaháznak a múlt napokban lezajlott Kramer-vásárában tudvalevőleg Bárd Mór színházjegyiroda-tulajdonosnak is jutott némi szerep. A sokat tárgyalt ügynek utójátéka az, hogy Kramer Teréz becsületsértés miatt feljelentést tett Bárd Mór ellen a büntetőjárásbírósnál. A feljelentésre Bárdnak egy levele szolgáltatott alkalmat, melyet a krízis alkalmával Nebenführer József belügyminiszteri számtanácsoshoz intézett. E levélnek következő passzusát inkriminálta a művész: „miután pedig az állami színházakra vonatkozó intézkedések a minisztérium részéről a múltban Bezerédj Viktor államtitkár ur és részben Ön után történtek, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy A Hír című újság ezen állítása abszolúte valótlan és amennyiben ezt a kijelentést Kramer Teréz urnő, akit meghívására augusztus 20-án Csömörön meglátogattam, tényleg megtette volna, tudva valótlanágot mondott és ezen állítása az első betűtől az utolsóig merő hazugság.”

§ Kiténtett kural bírő. A király Gyárfás Ferencz kuriai bírónak, saját kérelmére történt nyugdíjazása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

§ Elfogott sikkasztó bűnügye. Megirták a lapok, hogy a berlini rendőrség letartóztatta Mocsári Ödön az Atlantika volt hivatalnokát, aki egy hamisított utalvány alapján 5000 koronát vett fel az angol-osztrák banktól s azután szeretőjével Markovics Jolán buffet-hölgygyel megszökött. Markovics Jolán a berlini kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy a kicsalt pénzből 1150 koronát átadott nővéreinek, Gara Izsóné szül. Markovics Malvinnak. A budapesti rendőrség ezen vallomás alapján azonnal házkutatást tartott Gara Izsónának lakásán s ott elrejtve csakugyan megtalálta a pénzt. Garánét a rendőrség letartóztatta, de Ruttkay vizsgálóbíró ma délelőtt szabadlábra helyezte a szerencsétlen asszonyt. Itt megemlítjük, hogy a vizsgálóbíró a mai nap folyamán Markovics Jolán ellen szóló elfogató parancsot is megküldötte Berlinbe s egyben megtette az intézkedéseket a kiadásti eljárás megindítására úgy Mocsári Ödön, mint szeretőjével Markovics Jolánnal szemben.

§ Tarnovszka grófnét kiadják. A bécsi országos törvényszék felebbező tanácsa ma a vizsgálóbíró és az ügyész meghallgatása után elhatározta, hogy az olasz kormány, illetőleg a velencei ügyészség megkeresésére kiadja a gróf Komaróvszki meggyilkolásával vádolt Tarnovszka grófnét és komornáját. Tarnovszka grófné felebbezést jelentett be a törvényszék határozata ellen.

§ Ankét az igazságügyminiszteriumban. A magyar általános polgári törvénykönyvet előkészítő állandó bizottság e hó 16-án és 17-én folytatta tanácskozásait az igazságügyminiszteriumban Imling Konrád államtitkár elnökelete alatt. A tanácskozás napirendjén a királyi kegyelemmel való törvényesítés és örökbefogadás intézményeinek szabályozása állott. A tanácskozáson Vavrik Béla, Gottl Ágost és Adám András kuriai tanácselnökök, Thirring Lajos kuriai bíró Nagy Ferencz, Sággy Gyula és Schwartz Gusztáv egyetemi tanárok, Sipőcz László árvaszéki elnök, Szász Béla miniszteri osztálytanácsos, Baracs Marcell, Menyhardt Gáspár, Moletz Dani és Schreyer Jakab ügyvédek vettek részt, a jegyzőkönyvet pedig Illés József és dr. Szladits Károly törvényszéki bírák vezették. A bizottság tárgyalásait e hó 23-án és 24-én folytatja.

§ Ifjalt rablógyilkosok. A Kuria Vaikó Pál bíró előadásában ma tárgyalta Kupuy György tizenkilenc éves kovácssegéd és Sattler Lipót huszonegy éves ácssegéd bűnpörét, akik a tavasszal Mosó-Szentandrás közelében agyonlőtték Wurzingert György jómodu parasztgazdát, aki kocsin Bécsből volt hazatérőben. A két elvetemült suhancz tudta, hogy a gazda pénzzel tér hazafelé és ki akarták rabolni, de ez már nem sikerült, mert a lövéstől a lovak megbokrosodtak és elutottak a záldozattal együtt. A gyilkosokat azonban elfogták és a győri esküdtszék gyilkosság, rablás kísérlete és lopás miatt az enyhítő szakasz alkalmazásával tizenöt évi fegyházra ítélte őket. A Kuria mai tárgyalásán dr. Baumgarten Izidor koronagyógyész-helyettes fölhitva a Kuria figyelmét, hogy a legfelsőbb bíróság első és második tanácsa hasonló ügyekben más-más állásponton van. Ugyanis a második tanács szerint a husz évnél fiatalabb bűnösöknél az enyhítő szakasz már a tizenöt évi fegyházban benne van, míg az első tanács felfogása szerint az enyhítő szakasz alkalmazásánál a tizenöt évnél kisebb büntetést kell kiszabni. Kérte, hogy az ügyet elvi döntés végett teljes ülés elé vigyék. — A Kuria a semmisségi panaszok elutasításával hozzájárult az esküdtszék ítéletéhez. Együttal az ügyet plenáris ülés elé terjesztik döntés végett.

§ A letartóztatott fakeskedő. Alig egy hónapja múlt, hogy a rendőrség letartóztatta ifjabb Schlesinger Miksa fakeskedőt, akit egy szegedi és egy mákói fakeskedőcézég jelentett fel. A följelentés szerint ifjabb Schlesinger Miksa a panaszosok részéről kiküldött kilenczvennégyezer korona váltó értékét magának tartotta meg. Schlesingert, aki elszámoló viszonyul védekezett, letartóztatták és a letartóztatást a tábla is jóváhagyta. Az ügyészség pedig már el is készítette vádiratát, amely két rendbeli sikkasztás büntetével vádolja ifjabb Schlesinger Miksát. A vádirat ellen beadott kifogásokat ma tárgyalta a vádtanács, amely ifjabb Schlesinger Miksát vád alá helyezte.

Nyilt-tér.

(E rovatban közléseket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Uj! Folyékony Uj!

vas-somatose

(Somatose vasal, szerves kapcsolatban)

főleg sápkórasoknak orvosilag ajánlva.

Ritűnő étvágyjavító és idegerősítő.

Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

WIKUS TÁTRA

NYERS EVÉSRE

a legjobb tejcsokoládé

BUDAPEST, DEÁK FERENCZ-UTCA 17.

KÖZGAZDASÁG.

Nagy fizetéképtelenség Bécsben. Röviddel ezelőtt híre ment, hogy a Moise Finzi bécsi török nagykereskedő cég beszüntette fizetéseit. Ez az inszolvenzia mind szélesebb hullámokat ver úgy a kereskedelmi, mint pénzügyi körökben. Három bécsi bank-nagyhatalom nagyarányú érdekeltségéről beszélnek s olyan dolgok szivárogtak ki, melyek ezeknek az intézeteknek jelentékeny károsodását vonhatják maguk után.

A cég ügyére vonatkozólag jó forrásból a következő értesülést kaptuk. A cégnél a bankok közül a Kreditanstalt 900.000, a Wiener Bankverein 700.000, a Niederösterreichische Escomptegesellschaft ugyancsak 700.000 koronával van érdekelve. Azonkívül még több kisebb hitelezője van a cégnek, ezek követelése 2 1/2 millió korona körül mozognak. Amikor a bankok feljelentést tettek a cég ellen, a cégfőnököt, Farchit lefűzőtták, mivel félték, hogy megszökik. Az aktívákat egy millió koronára becsülik. A cég jogi képviselőjének nyilatkozata szerint az áruaktár 350.000 koronát ér, azonkívül van a cégnek Troppauban egy fezzgyára, mely nincs adóssággal terhelve. A künnlevőségek összege még nem ismeretes. A cég furfangos módon játszott ki a bankokat. Mindegyik banknál kijelentette a cég, hogy csak vele áll összeköttetésben, úgy, hogy a három bank közül egyiknek sem volt fogalma a másik intézetnél igénybe vett hitelről. Azonkívül a cég, hogy jó hitelt tanúsítsa, 130.000 koronás értékpapírletét helyezte el a Kreditanstaltnál s arra semmiféle összeget nem folyósított. A troppai gyárat sem terhelte meg s a bankok ennél fogva bíztak a cég bonításában. A könyveket a kiküldött vizsgálók nagy rendetlenségben találták s most abban az irányban kutatnak, vajjon a cég nem hozott-e hamis váltókat forgalomba. A cég pénztárában a vizsgálat alkalmával csak néhány ezer korona értékű készpénz és értékpapír találtak. Szóval, a bécsi bankok újabb időben gyakran tapasztalt előrelátással és szoliditással bocsátkoznak hitelezésbe, míg ha magyar cégek fordulnak hozzájuk, mereven visszautasítják napiainkban a legszolidabb cég hitelkérését is.

A petroleum-monopolium. A kiegyezési törvényjavaslatokból kiviláglott, hogy a két kormány fenntartja magának azt a jogot, hogy a petroleumot egyedáruság tárgyává tegye. Erre vonatkozólag szakkönyvből a következő véleményt kaptuk: A petroleum-monopolium létesítése azon az alapon történhetne meg, hogy az állam a létező gyárat megváltaná, vagy pedig a gyárat továbbra is fennmaradnának, mint magántulajdonok és a termelt kőolajat az államnak beszállítanák. Ennek a monopoliumnak a keresztülteleg meglehetősen komplikált, mert tekintetbe kell venni azt a számos mellékterméket, melyet a gyártás alkalmával nyernek s ha egyedáruság tárgya lesz a petroleum, oly módon, hogy az állam veszi át a gyárat, e melléktermékek értékesítése bonyolódottá tenné a helyzetet. A monopolium következtében az árak szabályozhatók lennének, de mesterséges árpólitika sem lesz fenntartható, mert a nyersolajárak folytonosan fluktuálnának. A N. F. Presse hasábjain egy szakember a következőképen nyilatkozott a monopoliumról:

A magyar kormánynak régi programpontja, hogy a fogyasztási adó alá eső cikkek közül nagyobb bevételt érjen el. A petroleum-monopolium behozatalára azonban aligha kerül a sor. Ez a szándék a legnagyobb nehézségekbe ütközik, mert a galicziai nyersolaj csak 40 százalék világitóolajat tartalmaz míg 45 százalék a legkülönbözőbb termékekre (orsó- és gépolaj, paraffin, benzin, gázolaj stb.) esik. Az állam aligha akar mindezen termékek feldolgozásával foglalkozni és ilyen ingadozó konjunkturáknak alávetni ipart üzni. Tehát nem gyártási, hanem legfeljebb kereskedelmi egyedáruságról lehet szó, de ez esetben is nagy akadályai lennének a kicsinyben való árusítás szervezésének, mert minden fogyasztási helyen nagy beruházások válnának szükségessé. Emellett ilyen monopoliummal az állam nagy számú kereskedőt megfosztana existenciájától. Arról van tehát szó, hogy Magyarországon az állami bevételek emelése céljából, a fogyasztás megdrágítása és költséges apparátus létesítése nélkül fel akarják emelni a petroleum fogyasztási adóját a finomított petroleum behozatali vámjának változatlan fenntartása mellett.

A balesetügyi kiállítás tanulmányozása. Az orosz külügyminisztérium Neumkov orosz ezredes — mint értesülünk — megbízta azzal, hogy a budapesti nemzetközi balesetügyi és munkáséleti kiállítást behatóan tanulmányozza. A román királyi kormány pedig Torocanu Virgil földművelés- és kereskedelemügyi minisztériumi főtisztviselőt küldötte ki a kiállítás tanulmányozására.

Változások a Schlick-gyárnál. Nemrégiben megírtuk, hogy a Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r.-t.-nál, a társaság vezetőségében változások fognak beállni, amennyiben Thaly Zsigmond m. kir. udvari tanácsos, vezérigazgató távozik s a vállalat műszaki igazgatójává Fuchs György lesz szerződötve. Ez a változás be is következett, amint az a társaság mai közleményéből kiténik. A társaság a következő közleményt juttatta hozzánk: Thaly Zsigmond, m. kir. udvari tanácsos, a vállalat eddigi vezérigazgatója, az aktív vezetőségtől visszalépett, azonban sikerült őt az igazgatóság tagjának megtartani és egyszersmind ennek consulensévé megnyerni. A vállalatot ezentúl a társaság jelenlegi kereskedelmi igazgatója, Vajda Béla és az újonnan szerződött műszaki igazgató, Fuchs György, a Danubius hajó- és gépgyár részvénytársaság volt műszaki igazgatója fogják együttesen vezetni.

Fizetéképtelenségek. Weisz Adolf úpesti tímár, akinek Budapesten börtülete van, fizetéképtelen. Árukért 300.000 koronával tartozik. — Blum és Társa, Kossuth-Lajos-utcai fizetéképtelen egyenruhakereskedő-cég ellen egyik hitelezője esődöt kért. A cég már régibb idő óta fizetési zavarokkal küzd.

A Weltzer-gyári részvények kibocsátási árto-lyama. Megírtuk, hogy a Weitzer J. gép- és waggongyár r.-t. tőkét felemelte s az új részvényekre aként biztosítja az elővételi jogot a régi részvényeseknek, hogy minden két régi részvényre egy új jut. Most úgy értesülünk, hogy a 250 korona névértékű új részvényeket 50 korona fel- pénzzel, tehát 300 koronával bocsátják ki.

Gazdasági és ipari kiállítás Ipolyságon. Hontvármegye törvényhatósági, kereskedelmi és ipari véleményező bizottsága Thék Endre indítványára elhatározta, hogy mozgalmat indít egy, Ipolyságon jövő év szeptember és október havában rendezendő kiállítás érdekében. A kiállítás tervét egy a törvényhatóság, mint a vármegyei gazdasági egyesület magukévá tették és az előkészítő munkálatok végzésére bizottságot küldtek ki.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási R.-T. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási R.-T. legutóbb tartott igazgatósági ülésén tudomásul vették dr. Rapaich Richárd ügyvezető igazgató lemondását. A visszalépő igazgatónak, ki megrendült egészségi állapotára való tekintettel köszönt le állásáról, a társaság alapítása óta kifejtett buzgó szolgálataiért köszönetet szavaztak. Egyben Sényi Péter és Pellet Bertalan igazgatóhelyetteseket cégigye- zési jogosultsággal ruházták fel.

A mezőgazdasági törvény revíziója. Darányi földművelésügyi miniszter tervbe vette a mezőgazdaságról és mezőrendésről alkotott 1894. XII. t.-cz. revízióját, ezért felhívta a gazdatársadalmi szervezeteket, hogy a törvény módosítására vonatkozó nézeteiket vele közöljék. Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület és a gazdasági egyesületek nagy része már közölte a miniszterrel a törvény revíziójára vonatkozó óhajait azzal, hogy a törvény módosítását csak a mezőgazdasági érdekképviselő törvényhozási uton való rendezés után kívánja.

Új vicználs vasút Somogyban. Az igali járás érdekeltje — mint lapunknak jelentik — mozgalmat indított egy Báté állomástól kiinduló Fonó, Büssü, Karsok, Szill, Igal népes és gazdag községeket érintő helyi érdekű vasút kiépítése tárgyában. Az új vasút Igal fölött kapcsolódnék bele a Kaposvár-sífoki vonalba, vagy esetleg Tabig elvezetnék. Az új vasúthoz igen fontos gazdasági érdekek fűződnek, megvalósulása azért előreláthatólag csak rövid idő kérdése.

Biztosító-társaság Győrött. Kubusek Adolf Győr város th. bizottsági tagja mozgalmat indított egy kizárólag Győrre terjedő tüzbiztosító részvénytársaság

alapítása iránt. A társaság, amely Győri Tűzbiztosító Részvénytársaság cím alatt alakulna, csupán az u. n. civil-kockázatok biztosításával foglalkoznék, melyek biztosítása a lakosságra kötelezővé tétetnék. A részvénytőke 500.000 korona volna, az esetleg elérendő haszon a város tüzrendészeti intézményeinek tökéletesítésére fordítatnék.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10.000 koronát nyert: 4643.

5000 koronát nyertek: 3677 15342 49675 65478 86699.

2000 koronát nyertek: 17080 30998 39854 41981 58077 68104 74416 107477.

1000 koronát nyertek: 1570 1970 2115 2432 3955 8215 11582 13587 14004 16069 19194 25636 29188 30216 30955 32688 38624 44686 47741 51674 56834 58849 59750 60177 6209 65665 67157 69298 69784 70187 73355 79678 82655 98897 99779 100957 104946 105191 114606 115909 118015 120973 123108.

500 koronát nyertek: 7165 8524 9077 10119 10972 12006 12099 12957 14690 17305 21078 23650 26244 26379 29104 32477 34290 40871 42253 42284 45013 50284 52646 53748 53859 55833 56312 60043 67842 70721 71609 74181 74250 74554 74978 78152 78160 83592 85848 89712 91113 96560 100899 102260 108749 110642 112563.

Magyar értékpapírok pupilláris biztonsága Ausztriában. A kiegyezési javaslatok értelmében tudvalevőleg csak azok a magyar állampapírok fognak Ausztriában pupilláris biztonságu papiroknak tekinteni, melyeket a magyar kormány a magyar blokk megváltása, illetve konvertálása ellenében fog kibocsátani. Mindössze az eddigi eredmények, hogy a magyar áradékok eddigi kedvezménye a kiegyezésben törvényes alapot kapott. Mindamelllett bécsi pénzügyi körökben ezt nagyjelentőségűnek mondják. Ausztriában két évvel ezelőtről kelt kimutatás szerint 123 millió korona értékű magyar értékpapír volt az osztrák pénzügyi birtokában, mely állomány időközben azonban lényegesen kisebb lett. A mostani törvényjavaslatnak törvényerőre való emelkedése esetén azonban a magyar értékeket ismét nagyobb mértékben fogják vásárolni Ausztriában. Csakhogy a magyar papírok kedvezményes elhelyezése Ausztriában a bankszabadság meghosszabbításától van függővé téve.

Az Osztrák-Magyar Bank állása e hó 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1.948.482.000 (— 16.819.000) korona, érczkészlet 1.429.663.000 (— 1.427.000) korona, leszámítolási tárca 760.030.000 (— 31.271.000) korona, lombard-kölcsönök 84.421.000 (— 3.105.000) korona, adóköteles bankjegyforgalom 113.818.000 (— 15.392.000) korona.

Az angol bank állása. Össztartalék 23.837.000 (— 302.000). Bankjegyforgalom 29.290.000 (— 272.000) Bankkészlet 34.676.000 (— 575.000). Váltótárca 27.333.000 (— 2.325.000). Magánosok követelése 42.786.000 (— 2.414.000). Kincstár követelése 5.295.000 (— 1.248.000). Bankjegytartalék 22.543.000 (— 283.000).

A francia bank állása. Készpénzkészlet (arany) 2.770.019.000 (+ 751.000). Készpénzkészlet (ezüst) 940.902.000 — 2.203.000). Váltótárca 1.129.785.000 (+ 47.687.000). Bankjegyforgalom 4.887.922.000 (+ 7.924.000). Magánzárlatok 477.656.000 (+ 15.622.000) Kincstár követelése 233.774.000 (+ 21.767.000). Összes előlegek 607.266.000 (— 5.154.000). Kamt és leszámítolási jövedelem 13.446.000 (+ 816.000). A bankjegyforgalom aránya a készpénzkészlethez 75.19.

A dohánybehozatal- és kivitel szabályozása. A pénzügyminisztériumban — amint értesülünk — szöbakerült az a terv, hogy a külföldi nyersdohány, valamint dohánygyártmányok behozatalát állami monopolium tárgyává tegyék. Hír szerint ugyanigy járnának el a belföldi nyers dohány, továbbá a dohányárak-kivitelénél is.

Megszűnt gyár. A torontáli Dungerey-szky-féle szőnyeggyár, amelyből a munkásokat az október 10-iki munkaszünet miatt kizárták, beszüntette üzemét. 250 munkás és munkásnő maradt kenyér nélkül.

Beszűntetett árufelvétel. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy az árufelvételt Ujpesten és Ujpestre az alacsony vízállás miatt további intézkedésig be kellett szűntetnie. Budapest, 1907. október 17-én. A forgalmi igazgatóság.

Schmidl L. Győr.

Ajánl: szavatolt tiszta, hollandi mód szerint készített

Kakaópor

Csokoládé, finom cukorka.

Egy napi termelőképeség 5000 kg.

Kapható a főraktárban, Budapesten, VII. Erzsébet-körút 4. és minden jobb fűszer- és csemegekereskedőnél.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonafőzsde.

Ma az idő hűvösebbre fordult s ez a körülmény elkedvetlenítette a haussistákat, úgy, hogy ma lanyha irányzat kerekedett felül s az összes árak elgyengültek. A készáru piacra alig volt kereslet s forgalomba mindössze 13.000 mm. buza került, amely 10-15 fillérrel olcsóbb árakon kelt el. Rozs is gyengült 5-6 fillérrel. A határidőpiacon a mai üzlet egyrészt mivel a tengeren túli tőzsdékről valamivel alacsonyabb jegyzések érkeztek, másrészt pedig, mert esőre állt az idő, lanyhán és a tegnapi zárlatnál alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely élénk volt ugyan, de valami nagy arányokat még sem öltött, kedvetlen maradt a hangulat és mivel a kínálat folyvást túlsúlyban tartotta magát, az árfolyamok is még tovább gyöngültek kevésbé

Felmondottak ma 10.000 mm. búzát, 1000 mm. rozsot és 14.000 mm. zabot e hó 22-iki átvételre.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 75.2 kg. 24.40 korona, 500 mm. 78 kg. 24.40 korona, novemb., 100 mm. 78 kg. 24.40 korona, 400 mm. 77.3 kg. 24.40 korona, 100 mm. 77.5 kg. 24 korona, 1000 mm. 77.5 kg. 24.20 korona, novemb., 300 mm. 77.2 kg. 24.20 korona, 150 mm. 77 kg. 24.20 korona, 500 mm. 76 kg. 24.10 korona, 500 mm. 77 kg. 24.10 korona, 500 mm. 77 kg. 24.10 korona, 200 mm. 77 kg. 23.80 korona, 200 mm. 77 kg. 23.80 korona, 100 mm. 76.5 kg. 23.90 korona, 100 mm. 76.5 kg. 24.20 korona, 200 mm. 76 kg. 23.20 korona, 500 mm. 76 kg. 23.30 korona, 300 mm. 76 kg. 24 korona, 200 mm. 76 kg. 23.80 korona, 100 mm. 75 kg. 23.70 korona.

Pestvidéki 100 mm. 78 kg. 23.90 korona, 150 mm. 78.5 kg. 24.10 korona, 150 mm. 78.5 kg. 24.10 korona, 200 mm. 77 kg. 23.40 korona, 300 mm. 76.5 kg. 23.60 korona, 100 mm. 76.5 kg. 23.60 korona, 100 mm. 75.5 kg. 23.40 korona, 600 mm. 73.5 kg. 21 korona, úszkös, 1500 mm. 73 kg. 21 korona, úszkös.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 76 kg. 23.60 korona, 100 mm. 75 kg. 23.49 korona. Bihari: 200 mm. 76 kg. 23.80 korona, rozsos, 100 mm. 75 kg. 23.70 korona. Bácskai: 4500 mm. 78.5 kg. 24.15 korona, 100 mm. 75 kg. 23.40 korona, 6-buza.

Rozs: 350 mm. 21.20 korona, kpf., par., 300 mm. 21.10 korona, kpf., par., 100 mm. 21.60 korona, kpf., par., 100 mm. 21 korona, kpf., par., 300 mm. 21.10 korona, kpf., par., 200 mm. 21.10 korona, 300 mm. 21 korona, kpf., par., 200 mm. 21 korona. Zab: 200 mm. 10.50 korona, kpf., par.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. október 15-16. október 16-17.

Table with columns: Erkezett, Elszállított. Rows: Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa.

A határidőpiacon kötötték:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint): Buza októberre 11.78, 11.80, 11.77. Buza 1908. áprilásra 12.49, 12.50, 12.39. Rozs októberre —. Rozs 1908. áprilásra 11.44, 11.39, 11.42, 11.36. Zab októberre 7.77, 7.76. Zab 1908. áprilásra 8.49, 8.50, 8.48, 8.51. Tengeri 1908. májusra 7.04, 7.05, 7.02, 7.03.

Déli 1 órakor zárulnak

Table with columns: Buza októberre, Buza 1908. áprilásra, Rozs októberre, Rozs 1908. áprilásra, Zab októberre, Zab 1908. áprilásra, Tengeri 1908. májusra. Values: 11.77-11.78, 12.40-12.41, 10.67-10.68, 11.37-11.38, 7.76-7.77, 8.45-8.46, 7.02-7.03.

Délutáni forgalom.

Délután az irányzat további gyengülésére az árak is alacsonyabban záródtak.

4 óra 30 percikor zárulnak:

Table with columns: októberi buza, áprilisi buza, októberi rozs, áprilisi rozs, októberi zab, áprilisi zab, májusi tengeri. Values: 11.72-11.73, 12.37-12.38, 10.64-10.65, 11.33-11.34, 7.76-7.76, 8.46-8.47, 7.02-7.03.

Terménytőzsde.

Szeszüzlet.

Az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár Kecskeméten, budapesti központi irodájának V., Mérleg-u. 11. szám heti üzleti jelentése:

Mai zárlatárak Budapesten:

Table with columns: Finomított szesz adózva, Élesztőszesz adózva, Nyers szesz adózva, Denaturált szesz ingyen hordóval és fuvarmeglértéssel. Values: 165.-170.-, 66.-71.-, 163.-166.-, 64.-67.-, 53.-55.-

Az árak ab vasut Kecskemét értendők.

Értéktőzsde.

Ma már ugyszólván teljesen veszendőbe ment az a kis vételkedv, mely a tegnapi tőzsdén még szemlélhető volt. A belpolitikai helyzetet nem látja kedvezőnek a tőzsde, mi a mai irányzatban kifejezésre jutott, e vélemény folytán az előtőzsde gyengén nyílt meg, a tegnapi zárlatnál olcsóbb jegyzésekkel. Később bécsi vételekre, továbbá helyi fedezésekre kissé emelkedtek az árfolyamok, a zárlatkor azonban ismét lanyha irányzat került felszínre. A déli tőzsdén helyi eladásokra, továbbá Berlinből érkező lanyha árfolyamokra az irányzat gyenge maradt, főleg a Magyar hitelrészvények árfolyamánál volt nagyobb visszaesés tapasztalható. A forgalom kicsiny volt. Az utótőzsde nyugodt irányzat mellett folyt le, minimális forgalom keretében.

Előtőzsde.

Előtőzsde változó. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 635.25-637.50. Magyar hitelrészvény 747.-749.50. Déli vasut 543.50-543.50. Rímamurányi vasmű 543.50-543.50. Közüti vaspálya 525.-526.50. Hazai bank —.-

Déli tőzsde.

A déli tőzsde gyenge. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 636.-634.75. Magyar hitelrészvény 747.25-744.75. Osztrák magyar államvasut 660.25-658.-. Déli vasut —.-. Rímamurányi vasmű 543.50-542.-. Magyar leszámitolóbank 467.-465.-. Jelzálogbank 423.50-422.50. Közüti vaspálya 524.-523.-. Városi villamos vasut 272.50-272. Magyar koronajáradék 92.95-93.-. Konvertált jelzálog-sorsjegy —.-. Hazai sorsjegy —.-. Hazai bank 272-274.-. Kereskedelmi részv. társ. —.-. Orosz járadék —.-. Belvárosi takarékpénztár —.-. Erzsébetvárosi takarékpénztár 170.-. Salgótarjáni közszénbánya r.-t. —.-. Neuschloss-féle Naszici tannin-gyár —.-. Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy —.-.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 5.-6.- K, 8 napra 14.-16.- K, október végére 20.-24.- K.

Utótőzsde.

Az utótőzsde irányzata nyugodt maradt, a forgalom csekély volt. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 634.50-633.75. Magyar hitelrészvény 745.50-744.25. Jelzálogbank —.-. Déli vasut —.-. Orosz járadék —.-. Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 634.-. Magyar hitelrészvény 744.25. Jelzálogbank 422.-.

BECSI GABONATŐZSDE.

Bécs, október 17. (Az Egyetértés távirata.) Buza 10, rozs és zab 5 fillérrel olcsóbb lett, tengeri ellenben ártartó. Az üzlet a legszükebb korlátok közt mozgott és csak egyes kis tételek kerültek eladásra, így 78-79 kg. csepeli buza 11.70 kor. Bécsből, tótfelvidéki rozs 10.85 kor. Pozsonyból, 73 kg. csepeli 10.70 kor. Dunaszerdahelyről. Arpában teljes üzletelenség mellett az árak tartottak.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.40-12.90 régi —.— korona, új mosoni 11.50-11.90 korona, új tótfelvidéki 11.55-12.10 korona, új déli vasuti 11.60-11.90, új marchfeldi 11.45-11.75 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 10.95-11.15 korona, csepeli 10.85-11.05 kor., pestmegyei 10.95-11.20 korona, különféle magyar és osztrák 10.80-11.05 korona.

Arpa: morvaországi 9.40-10. kor., marchfeldi 9.-9.50 kor., bécsvidéki 8.90-9.50 kor., tótfelvidéki 8.25-9.90 kor., győri 8.30-9.25 kor., középduнай 7.75-8.50 kor., déli vasuti 8.10-9.75 kor., tiszavidéki 7.30-8.25 kor.

Magyar tengeri: 7.55-7.70 korona, cinquantin 8.10-8.40 korona.

Magyar közepes zab: 8.25-8.50 korona, elsőrendű 8.45-8.75 korona, válogatott 8.70-8.95 korona, selejtes 8.15-8.30 korona.

BECSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, október 17. A király állapotáról elterjedt kedvezőtlenebb hírek lanyhuló irányba terelték a mai előtőzsde irányzatát, később azonban élénkebb lett a hangulat a kiegyezési javaslat hatása alatt. A vezető papírok szűk körben mozogtak, csak hitelrészvényekben volt némi áresökkenés.

A déli tőzsde nyugodt hangulatban változatlan irányzattal nyílt meg. Berlinből lanyha irányzatról jött hír. Magyar jelzálogértékek 423.50.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel. 636.75, Magyar hitel. 748.75, Länderbank —., Allamvasut 661.—.—, Elbavölgyi vasut —., Déli vasut 151.25.—., Alpési bányatársulat 602.—, Rímamurányi 543.50, Májusi járadék 96.10, Magyar koronajár. 93.05, Orosz érték 86.10, Török sorsjegy 185.—, Német márka 117.48.

A déli tőzsde kedvetlenül nyílt meg.

1 órakor jegyeztek:

Osztrák hitel 636.50, Magyar hitel 747.50, Länderbank 425.—, Unio-bank 533.—, Allamvasut 660.50, Angol-bank —., Bankverein —., Déli vasut 151.25, Gőzhajó —., Alpési bányarészvény 602.50, Májusi járadék 96.10 Magyar koronajáradék 93.05, Török sorsjegy 183.50 Német márka 117.48, Elbavölgyi vasut —., Rímamurányi 543.50, Orosz járadék 85.85, Keleti vasutak —., Skoda —. Magyar jelz. —., Kárpáti petroleum.

Bécs, október 17. (Osztrák értékek zárata.)

4-2 százalékos papír-járadék 96.10, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.40, 1860-as sorsjegy 149.25, Osztrák hitelsorsjegy 446.—, Angol osztrák bankrészvény 205.50, Bécsi Bankverein 527.50, Osztrák-magyar bank 1777.—, Déli vasut 150.—, Dunagőzhajózási társaság 1016.—, Dohány részvény 408.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.37, Német bankváltók 117.41, Osztrák Lloyd 414.—, 4.2 százalék. ezüst járadék 96.—79.—, Osztrák koronajáradék 96.25, 1864-es sorsjegy 255.50, Osztrák hitelintézeti részvény 633.50, Union-Bank 531.50, Osztrák Länderbank 423.—, Osztrák-magyar államvasut 658.25, Elbavölgyi vasut 425.—, Alpési részvény 600.45, 20 frankos 19.20, Londoni váltóár 240.40, Lipótkohó 411.—, Töröksorsjegy 183.50. Nyomott.

Bécs, október 17. (Magyar értékek zárata.)

4 százalékos arany-járadék 110.45. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 142.50, Magyar hitelbank részvény 747.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 464.—, Rímamurányi 542.—, Magyar csukoripar —., Adria hajózási részvénytársaság 400.—, Magyar koronajáradék 92.60, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 92.90, Magyar nyer.-k. sorsjegy 191.75 Kassa-Oderberg vasutársaság 356.—, Magyar jelzálogbank 416.50, Magyar keresk. bank 32.95 kor.

Kapható, míg a készlet tart, egyedül:

ÖRÖM SÁNDOR

levélpapír-áruházában,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám.

144 darab III. osztályu alumínium-toll 90 fillér

Világ-rekord!!

100 darab egész finom csontlevélpapír, 100 darab színes belésű borítékkal összesen 200 darab. Egy korona 20 fillér. 1000 drb. Kohinor cigarettahüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett. 144 darab I. osztályu alumínium-toll 1.80 kor

Világ-csoda!!

100 darab színes belésű borítékkal összesen 200 darab. Egy korona 20 fillér. 1000 drb. Kohinor cigarettahüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvétel, vagy a pénz beküldése mellett. 144 darab II. osztályu alumínium-toll 1.20 kor

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, okt. 17. (Tőzsdejelentés.) A new-yorki tőzsde tegnapi lanyha zárata kapcsolatban az United Cooper Company társaságnál leginkább érdekelt Heintze cég fizetéseképtelenségéről szóló híresztelések nyomásztólag hatottak a megnyitás árfolyamaira. Amerikai értékek erre olcsóbban indultak, így Kanada Pacific 3%-al esett. Bankok forgalma szabálytalan volt és egyes esetekben 1/2%-al olcsóbbodtak. Vasuti és hajózási részvények szintén engedékenyek voltak. Az osztrák hitelrészvények a tegnapi Bécsben fizetéseképtelenné vált Moise Finzi cég tényének hatása alatt álltak. Bankrészvények ingadozóak voltak. Csupán Warschau-Wiener vasut emelkedett fedezési vásárlásokra. A 3%-os birodalmi kölcsön 0.20%-al volt olcsóbban kapható. 1902-es oroszok szintén 0.11%-ig estek. A második tőzsdeidő kezdetén a tartózkodás általánosabbá lett, mert arról érkeztek hírek, hogy a birodalmi bank kamatlábának felemelése küszöbön áll. Amidőn a későbbi folyamatban egy hamburgi cég fizetéseképtelenségéről érkezett jelentés, az árfolyamok elgyöngyülése szembeötlőbb volt. A 3%-os birodalmi kölcsön ujabban 0.10%-al esett. A készpénzpiaci ipari értékek kivétel nélkül gyöngye irányzatuk voltak. Napi pénz 4 1/2%, magánleszámitolási kamatláb 4 1/10%.

Zárlatok jegyzetük: 4,2 százalékos papírjárdék 97.80, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.60, osztrák hitelrészvény 199.10, Déli vasut 29.—, orosz bankjegyek 216.45, 4 százalékos új orosz kölcsön 71.30, Disconto Commandit 172.—, Dinamit-truszt 161.75, Harpeni 203.25, Unifikált török járdék 93.30, 4,2 százalékos ezüst-járdék 96.10, 4 százalékos magyar aranyjárdék 92.90, Magyar koronajárdék 93.—, Osztrák-magyar államvasut 141.—, Bécsi váltóár 83.15, Olasz járdék —, Alt. villamosági Edison 198.—, Gelsenkircheni 197.25, Laurakohó 225.40. Bányadt.

Frankfurt, (Zárlat.) október 17. 4,2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 97.70, 4 százalékos magyar aranyjárdék 98.90, Osztrák hitelintézeti részvény 199.80, Osztrák-magyar államvasut 141.—, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.60, Bécsi Bankverein 133.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.—, 4,2

százalékos ezüstjárdék 97.90, Osztrák koronajárdék 96.25, Magyar koronajárdék 93.05, Osztrák-magyar bank 127.50, Déli vasut részvény 29.20, Elbevilgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.16, Párisi váltóár 81.50, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény 284.— Bányadt.

Hamburg, (Zárlat.) október 17. 4,2 százalékos ezüstjárdék 97.70, 1860. sorsjegy 150.—, Déli vasut 28.80, 4 százalékos Aranyjárdék 97.—, Osztrák hitelrészvény 199.—, Osztrák-magyar államvasut 140.50, Olasz járdék 101.30, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 92.20. Engedd.

London, október 17. Angol consol 82 1/16.

Páris, okt. 17. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járdék 94.10, Osztr. aranyjárdék 95.50, Magyar aranyjárdék 93.20, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 490.—, 4 százalékos Olasz járdék 101.—, Déli vasut elsőbbségi kötv. 309.—, 5 százalékos marokkói járdék 506.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járdék 87.25, 4 százalékos Amort. román járdék 1905. 90.—, 5 százalékos Orosz járdék 1906. 90.40, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 500.—, 4 száz. Szerb járdék 1907. 441, 4 százalékos spanyol járdék 91.07, 4 százalékos unifikált török jár. 92.15, Török sorsjegy 168.25, Török dohányrészvény 439.—, Osztrák földhitelintézet 10.75, Osztr. Länderbank —, Magyar Jelzálogbank 458.—, Banque de Paris 14.10, Banque Ottomane 694.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridional vasut 638.10, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár —, Rio Tinto 16.05, Sucerie d'Egypte —, Tula 416.—, Thomson Houston 36.—, Uriányi község 131, Chartered 25.25, De Beers 493.—, East Rand 85.—, Jagersfontein 142.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 44.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.31, Váltó német piacokra (rövid) 122.62, Váltó Bécsre (rövid) 104.37, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Osztr. aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/16, Csek Londonra 251.25, Magánkamatláb 3/16. Bányadt.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Budapesti vágómarhavásár. (Braun József és fia jelentése az Egyetértés részére.) 1907. október

17-én. Vágómarhák: Felhajtás: 2975 darab, és pedig: 1330 darab magyar és tarka ökör, 269 darab magyar és tarka tehén, 269 darab bosnyák ökör, 6 darab bosnyák tehén, 178 darab magyar és tarka bika, 7 darab bosnyák bika, 50 darab magyar bivaly és — darab bosnyák bivaly, — bosnyák növendékmarha. Származási hely szerint: 1597 magyar marha, 288 bosnyák marha.

A felhajtás mintegy 1100 darabbal nagyobb volt, mint a múlt héten. a vételkedv is javult, ennek köszönhető, hogy daczára a nagy felhajtásnak, árak csupán 2 koronával hanyatlottak mm.-kint. Néhány száz darab gyenge minőségű eladatlanul maradt.

Következő árak jegyzetettek métermázsánként élőszuliban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 82 — 90.— koronáig, kivételesen — koronáig, középminőségű 68.—80.— koronáig, silány minőségű 54.—66.— K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 86—96 koronáig, kivételesen — fill, középminőségű 78—82 koronáig, silány 60.—74.— koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű — koronáig, középminőségű 60.—74.— koronáig, silány 50.—58.— koronáig. — Boszniai ökör, legjobb minőségű — koronáig, középminőségű 64—72 koronáig, silányabb minőségű 52.—60.— koronáig, kivételesen — koronáig, magyar tehén legjobb minőségű 70.—76.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű 62.—66.— koronáig, silányabb minőségű 52.—58.— koronáig. Tarka tehén legjobb minőségű 82.—88.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű 68.—74.— koronáig, silányabb minőségű 54.—62.— koronáig. Bika legjobb minőségű 70.—84.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű 66.—74.— koronáig, silányabb minőség 52.—68.— koronáig. Bivaly legjobb minőségű — koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű 46.—52.— koronáig, silányabb minőségű 40.—44.— koronáig. Kicsontozni való marha — koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű — koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Növendékmarha 52.—76.— koronáig. Mind 100 kilónként élőszuliban.

Table with multiple columns: Buza (100 kilogramm ára), Egyéb gabonanelemek (Rozs, Árpa, Zab, Tengeri), Burgonya, Különféle termények, Faj, and others. Includes prices for various types of grain and vegetables.

Table with columns: Államadósság közközlőnők, Záloglevelek, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalmok, and Különféle vállalatok. Lists various financial and industrial entities with their respective details.

Table with columns: Bankok részvényei, Sorsjegyek, Pénznekem és váltók. Lists bank shares, lottery tickets, and exchange rates for various currencies and gold/silver.

Vertical text on the right edge of the page, partially cut off, containing various notices and advertisements.

Birkavásár. (1907. október 17.) Felhajtott: 2846 darab birka. A vásár nagyon lanyha irányzat mellett folyt le. Körülbelül 400 darab eladatlanul maradt. — Következő árak jegyeztettek: (levonás nélkül.) Hizott ürü nyírott kilonként, élő-sulyban, legjobb minőségű 52-56. Középmi-nőségű 48-50. Silány minőségű ——. Anyabirka legjobb minőségű ——. Közép minőségű 42-48. Silány minőségű ——. Kiverési birkáért leg-jobb minőségű ——. Középmi-nőségű ——. Silány minőségű ——. Raczka legjobb min-őségű ——. Középmi-nőségű ——. Silány mi-nőségű ——. Kosokért legjobb minőségű ——. Középmi-nőségű ——. Silány minőségű ——.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest--Kőbánya.

Budapest, Október 17-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: **Magyar elsőrendű:** Öreg ne-héz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 128-129 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilo-grammig terjedő sulyban) 129-130 fillér. Könnyű (páronként 250 kigr-ig) 131-133 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig.

Sertélszámla: 1907. évi október 15. napján volt készlet 35452 drb., 1907 október hó 16-án felhajtott 80 darab, 1907 október 16. napján elszállított 384 darab, 1907 okt. 16. napjára maradt készletben 35148 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: kellemes.

Sertéskonzumvásár.

Budapest, okt. 16. (Hiv. tud.) Előző napról ma-radt 240 darab sertés, 87 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1427 darab ser-tés, 95 darab süldő, — darab malacz, ösze-sen 1667 darab sertés, 182 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 1100 darab sertés, 73 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 567 darab sertés, 109 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 106-107 fillér, ételsuly-levonással 126-127 fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig 102-104 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 128-137 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — korona, ételsulylevonással 128-140 fillérig, köny-nyű 220 kg.-ig — korona, ételsulylevonással 130-138 fillérig. Belföldi süldő 96-100 ko-rona. Horvát süldő 74-100 korona. Malacz —. —korona. (Árak minden levonás nélkül kilo-grammonként, élősulyban értendők.) A vásár irány-zata élénk, az árak változatlanok.

Borjuvásár.

Budapest, október 17. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 383 darab élő borjú. Az irányzat élénk volt, az árak azonban nem változtak. Fi-zettek elsőrendű élő borjuért 96-104 fillért, kivé-telesen 108 — fillért, középmi-nőségűért 84-94 fillért, harmadrendűért 60-72 fillért kilonként.

Heti lóvásár.

Budapest, október 17. (Hiv. tud.) A Tatter-saalban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 484 darab I., 545 darab II. oszt. Összesen 1029 darab lovat. Elkelt 405 darab ló.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 17. —

Kinevezések. A földmivélségi miniszter a ve-zetése alatt álló minisztériumban Pető György és Kis Ignác fizetéstelen irodaségdíjaztákat ideiglenes minőségű irodakezelési gyakoronkokká; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Balázs Mária okleveles kisdédóvónót a tiszakarádi állami kisdédóvódához kisdédóvónóvé, Szijj Sarolta okleveles kisdédóvónót a kisváradói állami kisdédóvódához kisdédóvónóvé; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott minisz-terelnök Schlemmer Sándor zalaegerszegi lakost, ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakor-nokká a zalaegerszegi pénzügyigazgatóság mellé ren-delt számvéviséghez; az igazságügyminiszter a ku-riához ugyanottani gépészségétet gépészsé. Mun-teán Miklós budapesti lakos, felvonóépkezelőt pe-dig gépészségéddé; a szegedi itélőtábla elnöke Csorba Sándor végzett joghallgató, ongai lakost a vezetése alatt álló itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakor-nokká és a szegedi pénzügyigazgatóság Haraszti

Károly szentesi és Főris Dezső zilahi díjtalan adó-hivatali gyakoronkokat a hőmezővásárhelyi, illetve csongrádi adóhivatalhoz díjas és Sövényházi Pál csongrádi lakost a szentesi adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakoronkokká nevezte ki.

Áthelyezések. A kereskedelemügyi miniszter Ber-nárdt Győző segédmérnököt a nagyváradai államépi-tészeti hivatalból a vezetése alatt álló minisztériumba és a vallás- és közoktatásügyi miniszter Solymossy Zsófia utjordai állami elemi iskolai tanítónót az ótor-dai állami elemi iskolához helyezte át.

Pályázatok. Pancsova th. városnál egy tanácsi lronki állásra október hó 25-ig; — a nagyváradai já-rásbírósnál végrehajtói, a veszprémi pénzügyigaz-gatóság mellé rendelt számvéviségéddé számgyakor-noki, az újvidéki adóhivatalnál díjas gyakoronoki, a pozsonyi pénzügyigazgatóság kerületében egy pén-zügyőri szemlélni állásra 2 hét; — Nyirlugoson (Sza-bolcs várm.) postamesteri állásra 3 hét; — a szat-márnémeti törvényeséknél német és román tolmácsi állásra és a felsőöri járásbírósnál hivatalsszolgái állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvé-nyeket.

VIZÁLLÁS.

október 16.		október 17.		október 16.		október 17.	
m é t e r		m é t e r		m é t e r		m é t e r	
Ján	Shárding	0.69	0.66	Tisza	M.-Szépl	0.20	0.22
Duna	Passau	1.31	1.29		Tokoháza	0.05	3.06
	Linz	1.25	1.27		V.-Mamény	1.44	1.45
	Bécs	1.26	1.30		Tokaj	1.20	1.16
	Pozsony	0.43	0.31		Tiszafüred	1.30	1.32
	Komárom	1.50	1.49		Szolnok	1.42	1.48
	Budapest	0.52	0.48		Csongrád	2.14	2.14
	Paks	0.52	0.26		Szeged	1.55	1.56
	Mohács	1.57	1.70		T.-Fecso	0.59	0.63
	Gombos	2.23	2.10		Titell	1.22	1.11
	Ujvidék	1.40	1.3	Óndava	Hóbr	1.18	1.18
	Pancsova	1.02	0.91	Tapolc	Bárfa	0.30	0.30
	Orsova	1.64	1.57	Podrog	Ladmóca	0.07	0.08
Horva	Morvafalu	0.49	0.46	Sajó	Zsolca	1.29	1.28
Vág	Zsolna	0.07	0.01	Herzód	H.-Mómol	0.44	0.45
	Trencsén	0.01	0. —	Bereettyó	Margitta	0.26	0.24
	Szered	0.28	0.28		R.-Ujfal	0.86	0.76
Itáka	Ezt.-Gothárd	0.20	0.20	Kőrös	Caneza	0.28	0.28
	Sárvár	0.03	0.07		N.-Várad	0.29	0.29
	Győr	1.65	1.02		Bolányos	0.13	0.13
Dráva	Vasard	1.78	—		Tenke	0.43	0.43
	Zákány	0.34	0.34		Gurahonc	0.26	0.26
	Barca	1.50	1.40		Borosjenő	0.45	0.45
	Fszde	0.42	0.72		Gyoma	0.68	0.68
Mura	M.-Szerda	0.68	0.80	Maros	Gy.-Fehérvár	0.77	0.81
Száva	Zsáráb	1.55	1.43		Bunyicska	0. —	0. —
	Szilcsok	2.34	2.16		Soborin	0. —	1.50
Szamos	Décs	0.06	0.67		Arad	1.50	0.66
	Szatmár	0.24	0.24		Makó	0.66	0.40
Kraszna	N.-Majtény	0.34	0. —	Temes	K.-Kostály	0.48	0.53
Latorca	Munkács	0. —	0.01	Béga	Kiszető	0.28	1.13
Iszéria	Homonna	0.01	0.01		Temesvár	1.17	1.13
Una	Pereseny	0.00	0.14		Becskepek	0. —	0.01

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1907. október 17-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az idő felhősebb lett, de lecsapó-dás alig fordult elő. A hőmérséklet maximuma: Eszéken 27 C°, minimuma: Kolozsvárott 4 C° volt. Tegnap délután 2 és 4 óra között erősebb távoli földrengést jeleztek a budapesti és ógyallai műszerek.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhe idő várható déli szelekkel és az ország nyugati felében sok helyütt esővel.

Allomás	Légi hőmérséklet 700 +	A hőmérséklet felszín szintjén	Szeleirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm	Hőmér- séklet mm
A.-Szlátina	63.7	10.5	E	3	0	94
Ungvár	67.0	10.2	N	3	0	5
Kősmárk	60.8	12.2	S	3	1	18
Ujváronca	60.5	11.5	S	3	1	22
Ogyalla	57.3	14.4	S	3	4	15
Budapest	59.4	13.7	S	4	1	14
Herény	55.3	11.0	S	4	1	10
Kőszeghely	54.3	15.8	SE	4	2	10
Páca	58.1	15.1	NE	3	3	14
Záráb	55.2	15.3	ENE	3	3	14
Miume	53.4	10.2	SW	3	4	13
Szeged	51.3	13.4	SW	3	3	14
Temesvár	60.6	12.2	E	3	3	15
Nagyvárad	60.1	17.0	SE	1	3	15
Kolozsvár	68.4	5.0	—	1	0	22
Nagyvárad	61.3	14.0	SSE	4	0	21
Szatmár	—	19.3	SE	2	0	18
Ezer	—	13.1	N	1	1	12
Aradvárán	—	14.4	SE	2	3	10
Selmecsháza	—	11.8	SE	4	4	11
Komárom	—	14.7	E	2	4	15
Magyar-Ovár	—	13.8	SE	2	4	13
Sopron	—	13.5	SE	2	4	12
Pécs	—	12.7	SE	2	4	12
Érkény	—	18.7	—	—	—	14
Debrőcsen	—	8.5	SW	1	0	5
Kecskemét	—	12.2	SE	3	3	25
Óroszháza	—	—	—	—	—	—
Arad	—	16.0	SE	4	3	24
Szolnok	—	11.1	E	2	3	14
Fiume	—	17.5	S	4	2	15
Orsova	—	13.8	—	—	—	22

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos.
A Magyar Ujságladó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND**

Hálás leszek.

Fényes kocsikban a szép dámák
Robognak a színház felé
Hajuk festett s ékszerük számát
Nem sorolhatom itt elé.
Kevélyen ülnek a páholyokban
S unottan érzik magukat
Ily divatos soh'sem nem volt
A szerelem és neurasténia
Ja, hiszen ennek így kell lenni
Hisz így illik a szerelem
A férj az amugy sem törődik
Csak üzlettel — csak üzlettel.

Végre hivatja a szép asszony
Fiatal házi orvosát
S gyöngéd panaszszal meséli el
Idegessége mivoltát.
Jaj, édes doktor, nem tudom mi
Bántja szívem, lelkemet,
Testem forró, vértől lázas
Tudj' Isten, oly kedélybeteg
Ah, gyógyítson meg, kedves Doktor.
Mert élni nagyon szeretek
S ne hagyjon meghalni engem,
Hálás leszek, hálás leszek.

Édes asszony, kedves asszony,
Megértettem panaszát
Megigérem, meggyógyítom,
Rendbe hozom a baját.
Nyujtsa ide kis kacsóját
S igérje meg szavára,
Hogy elkészül szeretettel
Radikális kurára.
Először is arra kérem,
Ne mulassza soh'sem el
Testét naponként bemosni
Fehérkeresztes borszeszszel.
Ettől lesz majd úde teste
S vérkeringése szabályos,
Gyógyhatása bizonyos.
Igy lesz maga majd egészséges
És sohasem kedélybeteg,
Mert kellemel hat mindenre ám
A »Fehérkeresztes« borszesz.
Mesés hatása, mely oly csodás
Nélkülözhetetlen házi szer.
Édes asszony, kedves asszony,
Csókolom a kacsóját,
Ugy-e sosem felejtí el
Fehérkeresztes borszesznek
Csodálatos hatását.

Az Alföldi fehérkeresztes

sósborszesz egyedüli gyártója az

Első

Alföldi Cognacgyár

részvénytársaság

és szeszfinomítógyár

Kecskeméten.

0 cs. és. kir. fensége József főherceg kamarai szállítója.

Rendelhető postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

Oriási próbaüveg

40 fillér.

Mindenütt kapható.

PONTOS ÉS LEGJOBB ÓRÁK

5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT

RÉSZLETFIZETÉSRE IS

KÜLÖNLEGESSÉG

ALKALMI AJÁNDÉKOKNAK VALÓ ÉKSZEREBEN, CHINA-EZÜST DISZTÁRGYAKBAN, ÉVŐESZKÖZÖKBEN, és ÉGYHÁZI SZENT ÉDÉNYEK DÚS VÁLASZTÉKBA.

JAVÍTÁSOKRA és VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZAL INGYEN és BÉRMENTVE.
POLGÁR KÁLMÁN ékszerész és műőrás
 Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.

Szép mell

nyerhető két hónap alatt a
Pilules orientales

(keleti pilulák) használatára. Ezek a kelet felől hozták, szilárdítják, újból helyreállítják, a női mellnek szép teltséget kölcsönöznek, az egészéget minden ártalmat nélkül. Arsenmentesek, az orvosok szavatolnak. Orvosi tekintélyek is elismerik. Dísztárgy székülék. Egy doboz használati utasítással kor. 6.45 utánvétel kor. 6.75.

J. RABIE gyógyszerész PÁRIS.
 Budapest: Török I. gyógyszertára Király-utca 12.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek

kik bármely

nemí betegségekben szenvednek

mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkítések, viszkelt nyakok, éjjeli magömlések, sebek és bujkoros bántalmak (syphilis), az énterítés utóhatásait fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármely bőrkülsőek stb. nőknél felhőlygás, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyításra szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymóddal fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírl és a legelső 22 éve fennálló rendelő intézet

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-12 óráig és 7-8-ig este. Időit húgycső és hólyag bajok vizsgálatára villamos húgycsőűkítő segélyvel.

Vidékiek levelekre kiméri ő választ és orvosi tanácsot nyernak, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás bizalmas.

Nőknek külön váróterem.

HETI MŰSOR.

Október	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király-Színház	Népszínház (Vic-Opera)	Magyar Színház	Városligeti Nyári Színház	Uránia
19 Szombat	Cyrano de Bergerac	Sába királynője	Nincs elvámolni valója?	A vig özvegy	A Sárga dominó	Dorian Gray	—	—
20 Vasárnap 2 d. u. este	Attaché A boszorkány	Troubadour	Nincs elvámolni valója? Josefite kisassz.	A vig özvegy A vig özvegy	Bolond istók A sárga dominó	A Gyurkovics leányok Dorian Gray	—	A virágok városa A tenzer

CSENDES OTTHONOK.

— REGÉNY —

Írta: K. LARSEN,

Te akartál az a megfontolt bizonyos lenni, aki megmentő és újraalkotó egy személyben.

Egy olyan asszony, mint Falsen Antónia, aki hosszú életet élt, olyan intenzív bensőséggel, hogy szinte felülte már magát — te ostoba! te filkó!

Künt csöngettek.
 Kiar fölriadt.
 A leány Falsen doktort jelentette.
 Kiar belebújt a láthatatlan redingotjába.
 Falsen belépett.
 — Jó napot Kiar!
 Falsen rendkívül nyugalmas benyomást gyakorolt. Kiar futólag ránézett.
 — Kérem foglaljon helyet! Parancsol egy szivart?
 — Igen — ez nem volna rossz — mondta Falsen egykedvűen és rágyújtott egy szivarra, melyből néhány erőteljeset szippantott.
 Falsen a legközelebbi székre ült, egy kissé kényelmetlen, merev hátú székre, mely más-kor mindig egy játékasztalka előtt állott; szem-melláthatólag nem is ügyelt arra, miként ül.
 A világosság éppen az arcába esett. Kiar gyorsan megfordította a széles támlásszéket, úgy hogy a világosságnak hátat fordított; kényelmetlenül érezte magát a másikkal szemben, egyrészt azért is, mert Falsen teljesen védtelenül ült ott támadásra készen.
 Falsen kilökte a füstöt.
 — Kiar, — mondá aztán, csak röviden azt akarom megjegyezni, hogy nem vagyunk jogászok többé. És én azt hittem, hogy nem fog többé már ostobaságokat elkövetni, legkevésbé pedig, mondjuk, egy öreg bajtársával szemben.
 Kiar egy kissé felegyenesedett

— Biztosíthatom Falsen, — mondta, olyan redingot-tartással, amennyire erre csak képes volt, hogy a felesége és én között semmi olyasmi nem történt, ami az ön érzéseit sért-hetné.

— Ugy? — szölt Falsen, nagyon éles pillan-tással és olyan hanglettel, mely Kiar további fejtegetéseit egy pillanat alatt ketté vágta.

— Azt hiszi, hogy előlött ön tud véleményt mondani? Különbben is nem kérdeztem e miatt s ha ezen értelemben valamit tudni óhajtok, azt megtudom a feleségetől.

Kiar úgy gondolta, hogy még sem engedi magát ennyire leszorítani. Csak az volt az átko-zott ebben a dologban, hogy sejtelve sem volt róla, mennyit és mit beszélt el Antónia; ő maga egész őszintén megvallva, nem igen emlékezett egészen tisztán, hogy a tegnapi délutáni esetből kifolyólag, mit is mondott. Mindenesetre azon-ban védelmi helyzetbe akart jutni, áthajolt Fal-senhez s így szölt:

— Bocsásson meg, de még sem óhajtánám, ha iskolásfiúnak tartana s úgy bána velem.
 Falsen hirtelen nagyot szippantott a szivar-jából, mielőtt megszölné:
 — Én azt hiszem Kiar, hogy ez csak hasz-nos lenne önre nézve. — Ezzel a sorssal azon-ban osztozik másokkal. Mindenesetre észre-vette, hogy a férfiak közül számosan egész éle-tükben megtartanak valami fiús viselkedést.
 Különbben nem azért jöttem, hogy magyará-zatot követeljek öntől. Nem vagyok kíváncsi. Amit tudni akartam, tudom. — részletek nem érdekelnék. Ezt illetőleg tehát nem volna egy-másnak mondani valónk; de valami őszönöz, hogy kimondjam a nyílt és becsületos vélemé-nyemet, miután olyan sok éve ismerjük egy-mást. Mindenesetre jogában áll nekem ajtót mu-tatni . . .
 Kiának eszébe jutott, hogy ez lett volna az egyedüli helyes mód. De most már elmulasz-totta a pillanatot, tehát csak egy elhárító kéz-mozdulatot tett

— Ha tehát megengedi, — folytatta Henrik, most én beszélek?

Kiar erőt vett magán, Falsenre nézett me-rőn és csak intett a fejével.

— Lássá Kiar, ön megérdemelte volna, hogy a feleségem beleszeressen önbe és a multját el-feledje ezáltal, amint hogy egy súlyos betegséget is el lehet felejtetni. Engem elhagyott volna és önhöz ment volna. Megérdemelte volna, hogy rájöjjön, mit jelent az, hogy egy asszonytól el-raboljuk egész elmúlt életét, hogy ennek fejében egy újat adjunk neki. Ön! Ön tudta volna ezt az életet nála betölteni! Önmagának is megeről-tetésébe kerül, hogy életét spekulációkkal, ál-modozásokkal teletömje, hogy ezáltal azt kép-zelhesse magáról, hogy — ember.

Beszélnék az élet művészetéről, és én azt mondom önnek Kiar, hogy ez ördögművészet. Sokszor megpróbálkoztam vele és nagy hibákat követtem el, különösen abban, hogy embertár-saimmal nem tudtam bánni. A legnagyobbakat, persze azzal az asszonnyal szemben, akit leg-inkább akartam megnyerni, de legnehezebben volt megfogható. A feleségem lett. Mindannak daczára, én mégis valóságos mester, proféta, hívész vagyok, ha önnel kerülök összehasonlí-tásba, aki egyike azon saját magukat visszatük-röző lényeknek, akiket a régiek „Narcisz”-ban olyan pompásan tudtak megszemélyesíteni.

Kiar összerézzen, mintha fel akarna for-tyanni.

— Oh kérem, hagyja, — mondta nyugodtan Falsen, — maradjon ülve és engedjen engem ki-beszélni. Igazán nem azért mondom mindezeket, mintha bántani akarnám; de kényseríteni aka-rom, hogy egyszer életében lássa meg teljesen önmagát.

— Önmagát figyelni, ez volt ifjúságától kezdve mindmostanáig főfoglalkozása; saját ma-gát szeretni, elkényeztetni és önmagáról olyan ábrándképet alkotni, mely legjobban megfelel-hiúságának.

(Folyt. köv.)

Pénzszekevények
egy darabból álló köpenyvel legelőnyösebben beszerezhetők.
BECHER ÉS HILDESHEIM
ország pénzszekevénygyárlának és trezorépítési irodájának magyarországi vezérképviselői
NEY és EPSTEIN cégél, BUDAPEST, VI. Podmaniczky u. 4.
Képviselek minden városban keresztetnek.
ARJEGYZÉK ÉS TERVEK DIJMENTESEN.
Régli szerkezeteket csereképen átveszünk.

Fogkefék rendkívül jó minőségűek nagy és ólcsó választék.
MÖLLER J. L.-féle
Szalicil-szájviz és fogpor
Használata eltávolít minden fogfájdalmat, biztosan megakadályozza a fogak romlását a kellemetlen szájbűzt. - Egy üveg szájviz Ára 40 krajczár, 80 krajczár. Nagyobb üveg 1 forint 80 krajczár és 3 forint.
Müller J. L.-féle Szaliczil fogpor
Szaliczil vízzel használva nemcsak hófehérré teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségeket tovább terjedését is megakadályozza. Doboza 80 krajczár és 1 forint 20 krajczár.
Müller J. L.-féle Szaliczil fogpép
darabja 80 krajczár. Ugyanazon hatással bír, mint a fogpor. Minden főt elisorolt készítmények arvasor utasítás után készíthetők.
MÜLLER J. L.
11. és 12. kir. udvari illatszerekes és gyógyszertár-gyárosnál.
Budapest, IV., Koronahegy-ut. 2. Az országban mindenütt kapható.

Lépjön be
Sorsjegy-társaságunkba
Pónyeremény 1.000.000 korona
25 Jelzálog-sorsjegy-nyereményeire
40 havi 5 korona befizetéssel mellett,
Huzás e hó 25-én.
Sorsjegy-társaságunk 25 taggal alakul. Minden tag 40 hónap alatt játszik 25 konv. Jelzálog-sorsjegy-nyereményeire, ez idő eltelte után pedig a felhalmozódó nyereményekre, kivül mindenki kap 1 eredeti Jelzálog-sorsjegyet is.
Vehet még: készpénzt 145 koronáért.
Részletfizetésre: 40 havi 4.75 kor. részletre.
Huzás után nyereményjegyzéket küldünk.
Kérje ismertető könyvecskénket.
Hecht Bankház
részvénytársaság
Budapest, Ferenzelek-ter. 6. sz.
Ezenkint 6 huzás!
Minden sorsjegy okvetlen nyer!

8 korona
előre küldve, díjmentesen küld beljesez kúszórel' közl. himnusz-épeket egyem-, plúsoh-, szonéta- és eszmyrna himnuszok előállítására 3 évi jótállás mellett, egy díszes, könnyen átdolgozható mintával együtt.
Bárki is tannias nőket azonnal hímezhet. Himnuszanyagok legújanyosabb gyári áron. Egész világban legjobbnak elismert közl. himnusz-épeket mindenki megrendelhet előny árban.
Szabadalmazott közl. himnusz-gépgyárban
Bpest VII., Kolombus u. 20/1

Dr. FÜREDI
v. kórházi főorvos, katonai-, megyei és ker. pénztári főorvos, a medjide-rend lovagja stb.
Titkos betegségek
minden neme, impotentia, nemi és női bajok, legközpettebb specialistája, rendel: 9-től 4-ig és este 7-től 8-ig.
BUDAPEST, Kerepesi-ut 60. sz.
Vegei és górosói vizsgálat mellett, levél után is biztos gyógy siker. Mérsékelt díj.

KÜLÖNFÉLÉK.
Betelt a sorsom. . .
Betelt a sorsom,
Fel' rajta, csak tovább, bűsz szellemhad,
Netek a testem, a jelkem,
Hajrá! megadom magamat!...
Ezernyi piezi szájatok
Bátran ronesoljon.
Bűnfészek az élet!...
És mikor izmom már megaczclosodott,
Most törtök orvül rám:
Ti, lélektelen testek,
Ti, testnélküli lelkek!
De ugy kell én nekem!
Maradtam volna otthon,
Ne kívánt volna sötét lelckem
Világot gyujtani, —
Akkor ma élek boldogul!
Mi szép az élet!
Hogy árad a nap forró fénye,
Haha, csak rám mered hideg sötétség!...
Hogy törtet az egészséges csorda,
Csak én vagyok: beteg és gyáva...
Hűsz év! Álmodok: isten veled!
Másnál tobzódjon az öröm,
Én sírok emlékeimen.
Sikabonyi Antal.

(Viktória angol királynő levelei.) Viktória angol királynő levelezésének első kötete most a napokban jelent meg Londonban. Ebből a kötetből különösen azok a levelek bírnak reánk nézve fontossággal, amelyek Magyarországra, illetőleg a monarchia ügyeire vonatkoznak. Annál érdekesebbek ezek a levelek, mert bizonyosságul szolgálják arra, hogy Ferencz József király és az elhunyt angol királynő összekötötése az udvariasságnál jóval több őszinte tiszteletből és elismerésből fakadt. Különösen kitűnik ez abból a levélből, amelyet királyunk, akkor még mint osztrák császár, az 1859-iki válságos esztendőben, az olasz és porosz hadjáratok kitérésékor, írt Viktória királynőhöz. A levél, amelyet a legkomolyabb hang, de egyuttal a minden eshetőségre kész határozottság is jellemez, így hangzik:

Bécs, 1859. márcz. 8.
„Asszonyom és kedves nővérem!
Lord Cowley kezéből megkaptam azt a levelet, a melyet Felsőged reábizott; a levél tartalma újabb és becses bizonyítékát képezi annak a barátságának és bizalomnak, amelylyel Felsőged engem megtisztelt, valamint annak a magasztos gondolkodásának, amely politikáját irányítja. Lord Cowley méltó közvetítője Felsőged érzéseinek és különösen örvendek, hogy elismerésem kifejezhetem buzgalma fölött, amelynek már annyiszor bizonyítékát adta, amikor a reábizott hatalmas követségeknél megjelent.
Különösen elismerem azokat az okokat, amelyek arra indították, hogy bizalmi férfiut küldjön hozzám, akinek közvetítésével a helyzet veszedelmeire vonatkozó eszméinket kicserélhessük. Hozzájárulok azokhoz az óhajokhoz, amelyeket Felsőged a béke fenntartása érdekében kifejez és engem nem terhelhet a felelősség azért, hogy a háboru veszedelmeit egyetlen ok nélkül idézném.
Lord Cowley ismeri azokat a szempontokat, amelyekből én megítélem, a köztünk és Franciaország között felmerült nézeteltérés tárgyát vagy ürgyét képező kérdéseket; ő tudja azt is, hogy a legbékésebb értelemben hajlandók vagyunk azok megoldásához hozzájárulni, amennyiben fölünk olyan áldozatot nem követelnek, amelyet egyetlen hatalom sem hozhat meg, amelyik önmagát megbecsüli. Határozottan remélem, hogy felsőged azokat az alapgondolatokat, amelyeket megbízottja közölni fog, felhasználhatja a béke fenntartására, ami egyébként valamenyünk szívén fekszik.
Bármilyenek legyenek azonban azok az eredmények és események, a melyeket számunkra a jövő hoz, reményem, hogy nem fogják megzavarni azt a baráti összekötötést és megegyezést, amelyet olyan szerencsés voltam Felsőgeddel fenntartani és reményem, hogy rokonszenvével hozzájárul ahhoz az ügyhöz, amelyet szolgálók és amely minden független állam érdekével azonos. Ebben az érdekesen újabb biztosított Felsőgedet őszinte barátságomról és változatlan tiszteletemről; Asszonyom és kedves nővérem, Felsőgednek hűséges és lekötöztetett testvére és barátja
Ferencz József.
A hadjáratok kitérését megelőző helyzetet és Viktória királynőnek erre vonatkozó nézetét fölütébb jellemzi az a levél, amelyet 1859. évi április 26-án írt a királynő a belga királynak.
Ez a levél így hangzik:
„Kedves Nagybatyám! Alig tudom, hogy mit

mondjak, annyira megzavarnak és meglepnek azok a jelentések, amelyek naponként három-négy ízben érkeznek! A béke fenntartására nincs már reményem! Habár kezdetben Oroszország és Franciaország átkos korlátoltsága okozta a borzasztó válságot, jelenleg Ausztria ostobasága és vaksága indította meg a háboru kitérését. Ez okozta az igazságtalanságot és ezért az itteni közvélemény, amely olyan volt, a melynek csak kívánni lehetett, Szardínia irányában élénk rokonszenvvé változott, jóllehet újból reméljük, hogy Franciaországot tehetjük felelőssé a háboruért, amely a közvetítőről tudni sem akar, míg Ausztria ismét hajlandó a tárgyalásokra.”
Ugyanabban az évben, május 9-én a királynő Lipót belga királyhoz újabb levelet intézett, és abban lesújtó bírálatot mond az osztrák műveletek lassúságáról.
„Mit csinálnak tulajdonképpen az osztrákok? Nem akartak várni akkor, amikor kellett volna és most, amikor tulsúlyban levő csapataikkal már régen támadást kellett volna intézniök, semmit sem tesznek! 30-ika óta semmit! és megengedik, hogy a francziák napról-napra erősebbek és harcra készebbek legyenek!! Ez lesújtó és fölöttébb nehéz öket megérteni és érdekükben valamit tenni!...”
Ebben a levélben nagyon jellemző a királynő hangulatára a felkiáltójelek gyakori használata.
A közzétett levelek egyikében említés történik a szerencsétlen véget ért Erzsébet királynéről is. Boldogult királynénk ugyanis betegeskedett egyizben és orvosai tanácsára a tropikus vidékekre kellett utaznia. Ebből az alkalomból Viktória királynő hajót bocsátott Erzsébet királyné rendelkezésére.
(A pénzesználás.) Amerikában értik a pénzesználást. Mindennek megvan a maga titka. Példa rá a newyorki Metropolitan Railway Co., amely több, mint 50 millió dollárt „csinált” a saját részvényesi bőrén egy esztendő alatt. A Metropolitan részvényeit a Ryan és társa cég felverte oly magasra, amilyen magasra csak lehetett és aztán a gyorsan gazdagodni akaró, spekuláló közönség nyakába sózták. Azokat a részvényeket akkor 265 dollárral jegyezték s ma már csak 35 dollárral állanak. A Broadway villamostársaság vonalait ugyancsak a Ryan és társai kompánia, börzeműveletek után 25 ezer dollárért vásárolta meg s azonnal meg is alakította a részvénytársaságot, amely egymillió dollár erejéig bocsátott ki részvényeket. Ezek a vonalak most a Metropolitan Railway Co. tulajdonát képezik és a részvények értéke 65 millió dollárra emelkedett.

Pent
PA
LÉVA
él
M
Va
Er
Bi
19
A
G
G
G
G
S
D
Buc
Rendél
60
Tit
Bisoz
D
Igen rő
heveny
bajt
Budap
Rend
Vidék
és 600
Általán
Biztosítá
Összvag
Bevétel
Nyere
támadha
P
egész bi
vélkül
nem vál
L
nélkül
B
N
Az 1900
át mint
nyeremé
P
kötött bi
Rövid, v

PADLÓ-BEERESZTÉST
 Lakás- és ablak-tisztítást elvállal
LÉVAI E., Lipót-körut 25/e.

„THE GRESHAM“

életbiztosító-társaság Londonban.
 Alapítva 1848-ban.
 Magyarországi fiók Budapest
 V., Ferenc József-tér 5-6.
 Saját palotájában.

Vagyon (1906. dec. 31-én) K 229,546,519.48
 Ervényben levő biztosítási (tőkeösszeg) — 600.000.000.—
 Biztosított feleknek kifizetett — 571.800.000.—
 1906. évi díj (és kamat) bevétele — 33.155.775.41

A magyarországi üzlet magyar értékekben elhelyezett díjtartaléka — 25.940,908.10

A magyarországi igazgatótanács:
 Gróf Andrássy Géza, v. b. t. t. orsz.-gyűl. képviselő, elnök.
 Gróf Batthyány Tivadar, orsz.-gyűl. képv.
 Gróf Honyossy Sándor, orsz.-gyűl. képv.
 Gróf Harátszky Jenő, v. b. t. t. orsz.-gyűl. képviselő.
 Simon Jakab, a tőzsdetanács alelnöke.
 Igazgató:
 Beckett A. Reginald.

Mindenemű férfi és női

nemi betegségek

ugyszintén vér-, bőr-, idegbajok, bujakor (Syphillis és férfiyengesség impotentia) alapos gyógyítására legjobban ajánljuk

DR. KAJDACSÝ

v. or. és kir. orvos és kórházi főorvos
 — rendelő-intézetét —

Budapest, VI., Andrássy-ut 13. sz.

Rendel 9 óráig 4-ig és este 7-8-ig. — Levélre válaszol, gyógyszerre gondoskodik. Levél útján is biztos elker.

Titkos betegségek

Biztos és lelkiismeretes meggyógyítására óriási tapasztalata folytán legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvos-tudor specialitást.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervek, heveny vagy idült horullat, vese- és hólyagbetegségeket, fekélyeket, syphillist, ideg- és hátrénczbejt és barnály női betegségeket.

Budapest, 10., Raroly-körut 10. I. emelet.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Vidékirek levél útján is biztos eredménnyel gyógykezelés és gyógyszerrel is gondoskodik. — Nőknek külön váróterem külön kijárat.

Rum és legfinomabb likör
 előállításához küld utasítást
ingyen
WATTERICH A., BUDAPEST, VII.
 Dohány-u. 5. sz.

Üdonság! Most jelent meg! Üdonság!

PÓRA FERENC A MAGYAR ROKONÉRTÉLMŰ SZÓK ÉS SZÓLÁSOK KÉZIKÖNYVE

Tartalmaz harmincezer szinonim szót és szólást nyolcoszáz logikai csoportban.

Póra Ferenc egészen modern példák után indult; könyve összeállításánál főkérvése a magyar nyelv kincsének rendszeres csoportosítására irányult. Nagyon érdekes és hézagpótló munka ez, melyhez hasonló eddig magyar nyelven még nem látott napvilágot s mely mű előreláthatólag ott lesz minden tölthető ember asztalán.

Ára díszes vászonkötésben, kilenc jelzőszalaggal ellátva **12K.**

Megrendelhető a kiadó Athenaeum Irodalmi és nyomdai r.t. könyvkiadóhivatalában (Budapest, Rákóczi-út 54.) és minden könyvkereskedésben.

Heveny vagy idült bujakor-bántalmak,

egy görvéllykor, bőrbajok, rheuma, (szag fekélyek stb) s a romlott vértől származó egyéb bajoknak, mint mirigydagmat, rheumatismus, a száj-gege gennyedése, daganatok oncosis, tehetetlenség és mindenfél szorított vagy örököl bujakoros bántalmak esetében, a legmeggröztöbbs minden gyógykezeléssel dacoló betegségek bízós és gyökeros gyógyulást nyújtanak.

Dr. Olivier vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül vannak engedélyozve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvosok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert és már számos kintünetben roszult.

Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.— kor. egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 10.— kor. Minta és prospektus rendelkezésre áll.

Raktár: Török János gyógyszerértára Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 22.

Az én ujságom

Képes heti gyermeklap.

Szerkeszti Pósa Lajos.

Előfizetési ára negyedévre 2 kor.

Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

Meghívó.

A Halasi Villamossági részvénytársaságnak 1907. október hó 27-én d. u. 3 órakor a Halasi Gazdasági Bank r. t. üzlethelyiségében tartandó

rendes közgyűlésére.

Rapirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, a harmadik üzletév mérlege és a felmentvény megadása iránti határozat.
2. Igazgatósági tagok választása.
3. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság nevében:

Dr. Babó Mihály s. k. elnök.

Mérleg számla. 1907, június 30-án.

Vagyoni

A telep értéke		
Telek és telep	45,307.52	
Vezeték hálózat	40,877.04	
Gépek és acumulátorok	75,230.57	161,415.13
Számláló órák		13,208.09
Raktáron lévő áruk		879.27
Szervezés és berendezés		1874.86
Atmeneti tételek		809.14
Készpénzkészlet		96.55
Összesen		178,278.04

Teheri

Részvény alaptőke	100,000.—
Tartalék alaptőke	101.—
Kölcsön	78,000.—
Hitelezők	177.04
Összesen	178,278.04

Buczó Lajos s. k. könyvelő.

Veszteség—nyereség számla 1907. június hó 30-án

Veszteség:

Üzemköltség		18,866.43
Tiszti fizetés	640.—	
Külfélfé költség	2,340.65	2,980.65
Kölcsönkamat		4,998.66
Biztosítás		318.28
Leírás a telep, hálózat, gépek és számláló órák értékéből		2,306.05
Összesen		29,470.07

Nyereség:

Múlt évi nyereség áthozat	526.10
Aramfogyasztás és egyéb bevételek	28,943.97
Összesen:	29,470.07

Kiskunhalas, 1907. június 30.

Buczó Lajos s. k. könyvelő.

Az igazgatóság:

Dr. Babó Mihály s. k. elnök. Fekete Ignác s. k. Dr. Hofmeister Juda s. k. Stimákovits István s. k. Dr. Szántó Lajos s. k. Fényes Dezső s. k. Zigány Zoltán s. k.

Fenti mérleg számlát és veszteség-nyereség számlát tételről-tételre megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dobozy István s. k. elnök. Dr. Hodossy Géza s. k. Pájer Géza s. k. Benedek Albert s. k.

BERLINI VIKTORIA

Általános Biztosító Részvény-Társaság. Alapítva 1853. évben
 Biztosítási állomány 1906. december 31-én — — — — — 1,646,205.807 kor
 Összvagyon 1906. december 31-én — — — — — 715,487.698 :
 Bevételek az 1906. évben — — — — — 140,055.981 :
 Nyereség az 1906. évben — — — — — 80,900.048 :

Különös előnyök:

Megítámadatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmi féle alapon sem támadható meg.

Párba vagy öngyilkosság: Az első évben a teljes díjtartalék és ez után az egész biztosítási összeg fizetetik ki halálosetben.

Világkötvény: Kezdetől fogva tartózkodás és utazás az egész földön pótlék nélkül megengedve.

A biztosítás megszűnésének kizárása: Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.

Legmagasabb kölcsön- és visszavásárlási érték három évi fennállás után.

Megszűnt biztosítások érvénybe helyezése 6 hónapon belül orvosi vizsgálat eszközözhető.

Háborubiztosítás teljesen költségmentesen.

Nyereségrészesedés: A tiszta nyereség 90%-a a biztosítottoknak szavaltatik.

Az 1906. évre a biztosítottoknak a nyereség 93%-a, azaz 28,752,229 korona utaltatott át mint nyereségrész. — Már 1878 óta egy az üsszdíjbeizetése 3%-óval emelkedő nyereségrész fizetetik.

Példa: 10,000 koronára szóló megelés és halál esetére 25 évi időtartammal kötött biztosítás egy 30 éves egyén részére összesen 8060.— koronába kerül.

Rövid, világos biztosítási feltételek, tartatások nélkül. Egyes képviselők alkalmaztatnak

Igazgatóság Magyarország és a Keleti országok részére.
 Budapest, V. kor., Szóchohy-utca 4. szám.

85236 szám.
 VB—1. 1907.

Faeladási hirdetmény.

Folyó évi 59628/1/B—1. számú előzetes hirdetmény kiegészítéséül közlöm, hogy az orsovai m. kir. erdőhivatal irodájában folyó évi november hó 25-én d. e. 10 órakor írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

1. A berzaskai erdőgondnokság »A« üzemosztálya V. vágás sorozata 1228.7 holdas 1908—1915 évi vágásai faállományának holdanként 456 K. kikiáltási ár alapul vételével;

2. a herkulesfürdői erdőgondnokság »C« üzemosztálya 1,128.1 1908—1914 évi vágásai faállományának holdanként 320 korona kikiáltási ár alapul vételével való eladása iránt.

Bánatpénz 1. 28,000 Kor. illetve 2 18,000 K.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügyi minisztérium erdészeti 1/B. főosztályában (Budapest, V., Zoltán-utca 16. III. 11.) továbbá az orsovai. kir. erdőhivataltól és a fennebbi erdőgondnokságoktól folyó évi november hó 1-től megszerezhetők.

Az erdőhivatal azonkívül erre a faeladásra vonatkozó egyéb kérdésekben is felvilágosítást ad.

Budapest, 1907. október hó 12-én

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

E hirdetés rovatban minden szövegezeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovatban minden szövegezeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények
nasználtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók...

Szobabeberesztés.
ablaktisztítás valamint egész lakástakarítást elvállalok...

Uj iparág:
70% homokból, 30% olesó kötőanyagból gép- és előtanulmány nélkül tükörfényes márványlapot készíthet...

Gyász esetben
ruhák soron kívül gyorsan festettek feketeire Haltenberger Béla ruhafestő gyárában Kassa.

Diszkontkedvelők
kérjenek árjegyzéket az Első magyar díszítő-faiskolától. Tulajdonosa: Copony Ede, Körmenében 120 fajta tülevelűfák, lombfák, sorfák, díszcserjék és rózsafák kaphatók!

Spanyol nyelvtanár
és fordító Wittmann Gyula, lakik Szervita-tér 4. szám.

Butor
új és használt beraktározásból visszamaradt, csillárok, lámpák, irodai berendezés, pénzszekrények bámulatos olcsón eladó.

Régi ezüsttárgyakat
és zálogcédulákat veszek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, ugyanígy régiségeket, drágaköveket, arany- és ezüst-órákat, lánczokat, gyűrűket, ezüst-évszéköveket.

Gimnáziumi,
reál, kereskedelmi, polgár egyes önkéntességű, bármely erőfeszítésű vizsga letételekhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philológus és matematikus.

ANYAK
és útmutatója
gyermekéi ápolásánál
Irta Braidwood Murray P. - Fordította az angol eredeti után dr. Eröss Gyula

Kapható az Athenaeum r. társulat kiadóhivatalában. Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 54., valamint minden hazai könyvkereskedésben.

Gépészeknek
fontos, hogy a „Molnár Lapja” által (Budapest V., Csáky-utca 12) Mincen héten kibocsátott „Gépészeti” rovatot állardóan olvassák.

!! Gyári árak !!
Kulcsár Sándor bronz áru és csillárgyárgár csillárok, légszesz, acetylén és villamos világításra Budapest, VI., Desseffy-utca 9-11. Telefon 25-44.

Butorok
Műbutorkereskedelmi részvénytársaság, Budapest, IV., Váci-utca 3. Nagy választék asztalos, kárpitos és diszbutorokban, továbbá híres festőművészek képeiből. Eladás készpénzért és részletfizetésre.

Magánkutató iroda
Rákóczi-út 75. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben Kossa-Magyar Géza. Telefon 67-47. 26703

Vigyázzon.
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle csukorkát 60 fillérért. 721p

Parkettagyár
Gyöngyösön ajánlja gyártmányait.

Eladás.
Több élő eszköz, 2 fehér, 1 aranyozott keretű tükör 100/230 drjba 50 frt., 1 cserép kályha 15 frt., 1 Koburg szállítói czimer 160/90: 40 frt., 4 nagy Gobelin festmény és több kép igen jutányosan eladó. Megtekinthető VIII., Hunyadi-utca 27. Telefon 58-83.

Polgári iskolai
redőiskolai, gimnáziumi, kereskedelmi, egyes önkéntességűre képesíté vizsgákra, valamint mindenféle javított és pótló vizsgákra legrovidebb idő alatt a legjobb sikerrel előkészít. Tanár Budapest, Thököly-utca 3. ajtó. 26814

Régi BUTOR-SZALON
Budapest, Ferenzyok-tér 3. felomolel. Vétel és eladás polgári, urasági, berendezések, keleti szőnyegek, csillárok, tükörök és régiségek. 30% megtakarítás. Telefon 82-13. 26926

Szépességi csemegék
BARTA-féle vörösáfonya befőttet, malna, szamóca-, csipkebogyózt, gomba- és huskenyvet, pastetomokat ajánl a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesmegye. Kérjen árjegyzéket.

BUTOR
árverésről, finom és egyszerű butor, hálószobák és garson szobák Szalon börtöllel, gyönyörű tükör, diván, borszék, íróasztal, porzesszőnyeg és egyes darabok; Páldos B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Alkalmi vétel.
Butorok, visszamaradt szőnyegek, kényserítő körülmények miatt eladók: mahagoni hálószoba 180 frt., íróasztal könyvszekrényvel, olajfestmények 2 frt., nagy porzesszőnyegek, lámpák, 3 áru villany 14 frt. Árverési butoreláadás. Dob-utca és Holló-utcai sarokplacza. 26616

Vadászfegyver
2 csövű, hibátlan, Lancaster 15 frt., finom Hammerles és finom Drilling áron ául. Ugyszintén fenyképező gépek és látszereszei cikkek, valamint rajszekőzők, szemüvegek olcsó árban Radonál, Egyetem-tér 5. (szemben az egyetemmel). Kívánatra visszaadom a pénzt.

Zálogcédulákat,
brilliantokat aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb árban veszek. Brillantokért többet fizetek, mint ujjonnan kerültek. SINGER JAKAB ékszerkereskedő, Budapest, Király-utca 9L. Izabella-sarkán.

Valódi Magyar Szakácskönyv.
Irta Zilahy Agnes. Ötödik teljesen átdolgozott, a házi szakácsszattal és befőttek készítéséről szóló részszel bővült kiadás. Ára szép bekötésben 3.60 kor. A befőttekről, Gyümölcs, főzelék és saláta épen való eltarítása. A legújabb tapasztalatok után Irta Zilahy Agnes. Ára köve 1.20 kor.

Singer és Wolfner
kiadása
Budapest, VI., Andrássy-út 10. Kapható minden könyvkereskedésben is!

Polgári árak!
Pontos kiszolgálás!
Kifűnő szabás!
Vidékre mintát küldök, nagyobb rendelésnél személyesen elmegyek.
Zeliszka János
angol ari szabóterme
BUDAPEST,
Andrássy-út 58. I. em.
Allandó választék a legdivatosaabb angol és földi szövetekből.

BUTOROK
háló-, ebédlo-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. 268
I. emelet 268
Kazinczy-utca sarok.

Jogi-,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egyestárgyakból is) Kolozsvárra; Budapestre ugyszintén államszámvelelő tanállamvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Jogi szeminárium; Budapest, VI., Róssa-utca 44. III; 8

Ki a, YES-OUI-SI
ezimű lapot megrendell, látva minden megrendelés nátkül és önállóan is
angol és francia
nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetés ár negyedévenként minden kiadásra 6 korona. Megrendeléseket elfogad és megtárgyalásokat küld a kiadóhivatal. Budapest, Andrássy-út 92. szám.

Zálogcédulákat,
brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb árban veszek. Brillantokért többet fizetek, mint ujjonnan kerültek. SCHILLER LEIDOR, Síp-utca 8. 26316

Modern
urasági butorok
alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlo-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezeltől Gyár-utca.
Telefon 14-09.

Fenyőborovicska
(Juniperus) BARTA-féle, 3 liter k 7.50, 4 liter k 9.- bérmentve. FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 26973

3 szó...
Egyenruha
Tiller
Budapest.

Urasági butorokat, szőnyeget, csillárokat
és legelősebb berendezéseket (gyárakat és üzleket is) veszek és eladok.
Nagy Zsigmond
VI., Lázár-utca 3 (a Váci-körút mellett).
Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy másfajta háló, ebédlo-, uriszoba és szalonbutorokban. Rézhálószobák, börgarnitúrák és kárpitosélékben Perzsa, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárokból gáz, villamos stb.-hez.

Építkezéseket!
Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes tevéket törlesztésre felépít. Építési tanácsokkal szolgál Borsodyépítésiroda Bpest, Rákóczi-út 71. 783

Stenográfia
Budapest legnagyobb és legkedveltebb gyorsíróiskolája a
„Stenográfia”
országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró és gépiróiskola. - Kereskedelmi szaktanfárgyak. - VII., Kazinczy-utca 8. I. em. 30. (Össze nem tévesztendő a Kazinczy-utca 3-as szám alatti Stenográfia iskolával).

Vörösáfonyabefőtt
BARTA-féle, 6 kilós postakosárúveg 6.- korona FELKA, KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 86972

Urasági butor
Eladok és veszek; mahagoni hálószobákat, ebédloket, szalonokat, rézbutorokat, zongorákat, perzsa és smyrna szőnyeget, függönyöket, üveg- és bronzcsillárokat, petróleum-lámpákat, bronzszobrokat, olasz faragványokat, képeket, olajfestményeket, teljes lakberendezéseket, üzlet berendezéseket.

Nagy és Fia
Allandó nagy lakberendezési kiállítás!
IV., Sommelweiss-(Ujvilág-) utca 21., kapubejárát. Az egész házban. Telefon 17-77.

Fióküzlet nincsen.
26618

Az ATHENAEUM r.-társ.
: könyvkiadóhivatalában: (Budapest, VII., Rákóczi-út 54. szám) megjelent:
HELYESÍRÁSI SZÓTÁR.
Bevezetésül a hivatalos iskolai helyesírás útjával. Összeállította SIMONYI ZSIGMOND.
(Ara 20 fillér.)

HELYESÍRÁSI SZÓTÁR.
Összeállította SIMONYI ZSIGMOND.
(Egy lapon, falitábla alakjában.) (Ara 12 fill.)
Kapható a kiadóhivatalban, valamint minden hazai könyvkereskedésben.

BUTOR
Alkalmi vétel!
Butorvásárlók figyelmébe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebédlo- és uriszobák, valamint egyes butordarabok, osodálatos olcsón, minden elfogadható áron kaphatók. PECHNER N. butor - nagykereskedő Király-utca 28. az udvarban. TELEFON 38-7L

Bőrszékikar
bőrsajtolás és bőrfaragás.
KENDI ANTAL
Budapest, IV., Károly-utca 2
az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi bőrszékkekre és karosszékkeben, jóval olcsóbb árban, mint eddig. Használt székek átalakítása bőrszékkekre olcsó árban. Legelősebb bőrbutorok és állványok.

Csekély havi részletfizetésre.
Feltétele mérsékelt áron.
HEGEDÜK
elsőrangú gyártmányok, mester hegedűk után készíttve, brácsák és csellók stb.

Gumukódó és forgatható hangszerek.
Acéllemezekkel. (Automatik.)

Valódi:
Párisi:
Színházi:
álcsövek.

CITERÁK
mindenféle rendszerben és kivitelben.
Mancolinák, gitarok, harmónikák a legkülönösebb árakon.

GRAMMOFONOK
melyeknek legkiválóbb minőségűt szavatolunk. Das választék tartós lemezekben.
Ponografok 20 K-tól fejjebb
AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED
Budapest, VII., Rákóczi-út 26.
Képes hangszór- vagy látszó-órjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.